şehir
politikaları uygulama
ve araştırma merkezi

2020

şehir araştırma notları 4

iller arası rekabet endeksi: 2018-2019

İstanbul Üniversitesi Şehir Politikaları Uygulama ve Araştırma Merkezi

İLLER ARASI REKABET ENDEKSİ
2018 – 2019

Araştırma Koordinatörü

Prof. Dr. Murat Şeker

Araştırmacılar

Doç. Dr. Arif SALDANLI
Doç. Dr. Aycan HEPSAĞ
Dr. Öğr. Üyesi Hakan BEKTAŞ
Dr. Öğr. Üyesi Mehmet GÜLER
Dr. Öğr. Üyesi Yiğit YURDER
Arş. Gör. Dr. Mehmet Altuğ ŞAHİN
Arş. Gör. Sümeyra UZUN
Arş. Gör. Durdane Tuğçe KARAYİĞİT
Arş. Gör. Sinan DEMİREZEN
Arş. Gör. Adviye Damla ÜNLÜ

Araştırma Asistanları

Cennet AK
Fatma Nur TANYERİ
Melike Ecem SERTBAŞ
Bilge Kağan ÖZBAY
Cavit Can PEKTEZEL

Şehir Araştırma Notları – 4
2020

ISSN: 2667-6311

İstanbul Üniversitesi Şehir Politikaları Uygulama ve Araştırma Merkezi
Kalenderhane Mh. 16 Mart Şehitleri Cd. Bozdoğan Kemeri Sırası No:16 Kat: 2
Vezneciler Fatih-İSTANBUL

+90 212 440 18 18

sehir.istanbul.edu.tr
sehir@istanbul.edu.tr

/iusehir

Kaynak gösterimi: Şeker, M., Saldanlı, A., Hepsağ, A., Bektaş, H., Güler, M., Yurder, Y., … Ünlü, A. D. (2020). İller Arası Rekabet Endeksi: 2018 – 2019. *İÜ Şehir Politikaları Uygulama ve Araştırma Merkezi Şehir Araştırma Notları, 4*.

İçindekiler

1. Ana Endeks 8
2. Alt Endeksler 13
2.1. Demografi Endeksi 14
2.2. Altyapı Endeksi 18
2.3. Ulaşım Endeksi 22
2.4. Sağlık Endeksi 26
2.5. Eğitim Endeksi 30
2.6. Sosyal Yaşam Endeksi 34
2.7. Makro Ekonomi Endeksi 38
2.8. Dış Ticaret – Sanayi Endeksi 42
2.9. Finansal Piyasalar Endeksi 46
2.10. Turizm Endeksi 50
2.11. Tarım Endeksi 54
2.12. İnovasyon Endeksi 58
2.13. Girişimcilik Endeksi 62
2.14. Yükseköğretim Endeksi 66
2.15. Teknolojik Altyapı Endeksi 70
3. İl Analizleri 74

Ek-1: Metodoloji 156
Ek-2: Yıllara Göre İller Arası Rekabet Endeksi (2010 – 2019) 159
Ek-3: Gösterge Tablosu 162
Kaynaklar 168

TABLO LİSTESİ

Tablo 1. Ana Endeks 9
Tablo 2. Demografi Endeksi 14
Tablo 3. Altyapı Endeksi 18
Tablo 4. Ulaşım Endeksi 22
Tablo 5. Sağlık Endeksi 26
Tablo 6. Eğitim Endeksi 30
Tablo 7. Sosyal Yaşam Endeksi 34
Tablo 8. Makro Ekonomi Endeksi 38
Tablo 9. Dış Ticaret – Sanayi Endeksi 42
Tablo 10. Finansal Piyasalar Endeksi 46
Tablo 11. Turizm Endeksi 50
Tablo 12. Tarım Endeksi. 54
Tablo 13. İnovasyon Endeksi 58
Tablo 14. Girişimcilik Endeksi 62
Tablo 15. Yükseköğretim Endeksi 66
Tablo 16. Teknolojik Altyapı Endeksi 70

ŞEKİL LİSTESİ

Şekil 1. Ana Endeks - Kümeleme Analizi 11
Şekil 2. Demografi Endeksi - Kümeleme Analizi 16
Şekil 3. Altyapı Endeksi - Kümeleme Analizi 20
Şekil 4. Ulaşım Endeksi - Kümeleme Analizi 24
Şekil 5. Sağlık Endeksi - Kümeleme Analizi 28
Şekil 6. Eğitim Endeksi - Kümeleme Analizi 32
Şekil 7. Sosyal Yaşam Endeksi - Kümeleme Analizi 36
Şekil 8. Makro Ekonomi Endeksi - Kümeleme Analizi 40
Şekil 9. Dış Ticaret – Sanayi Endeksi – Kümeleme Analizi 44
Şekil 10. Finansal Piyasalar Endeksi - Kümeleme Analizi 48
Şekil 11. Turizm Endeksi - Kümeleme Analizi 52
Şekil 12. Tarım Endeksi - Kümeleme Analizi 56
Şekil 13. İnovasyon Endeksi - Kümeleme Analizi 60
Şekil 14. Girişimcilik Endeksi - Kümeleme Analizi 64
Şekil 15. Yükseköğretim Endeksi - Kümeleme Analizi 68
Şekil 16. Teknolojik Altyapı Endeksi - Kümeleme Analizi 72

HARİTA LİSTESİ

Harita 1. Ana Endeks 12
Harita 2. Demografi Endeksi 17
Harita 3. Altyapı Endeksi 21
Harita 4. Ulaşım Endeksi 25
Harita 5. Sağlık Endeksi 29
Harita 6. Eğitim Endeksi 33
Harita 7. Sosyal Yaşam Endeksi 37
Harita 8. Makro Ekonomi Endeksi 41
Harita 9. Dış Ticaret – Sanayi Endeksi 45
Harita 10. Finansal Piyasalar Endeksi 49

Harita 11. Turizm Endeksi 53
Harita 12. Tarım Endeksi 57
Harita 13. İnovasyon Endeksi 61
Harita 14. Girişimcilik Endeksi 65
Harita 15. Yükseköğretim Endeksi 69
Harita 16. Teknolojik Altyapı Endeksi 73

Yönetici Özeti

Yönetici Özeti

İstanbul Üniversitesi Şehir Politikaları Uygulama ve Araştırma Merkezi tarafından hazırlanan ve bu yıl üçüncüsü açıklanan "İller Arası Rekabet Endeksi" 81 il düzeyinde 2018-2019 dönemi verileri kullanılarak hesaplandı. 2009 ve 2014 dönemlerine ait verilerin kullanıldığı önceki çalışmaların ardından illerin 2009 - 2019 periyodunda 10 yıllık performans seyri izlenebilir hale getirildi.

İÜ Şehir Politikaları Merkezi'nde yapılan geniş bir araştırmayla, demografik yapıdan eğitime, sağlıktan sosyal yaşama, ekonomik ve sektörel yapıdan altyapı ve ulaşıma, inovasyondan girişimciliğe toplam 266 gösterge için toplanan verilerin kullanılarak rekabete dayalı ana ve alt endekslerin hesaplandı.

İstanbul, Ankara, İzmir ve Kocaeli 2009 ve 2014 verilerinde olduğu gibi yine rekabet sıralamasında zirvede yer aldı. Antalya, Bursa, Eskişehir ve Konya bu illeri takip ederken, Aydın ve Tekirdağ önceki dönemlere göre rekabetçi gücünü artırarak ilk 10 il arasına girdi. Önceki dönemlerde ilk 10'da yer alan Muğla bu yıl 11. Sıraya, Adana ise 12. sıraya geriledi. Balıkesir, Mersin, Çanakkale, Trabzon, Denizli, Kayseri, Sakarya ve Samsun rekabetçi özelliklerini devam ettirdi.

Rapora göre 13 şehrin rekabetteki yeri değişmezken, 33 şehir rekabet gücünü artırdı, 35 şehrin ise rekabet gücü azaldı.

Demografik yapı, sağlık, sosyal yaşam, makroekonomi, finansal piyasalar, girişimcilik ve teknolojik altyapıda İstanbul, Ankara, İzmir lider şehirler olarak yer aldı.

Ulaşımda İstanbul, İzmir ve Balıkesir, altyapıda ise İstanbul, Ankara ve Gaziantep öne çıktı.

Eğitimde Denizli, Edirne ve Ankara, yükseköğretim alanında ise İstanbul, Ankara ve Eskişehir en rekabetçi iller olarak sıralandı. Tarımda Konya, Aydın ve Şanlıurfa, turizmde Antalya, İstanbul ve Muğla ilk sıralardayken; dış ticarette İstanbul, İzmir ve Bursa, inovasyonda ise İstanbul, Ankara ve Bursa lider şehirler olarak yer aldı.

Rapora göre, demografik yapı alt bileşeninde yer alan göstergelerden hanehalkı ortalama büyüklüğüne bakıldığında Şırnak, Şanlıurfa, Batman ve Hakkâri'de bir hanede ortalama 6 kişi yaşadığı; Eskişehir, Çanakkale ve Balıkesir de ise 3'den az kişinin yaşadığı görüldü.

Okuryazar kadın oranının en yüksek olduğu illerden Antalya, Çanakkale, İzmir, Denizli ve Tekirdağ'da kadınların %98'i okuryazar iken, bu oranın en düşük olduğu iller ise %86 ile Mardin ve Şanlıurfa olarak belirlendi.

Sağlık bileşenine bakıldığında 10.000 kişiye düşen yatak sayısında en yüksek değere sahip il, 48 yatak ile Bolu'dur. Bolu'yu 47 yatak ile Erzurum, Elazığ ve Edirne takip etti. Bu gösterge açısından en düşük değere sahip il ise Şırnak'tır.

10 bin kişiye düşen doktor sayısında ise Ankara 31, Edirne ve Bolu 26, Isparta ve İzmir 25 iken, bu sayı Şırnak'ta 8, Hakkâri'de 9, Ağrı, Muş ve Iğdır'da 10'dur.

Rekabet endeksinin bileşenlerinden biri olan ekonomik yapı incelendiğinde; ilde gerçekleştirilen ihracatın ülke ihracatı içindeki payı bakımından İstanbul'un %51 ile ilk sırada yer aldığı, İstanbul'u sırasıyla %6,6 ile Bursa, %6,0 ile İzmir ve %5,4 ile Kocaeli takip ettiği izlendi.

Türkiye'de toplanan 100 liralık verginin 44 lirası İstanbul'dan gelirken, İzmir ve Kocaeli 12 lira, Ankara ise 11 lira vergi geliri payına sahiptir. Bu gösterge açısından en düşük değeri alan iller sırasıyla Bayburt, Çankırı ve Ardahan'dır.

Türkiye'deki sanayi işletmelerinin %24'ü İstanbul'da iken, Ankara ve İzmir sanayinin en fazla yoğunlaştığı iller arasında yer aldı. Ancak sanayi çalışanları açısından bakıldığında İstanbul'dan sonra Bursa en fazla sanayi çalışanın olduğu şehir oldu. Bursa, ar-ge birimi olan firma oranı açısından da İstanbul'un ardından ikinci sırada geldi. Yüksek teknolojiye dayalı ihracatta ise İstanbul'u Manisa takip etti.

Kişi başına düşen banka mevduatı açısından incelendiğinde 58.481 lira ile İstanbul ilk sırada yer almaktadır. İstanbul'u 47.820 lira ile Ankara, 25.303 ile İzmir, 24.373 ile Muğla takip etmektedir. Bu gösterge açısından sıralamanın sonunda ise 2.472 ile Ağrı bulunmaktadır.

Konut satışları incelendiğinde hem birinci hem de ikinci elde en fazla konut satılan illerin başında İstanbul, Ankara, İzmir geldi. Bu illeri Bursa, Antalya, Konya, Kocaeli ve Tekirdağ izledi. Ancak satılan konutlar arasında birinci el konut satışı oranının en yüksek olduğu iller ise Şırnak, Kastamonu, Kırklareli, Bartın, Siirt, Sinop, Adıyaman, Düzce, Amasya, Ordu, Aksaray, Mardin ve Gümüşhane olarak sıralandı.

Bu illerde satılan konutların %60'tan fazlası birinci olarak belirlendi. İkinci el satış oranlarının yüksek olduğu iller ise Nevşehir, Yalova, Ardahan, Ankara, Kayseri, Muğla, Antalya, Kilis ve Balıkesir olarak sıralandı.

Organik tarımda çiftçi sayısı, tarımsal alan ve üretim miktarı açısından Aydın tüm iller arasında ilk sırada yer alırken, iyi tarım uygulamaları alanı açısından Gaziantep, Şanlıurfa ve Adana öne çıktı.

Bin kişi başına düşen otomobil sayısında 262 ile Ankara, 213 ile Muğla ve 206 ile Antalya ilk sıraları paylaşmıştır. Bu gösterge açısından en düşük değere sahip olan iller ise 8 ile Hakkâri ve Şırnak'tır.

Öte yandan İstanbul'da kilometrekareye 764 araç düşerken, İzmir'de 117, Kocaeli'de 115 araç düşüyor. Bir önceki raporda 2014 verilerine göre İstanbul'da kilometrekareye 620 araç düşerken, geçen 5 yılda İstanbul'da kilometrekareye düşen araç sayısında %23'lük bir artış gözlendi.

Birinci Bölüm
İller Arası Rekabet Endeksi (Ana Endeks)

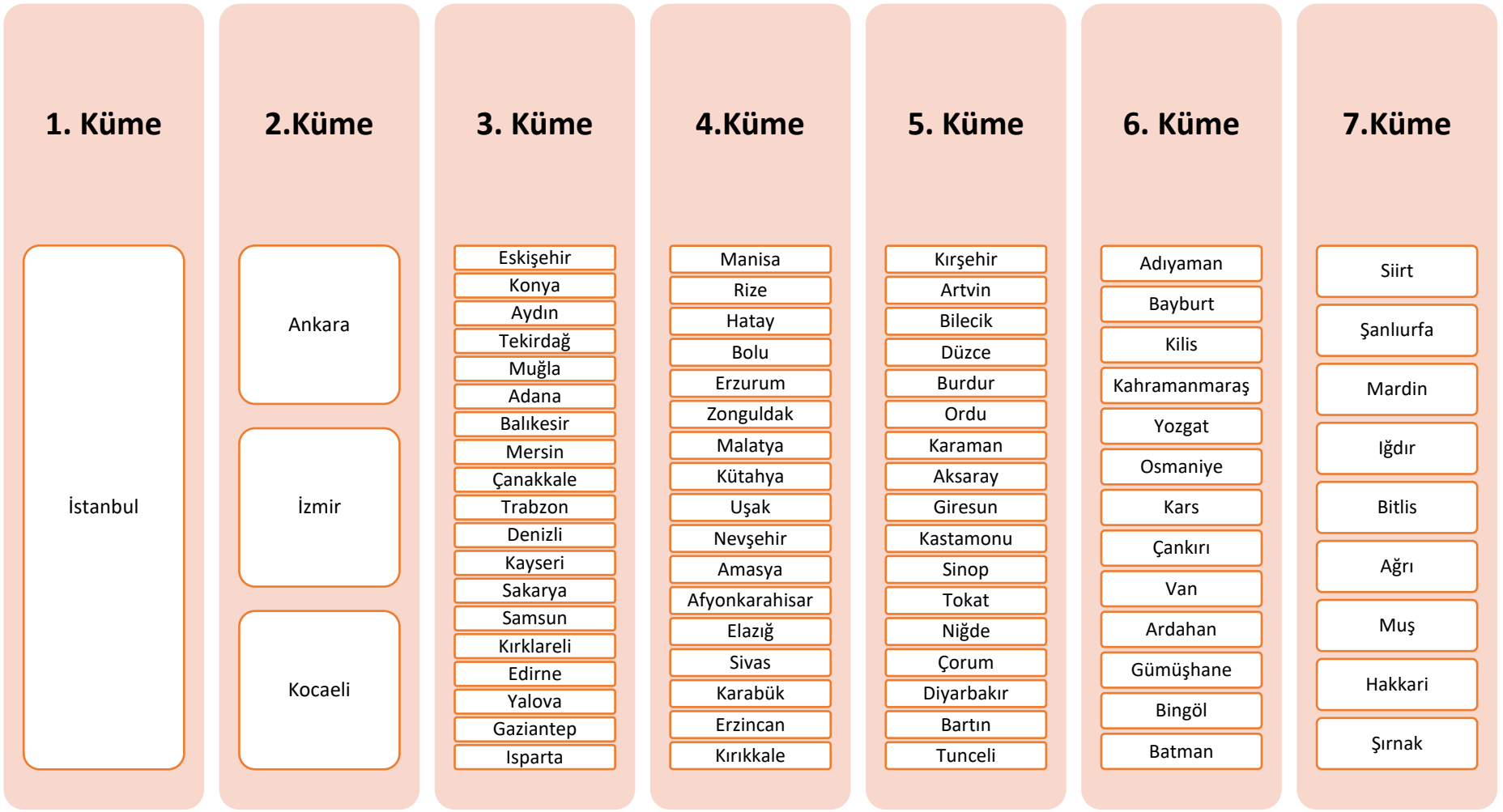
1. İller Arası Rekabet Endeksi (Ana Endeks)

Tablo 1. Ana Endeks

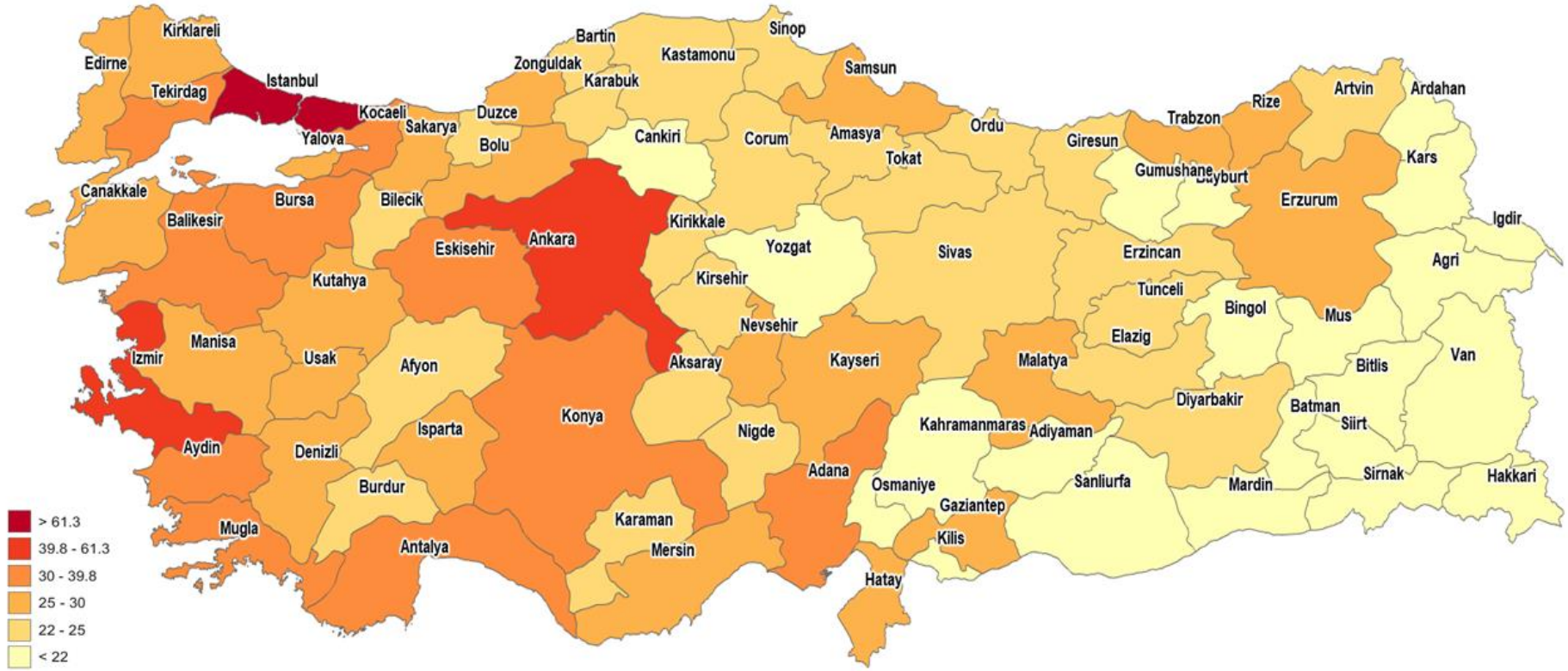
Sıralama	İl	Endeks Değeri
1	İstanbul	77,00
2	Ankara	48,23
3	İzmir	44,17
4	Kocaeli	38,52
5	Antalya	37,14
6	Bursa	36,63
7	Eskişehir	32,63
8	Konya	31,11
9	Aydın	31,03
10	Tekirdağ	31,01
11	Muğla	30,99
12	Adana	30,98
13	Balıkesir	30,08
14	Mersin	29,82
15	Çanakkale	29,74
16	Trabzon	29,69
17	Denizli	29,58
18	Kayseri	29,20
19	Sakarya	29,03
20	Samsun	28,77
21	Kırklareli	28,50
22	Edirne	28,45
23	Yalova	28,05
24	Gaziantep	27,99
25	Isparta	27,50
26	Manisa	26,94
27	Rize	26,71
28	Hatay	26,17
29	Bolu	25,74
30	Erzurum	25,73
31	Zonguldak	25,68
32	Malatya	25,61
33	Kütahya	25,57
34	Uşak	25,34
35	Nevşehir	25,28
36	Amasya	24,94
37	Afyonkarahisar	24,94
38	Elazığ	24,92
39	Sivas	24,77
40	Karabük	24,70
41	Erzincan	24,54

42	Kırıkkale	24,49
43	Kırşehir	24,28
44	Artvin	24,25
45	Bilecik	24,21
46	Düzce	24,13
47	Burdur	24,09
48	Ordu	23,90
49	Karaman	23,78
50	Aksaray	23,38
51	Giresun	23,32
52	Kastamonu	23,26
53	Sinop	23,09
54	Tokat	22,91
55	Niğde	22,76
56	Çorum	22,68
57	Diyarbakır	22,37
58	Bartın	22,36
59	Tunceli	22,32
60	Adıyaman	21,98
61	Bayburt	21,90
62	Kilis	21,68
63	Kahramanmaraş	21,03
64	Yozgat	20,99
65	Osmaniye	20,93
66	Kars	20,89
67	Çankırı	20,77
68	Van	20,58
69	Ardahan	20,18
70	Gümüşhane	19,91
71	Bingöl	19,69
72	Batman	18,91
73	Siirt	17,99
74	Şanlıurfa	17,92
75	Mardin	17,55
76	Iğdır	17,53
77	Bitlis	17,25
78	Ağrı	17,06
79	Muş	15,23
80	Hakkari	14,71
81	Şırnak	14,58

Şekil 1. Ana Endeks - Kümeleme Analizi

Harita 1. Ana Endeks

İkinci Bölüm
İller Arası Rekabet Endeksi (Alt Endeksler)

2. İller Arası Rekabet Endeksi (Alt Endeksler)

2.1. Demografi Endeksi

Tablo 2. Demografi Endeksi

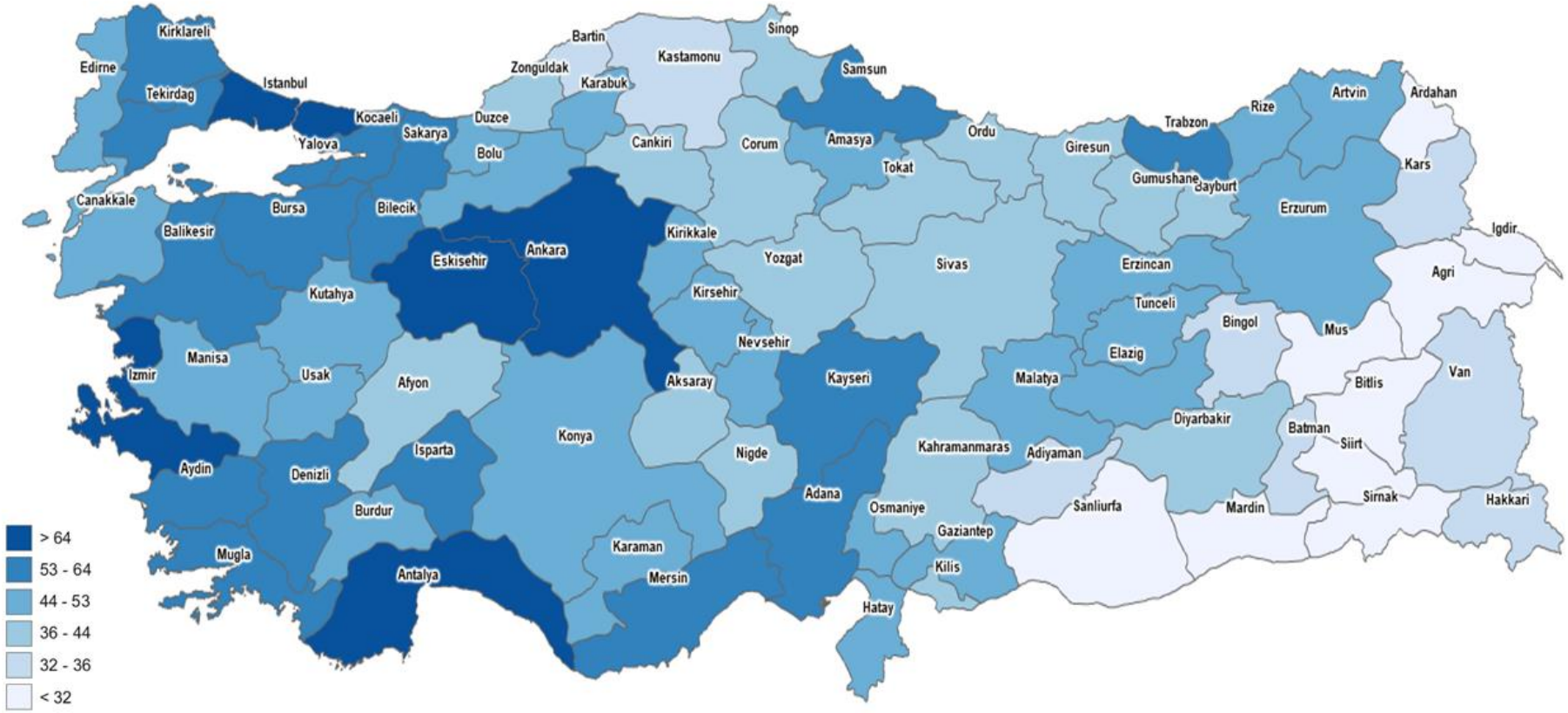
Sıra	Şehir	Endeks Skoru
1	İstanbul	79,57
2	Ankara	74,33
3	İzmir	67,09
4	Antalya	65,09
5	Eskişehir	64,55
6	Muğla	61,75
7	Kocaeli	61,41
8	Bursa	59,37
9	Denizli	58,05
10	Yalova	57,26
11	Mersin	57,23
12	Tekirdağ	56,30
13	Trabzon	56,15
14	Kırklareli	55,93
15	Kayseri	55,78
16	Adana	55,20
17	Isparta	55,04
18	Aydın	54,96
19	Balıkesir	54,95
20	Sakarya	54,80
21	Bilecik	54,35
22	Samsun	54,29
23	Kırıkkale	52,59
24	Konya	51,84
25	Hatay	51,40
26	Edirne	51,31
27	Çanakkale	51,15
28	Manisa	50,82
29	Bolu	50,38
30	Malatya	50,31
31	Karabük	50,30
32	Kırşehir	49,64
33	Uşak	48,50
34	Burdur	48,27
35	Erzincan	48,00
36	Tunceli	47,24
37	Düzce	47,19
38	Artvin	46,97
39	Karaman	46,84
40	Kütahya	46,74

41	Rize	46,29
42	Erzurum	46,01
43	Osmaniye	45,97
44	Amasya	45,96
45	Elazığ	45,89
46	Nevşehir	44,41
47	Gaziantep	44,14
48	Kilis	43,59
49	Ordu	43,24
50	Gümüşhane	43,19
51	Kahramanmaraş	42,58
52	Zonguldak	41,59
53	Tokat	41,03
54	Niğde	40,38
55	Sinop	40,28
56	Afyonkarahisar	40,07
57	Giresun	39,95
58	Çankırı	39,87
59	Çorum	38,80
60	Sivas	38,33
61	Yozgat	38,20
62	Aksaray	38,20
63	Bayburt	37,36
64	Diyarbakır	37,23
65	Adıyaman	35,91
66	Hakkari	35,11
67	Bingöl	34,34
68	Bartın	34,33
69	Van	33,99
70	Batman	33,34
71	Kastamonu	32,99
72	Kars	32,27
73	Iğdır	31,27
74	Mardin	30,74
75	Siirt	30,66
76	Ardahan	29,76
77	Bitlis	28,55
78	Şırnak	22,02
79	Ağrı	21,73
80	Şanlıurfa	19,12
81	Muş	19,07

Şekil 2. Demografi Endeksi - Kümeleme Analizi

1. Küme	2.Küme	3. Küme	4.Küme	5. Küme	6. Küme	7.Küme
İstanbul	Muğla	Kırıkkale	Tunceli	Zonguldak	Adıyaman	Şırnak
Ankara	Kocaeli	Konya	Düzce	Tokat	Hakkari	Ağrı
İzmir	Bursa	Hatay	Artvin	Niğde	Bingöl	Şanlıurfa
Antalya	Denizli	Edirne	Karaman	Sinop	Bartın	Muş
Eskişehir	Yalova	Çanakkale	Kütahya	Afyonkarahisar	Van	
	Mersin	Manisa	Rize	Giresun	Batman	
	Tekirdağ	Bolu	Erzurum	Çankırı	Kastamonu	
	Trabzon	Malatya	Osmaniye	Çorum	Kars	
	Kırklareli	Karabük	Amasya	Sivas	Iğdır	
	Kayseri	Kırşehir	Elazığ	Yozgat	Mardin	
	Adana	Uşak	Nevşehir	Aksaray	Siirt	
	Isparta	Burdur	Gaziantep	Bayburt	Ardahan	
	Aydın	Erzincan	Kilis	Diyarbakır	Bitlis	
	Balıkesir		Ordu			
	Sakarya		Gümüşhane			
	Bilecik		Kahramanmaraş			
	Samsun					

Harita 2. Demografi Endeksi

2.2. Altyapı Endeksi

Tablo 3. Altyapı Endeksi

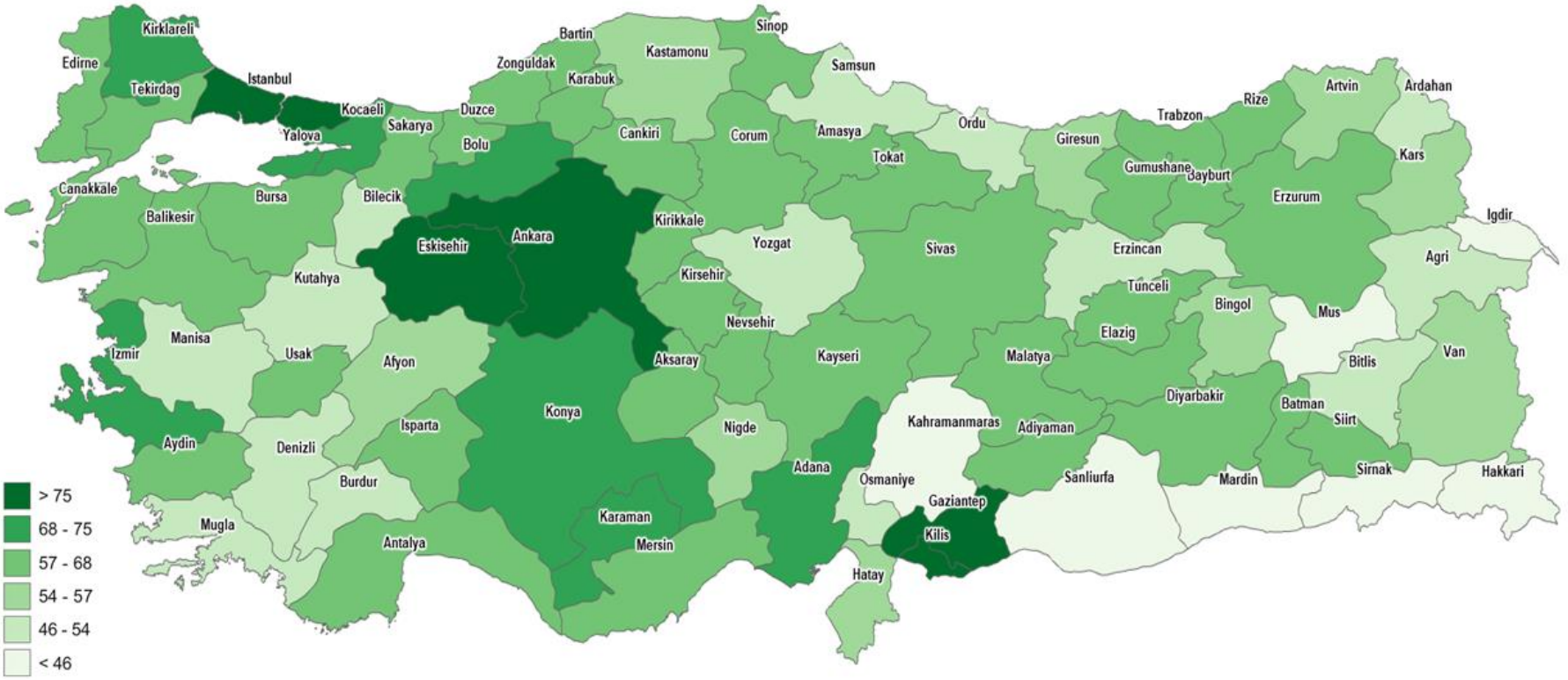
Sıra	Şehir	Endeks Skoru
1	İstanbul	84,35
2	Ankara	80,31
3	Gaziantep	75,79
4	Kilis	75,48
5	Eskişehir	75,38
6	Kırklareli	72,96
7	Yalova	72,30
8	İzmir	71,58
9	Kocaeli	71,49
10	Karaman	70,86
11	Adana	69,88
12	Bolu	68,91
13	Konya	68,09
14	Diyarbakır	67,84
15	Rize	67,07
16	Bayburt	66,92
17	Çanakkale	66,91
18	Sivas	66,72
19	Aksaray	66,46
20	Edirne	66,16
21	Zonguldak	65,36
22	Nevşehir	64,81
23	Tekirdağ	64,71
24	Bartın	64,41
25	Kayseri	64,15
26	Trabzon	63,51
27	Çorum	63,44
28	Antalya	63,42
29	Bursa	63,00
30	Kırşehir	62,99
31	Uşak	62,74
32	Mersin	62,41
33	Isparta	61,90
34	Düzce	61,86
35	Karabük	61,80
36	Balıkesir	61,49
37	Sakarya	61,35
38	Amasya	60,92
39	Adıyaman	60,90
40	Aydın	60,70
41	Kırıkkale	60,43

42	Sinop	59,83
43	Tunceli	59,63
44	Batman	59,22
45	Gümüşhane	58,78
46	Malatya	58,15
47	Tokat	58,04
48	Elazığ	57,91
49	Siirt	57,83
50	Erzurum	57,08
51	Çankırı	57,02
52	Bingöl	56,79
53	Niğde	56,59
54	Afyonkarahisar	55,60
55	Giresun	55,42
56	Artvin	55,32
57	Van	55,31
58	Hatay	55,20
59	Kastamonu	54,94
60	Kars	54,65
61	Burdur	53,82
62	Ardahan	52,96
63	Erzincan	52,87
64	Bilecik	52,70
65	Kütahya	52,67
66	Denizli	51,81
67	Yozgat	51,40
68	Ordu	51,20
69	Samsun	50,20
70	Ağrı	49,61
71	Manisa	47,84
72	Osmaniye	47,65
73	Bitlis	47,33
74	Muğla	46,22
75	Muş	43,45
76	Şırnak	41,20
77	Kahramanmaraş	41,18
78	Şanlıurfa	41,17
79	Iğdır	38,31
80	Mardin	38,27
81	Hakkari	30,09

Şekil 3. Altyapı Endeksi - Kümeleme Analizi

Harita 3. Altyapı Endeksi

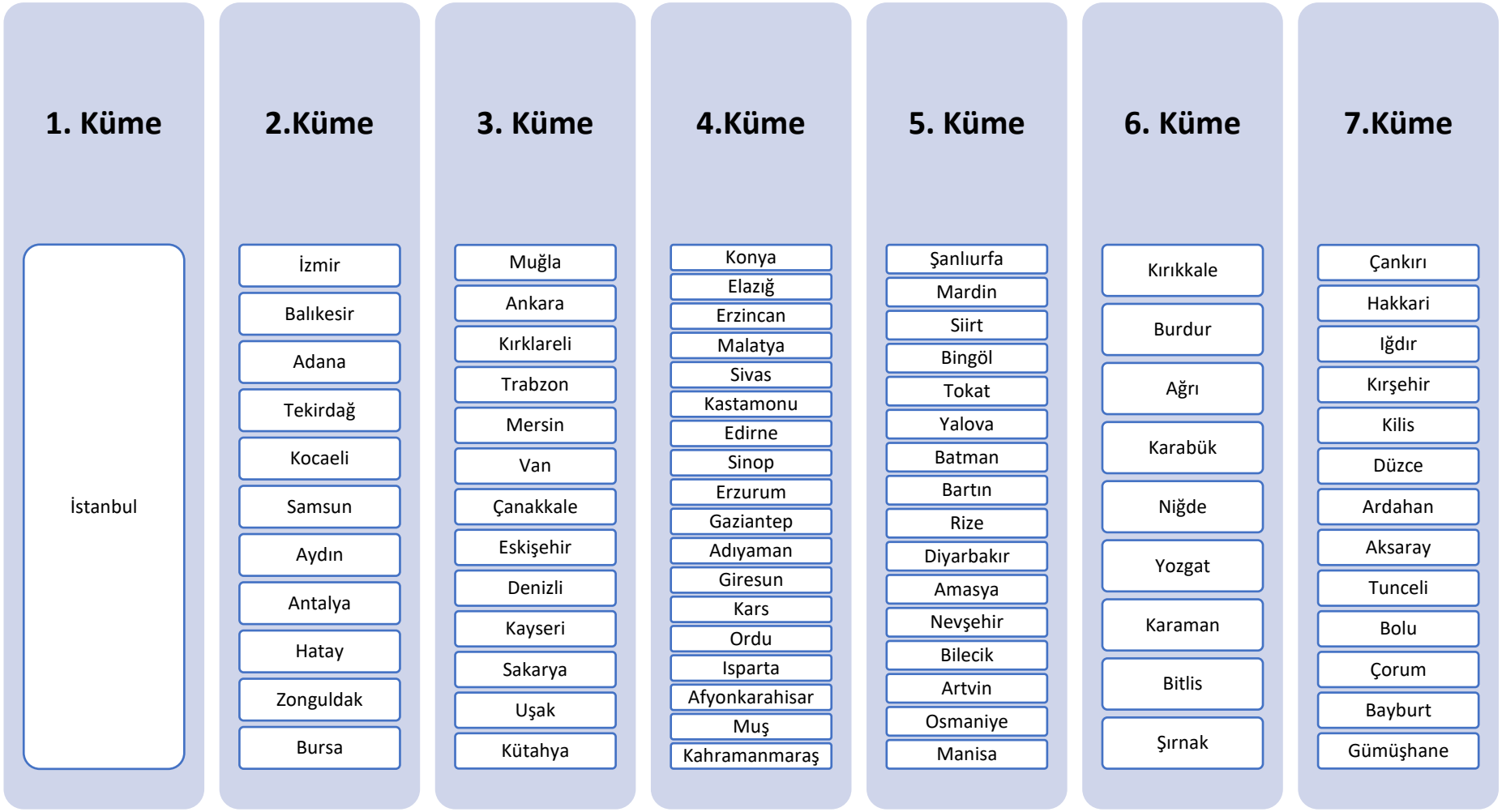
2.3. Ulaşım Endeksi

Tablo 4. Ulaşım Endeksi

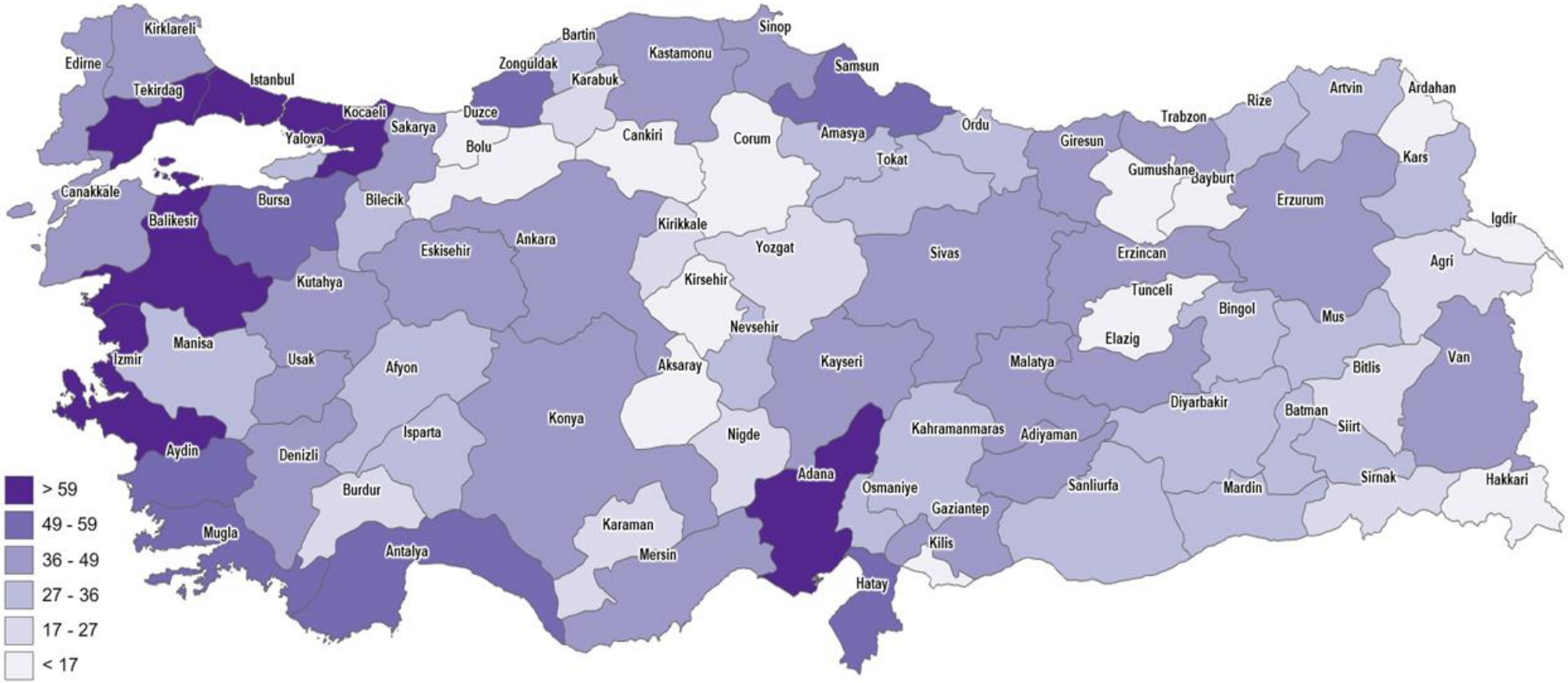
Sıra	Şehir	Endeks Skoru
1	İstanbul	94,65
2	İzmir	67,87
3	Balıkesir	63,54
4	Adana	62,33
5	Tekirdağ	59,44
6	Kocaeli	59,01
7	Samsun	57,67
8	Aydın	56,06
9	Antalya	52,25
10	Hatay	51,65
11	Zonguldak	51,37
12	Bursa	50,31
13	Muğla	49,28
14	Ankara	47,13
15	Kırklareli	44,36
16	Trabzon	43,53
17	Mersin	43,23
18	Van	43,21
19	Çanakkale	42,27
20	Eskişehir	41,63
21	Denizli	40,96
22	Kayseri	40,83
23	Sakarya	40,53
24	Uşak	40,28
25	Kütahya	39,94
26	Konya	39,33
27	Elazığ	39,31
28	Erzincan	38,95
29	Malatya	38,57
30	Sivas	38,32
31	Kastamonu	37,88
32	Edirne	37,45
33	Sinop	37,20
34	Erzurum	36,88
35	Gaziantep	36,56
36	Adıyaman	36,40
37	Giresun	36,04
38	Kars	35,79
39	Ordu	35,37
40	Isparta	35,08
41	Afyonkarahisar	34,57

42	Muş	34,41
43	Kahramanmaraş	33,60
44	Şanlıurfa	32,46
45	Mardin	32,05
46	Siirt	31,70
47	Bingöl	31,55
48	Tokat	31,51
49	Yalova	31,25
50	Batman	31,22
51	Bartın	31,17
52	Rize	30,21
53	Diyarbakır	29,16
54	Amasya	28,89
55	Nevşehir	28,86
56	Bilecik	28,71
57	Artvin	28,52
58	Osmaniye	27,82
59	Manisa	27,15
60	Kırıkkale	23,48
61	Burdur	22,51
62	Ağrı	22,41
63	Karabük	22,21
64	Niğde	21,82
65	Yozgat	19,82
66	Karaman	19,52
67	Bitlis	18,03
68	Şırnak	17,08
69	Çankırı	14,03
70	Hakkari	13,55
71	Iğdır	13,19
72	Kırşehir	13,19
73	Kilis	12,62
74	Düzce	11,01
75	Ardahan	10,75
76	Aksaray	9,69
77	Tunceli	9,26
78	Bolu	9,13
79	Çorum	9,06
80	Bayburt	6,93
81	Gümüşhane	5,94

Şekil 4. Ulaşım Endeksi - Kümeleme Analizi

Harita 4. Ulaşım Endeksi

2.4. Sağlık Endeksi

Tablo 5. Sağlık Endeksi

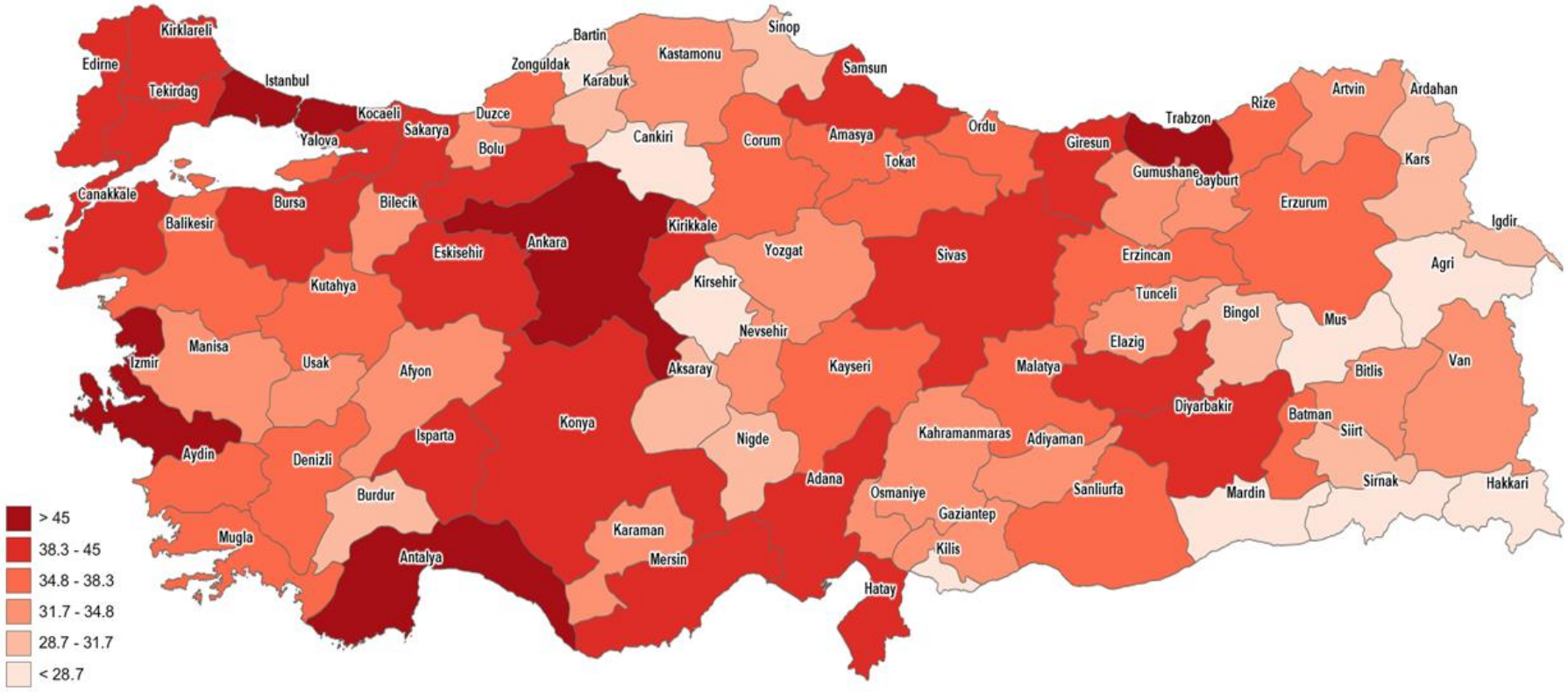
Sıra	Şehir	Endeks Skoru
1	İstanbul	70,30
2	Ankara	60,19
3	İzmir	50,00
4	Trabzon	46,20
5	Antalya	45,14
6	Bursa	44,17
7	Edirne	43,98
8	Çanakkale	43,84
9	Adana	43,77
10	Kocaeli	43,52
11	Samsun	42,64
12	Giresun	42,41
13	Konya	41,59
14	Bolu	40,84
15	Sakarya	40,53
16	Elazığ	40,45
17	Eskişehir	40,38
18	Kırıkkale	39,62
19	Mersin	39,48
20	Sivas	39,33
21	Hatay	39,25
22	Kırklareli	39,09
23	Diyarbakır	38,69
24	Tekirdağ	38,39
25	Isparta	38,33
26	Aydın	38,11
27	Kütahya	37,99
28	Zonguldak	37,88
29	Rize	37,75
30	Balıkesir	37,68
31	Malatya	37,28
32	Ordu	36,87
33	Yalova	36,81
34	Batman	36,68
35	Erzurum	36,66
36	Amasya	36,63
37	Erzincan	36,58
38	Denizli	36,33
39	Şanlıurfa	36,02
40	Çorum	35,16
41	Kayseri	34,94

42	Tokat	34,89
43	Muğla	34,84
44	Karaman	34,54
45	Tunceli	34,42
46	Afyonkarahisar	34,38
47	Bayburt	34,11
48	Düzce	33,94
49	Manisa	33,40
50	Yozgat	33,40
51	Gümüşhane	33,24
52	Adıyaman	32,98
53	Uşak	32,70
54	Nevşehir	32,66
55	Kahramanmaraş	32,56
56	Bitlis	32,49
57	Van	32,10
58	Bilecik	32,10
59	Gaziantep	31,86
60	Kastamonu	31,74
61	Artvin	31,72
62	Osmaniye	31,70
63	Karabük	31,32
64	Bingöl	31,31
65	Aksaray	30,99
66	Burdur	30,13
67	Niğde	30,00
68	Iğdır	29,53
69	Siirt	29,18
70	Ardahan	28,95
71	Kars	28,93
72	Sinop	28,75
73	Mardin	27,76
74	Ağrı	27,36
75	Muş	26,05
76	Kırşehir	26,01
77	Kilis	25,07
78	Çankırı	23,13
79	Hakkari	21,19
80	Bartın	21,10
81	Şırnak	19,65

Şekil 5. Sağlık Endeksi - Kümeleme Analizi

1. Küme	2.Küme	3. Küme	4.Küme	5. Küme	6. Küme	7.Küme
İstanbul	İzmir	Bolu	Ordu	Manisa	Burdur	Kilis
Ankara	Trabzon	Sakarya	Yalova	Yozgat	Niğde	Çankırı
	Antalya	Elazığ	Batman	Gümüşhane	Iğdır	Hakkari
	Bursa	Eskişehir	Erzurum	Adıyaman	Siirt	Bartın
	Edirne	Kırıkkale	Amasya	Uşak	Ardahan	Şırnak
	Çanakkale	Mersin	Erzincan	Nevşehir	Kars	
	Adana	Sivas	Denizli	Kahramanmaraş	Sinop	
	Kocaeli	Hatay	Şanlıurfa	Bitlis	Mardin	
	Samsun	Kırklareli	Çorum	Van	Ağrı	
	Giresun	Diyarbakır	Kayseri	Bilecik	Muş	
	Konya	Tekirdağ	Tokat	Gaziantep	Kırşehir	
		Isparta	Muğla	Kastamonu		
		Aydın	Karaman	Artvin		
		Kütahya	Tunceli	Osmaniye		
		Zonguldak	Afyonkarahisar	Karabük		
		Rize	Bayburt	Bingöl		
		Balıkesir	Düzce	Aksaray		
		Malatya				

Harita 5. Sağlık Endeksi

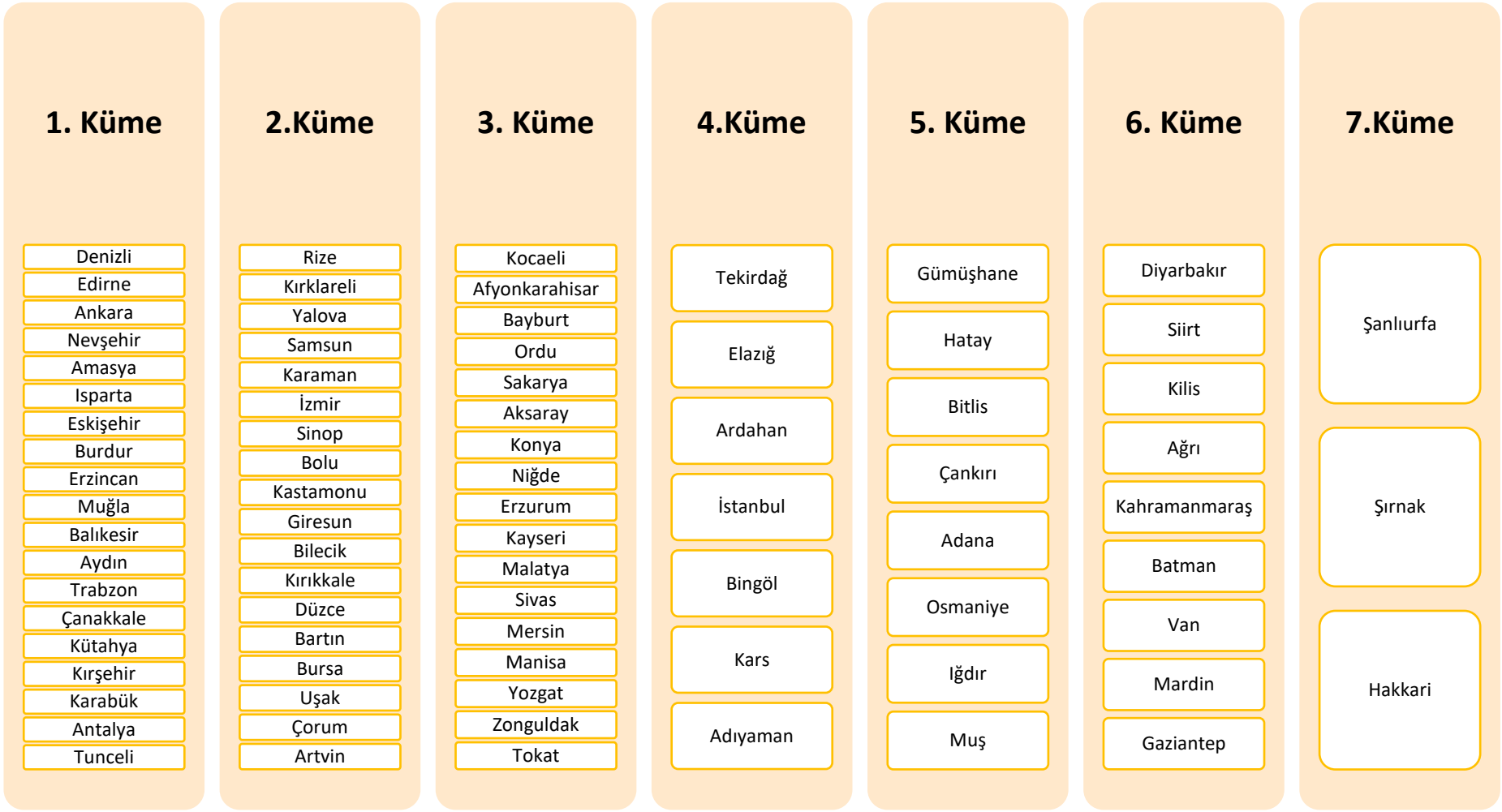
2.5. Eğitim Endeksi

Tablo 6. Eğitim Endeksi

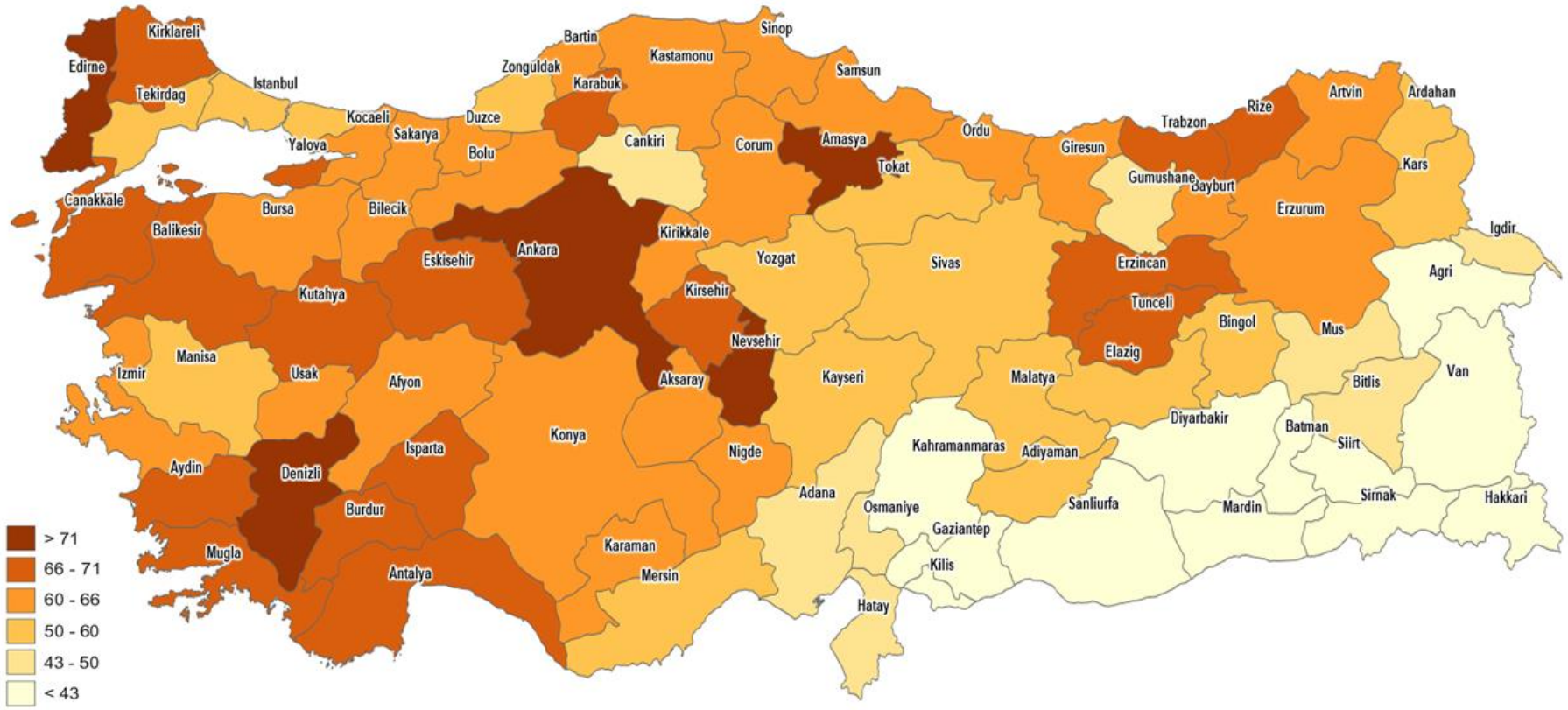
Sıra	Şehir	Endeks Skoru
1	Denizli	73,81
2	Edirne	73,12
3	Ankara	72,07
4	Nevşehir	71,29
5	Amasya	71,11
6	Isparta	70,68
7	Eskişehir	70,59
8	Burdur	70,23
9	Erzincan	70,07
10	Muğla	70,02
11	Balıkesir	69,68
12	Aydın	69,47
13	Trabzon	69,04
14	Çanakkale	68,89
15	Kütahya	68,50
16	Kırşehir	67,78
17	Karabük	67,47
18	Antalya	67,46
19	Tunceli	67,19
20	Rize	66,73
21	Kırklareli	66,49
22	Yalova	66,24
23	Samsun	65,81
24	Karaman	65,77
25	İzmir	65,53
26	Sinop	65,18
27	Bolu	64,56
28	Kastamonu	64,29
29	Giresun	64,20
30	Bilecik	63,58
31	Kırıkkale	63,49
32	Düzce	63,32
33	Bartın	63,12
34	Bursa	63,06
35	Uşak	63,01
36	Çorum	62,66
37	Artvin	62,00
38	Kocaeli	61,80
39	Afyonkarahisar	61,50
40	Bayburt	60,96
41	Ordu	60,76

42	Sakarya	60,49
43	Aksaray	60,44
44	Konya	60,26
45	Niğde	60,11
46	Erzurum	60,01
47	Kayseri	59,76
48	Malatya	59,42
49	Sivas	59,36
50	Mersin	58,78
51	Manisa	58,36
52	Yozgat	58,33
53	Zonguldak	57,76
54	Tokat	57,13
55	Tekirdağ	54,79
56	Elazığ	53,98
57	Ardahan	52,87
58	İstanbul	51,74
59	Bingöl	51,67
60	Kars	51,01
61	Adıyaman	50,94
62	Gümüşhane	49,65
63	Hatay	49,20
64	Bitlis	48,36
65	Çankırı	48,18
66	Adana	48,04
67	Osmaniye	47,70
68	Iğdır	45,71
69	Muş	43,76
70	Diyarbakır	42,66
71	Siirt	41,37
72	Kilis	40,32
73	Ağrı	40,21
74	Kahramanmaraş	40,03
75	Batman	39,70
76	Van	39,58
77	Mardin	37,42
78	Gaziantep	36,15
79	Şanlıurfa	32,42
80	Şırnak	31,17
81	Hakkari	29,65

Şekil 6. Eğitim Endeksi - Kümeleme Analizi

Harita 6. Eğitim Endeksi

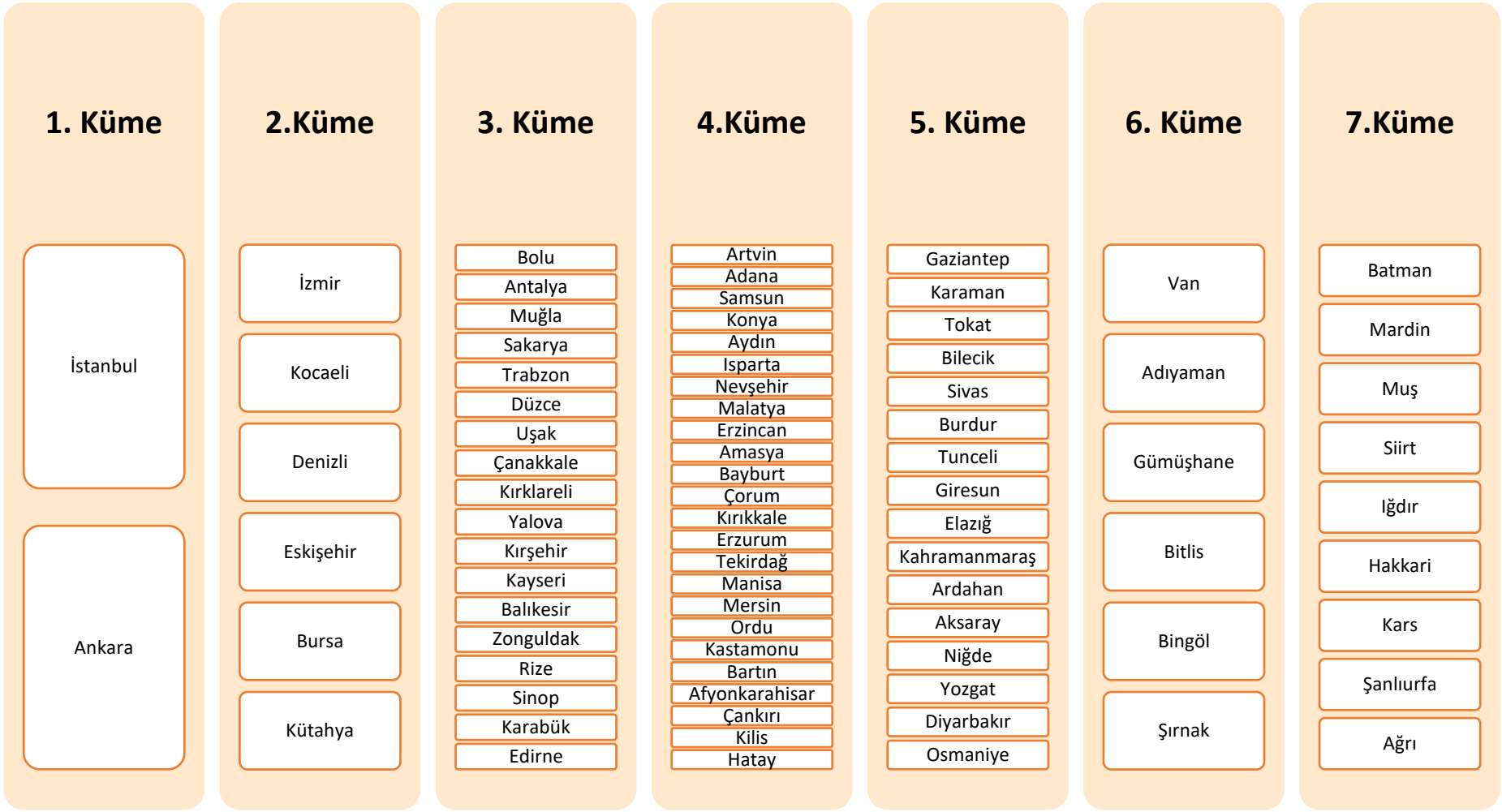
2.6. Sosyal Yaşam Endeksi

Tablo 7. Sosyal Yaşam Endeksi

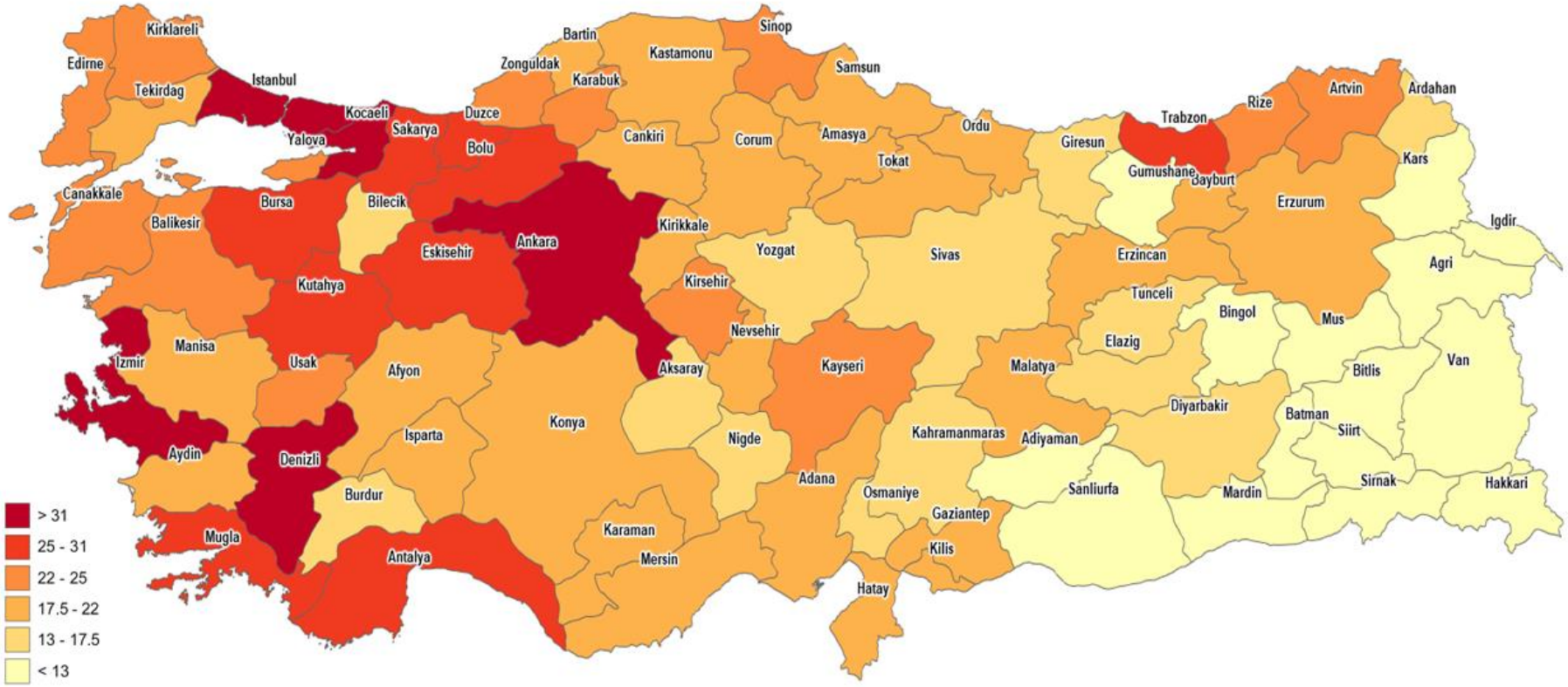
Sıra	Şehir	Endeks Skoru
1	İstanbul	86,68
2	Ankara	50,96
3	İzmir	35,09
4	Kocaeli	34,36
5	Denizli	31,39
6	Eskişehir	30,30
7	Bursa	29,17
8	Kütahya	28,11
9	Bolu	27,13
10	Antalya	26,88
11	Muğla	26,12
12	Sakarya	25,69
13	Trabzon	25,27
14	Düzce	25,12
15	Uşak	24,87
16	Çanakkale	24,67
17	Kırklareli	24,56
18	Yalova	24,56
19	Kırşehir	24,52
20	Kayseri	24,44
21	Balıkesir	23,76
22	Zonguldak	23,75
23	Rize	23,72
24	Sinop	23,25
25	Karabük	23,20
26	Edirne	22,99
27	Artvin	22,34
28	Adana	21,73
29	Samsun	21,59
30	Konya	21,52
31	Aydın	21,50
32	Isparta	21,39
33	Nevşehir	21,18
34	Malatya	21,03
35	Erzincan	20,98
36	Amasya	20,84
37	Bayburt	20,68
38	Çorum	20,54
39	Kırıkkale	20,33
40	Erzurum	20,11
41	Tekirdağ	19,84

42	Manisa	19,82
43	Mersin	19,79
44	Ordu	19,72
45	Kastamonu	19,70
46	Bartın	19,58
47	Afyonkarahisar	19,45
48	Çankırı	19,40
49	Kilis	18,96
50	Hatay	18,81
51	Gaziantep	17,80
52	Karaman	17,72
53	Tokat	17,59
54	Bilecik	17,40
55	Sivas	17,40
56	Burdur	17,19
57	Tunceli	17,16
58	Giresun	16,84
59	Elazığ	16,04
60	Kahramanmaraş	15,65
61	Ardahan	15,50
62	Aksaray	15,30
63	Niğde	15,29
64	Yozgat	14,79
65	Diyarbakır	14,69
66	Osmaniye	14,38
67	Van	12,85
68	Adıyaman	12,55
69	Gümüşhane	11,15
70	Bitlis	10,89
71	Bingöl	10,53
72	Şırnak	9,42
73	Batman	8,90
74	Mardin	8,74
75	Muş	8,49
76	Siirt	7,72
77	Iğdır	7,65
78	Hakkari	6,66
79	Kars	6,47
80	Şanlıurfa	6,35
81	Ağrı	2,70

Şekil 7. Sosyal Yaşam Endeksi - Kümeleme Analizi

Harita 7. Sosyal Yaşam Endeksi

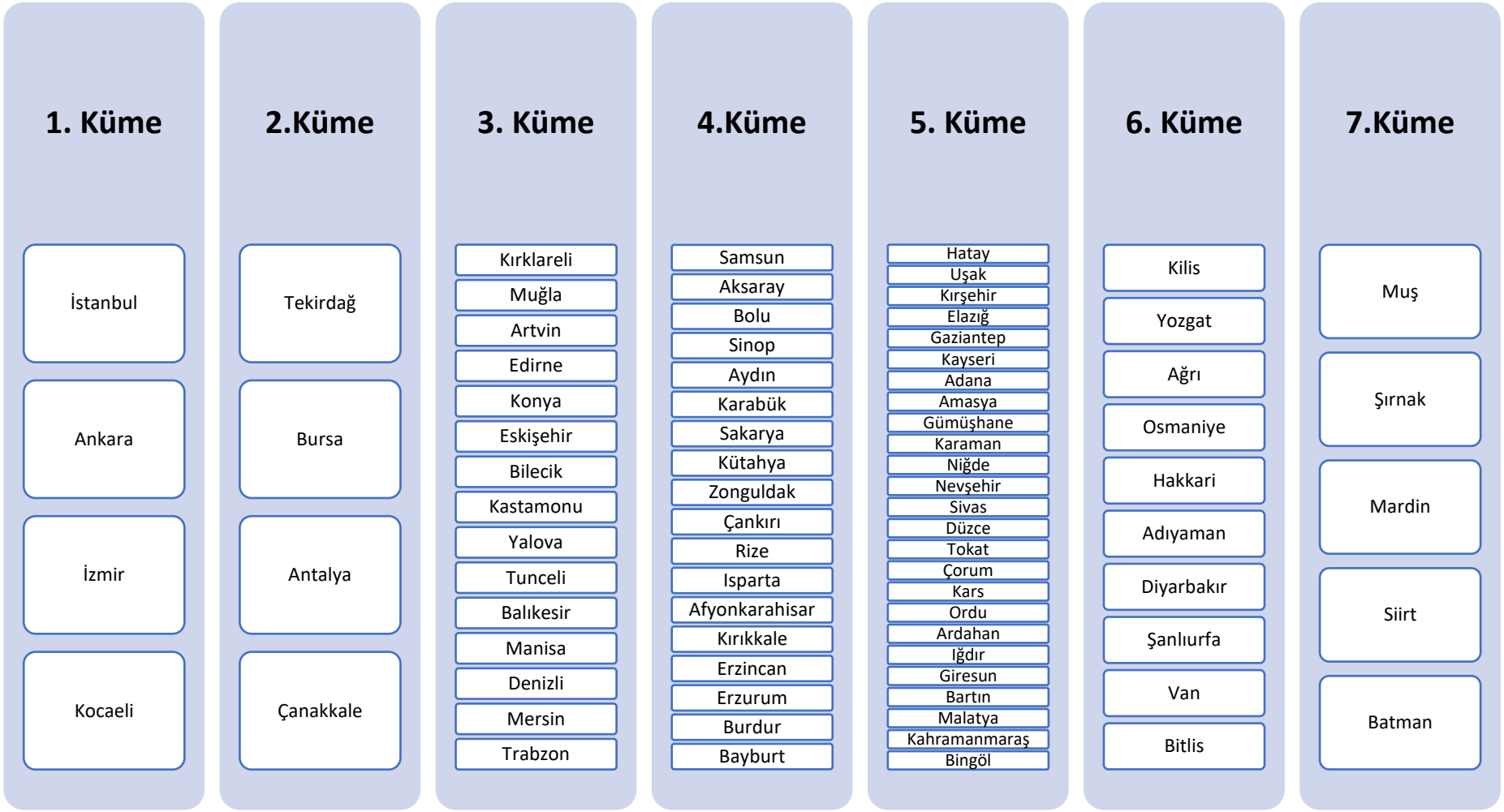
2.7. Makro Ekonomi Endeksi

Tablo 8. Makro Ekonomi Endeksi

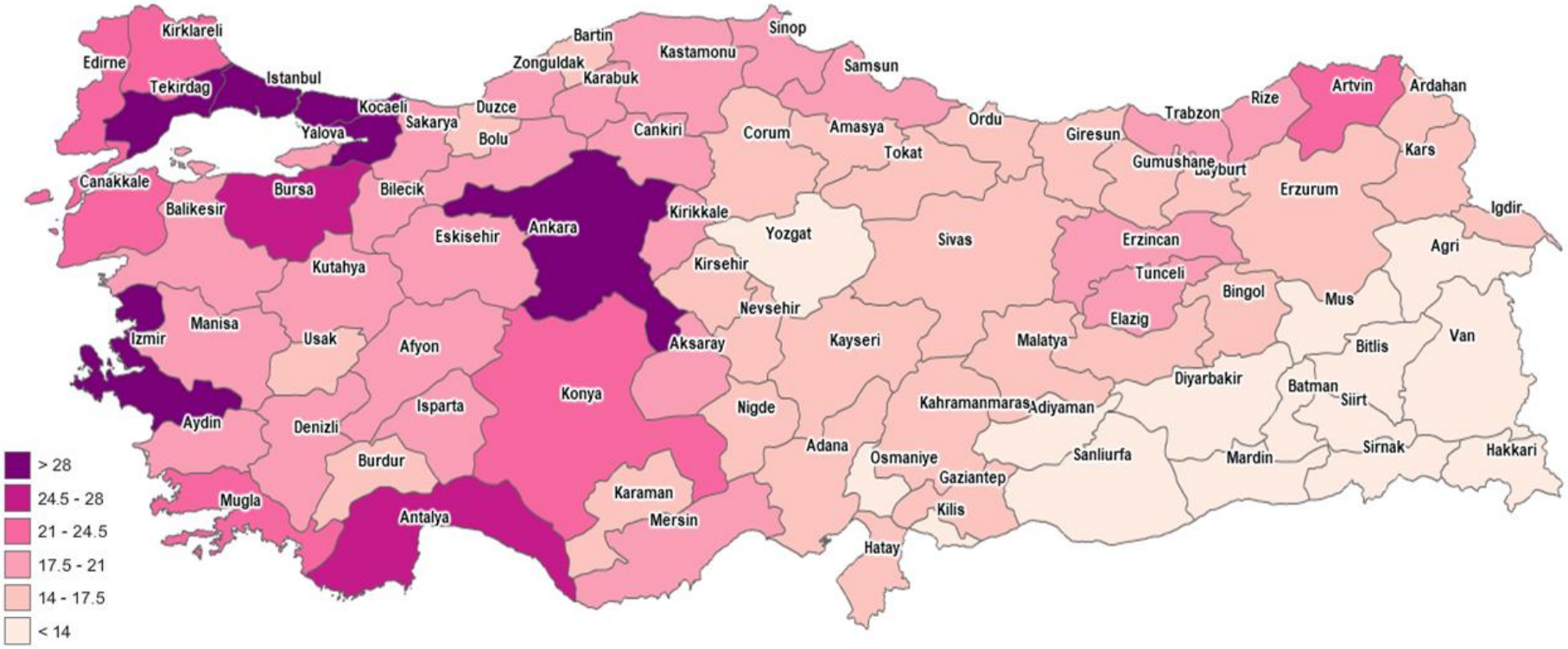
Sıra	Şehir	Endeks Skoru
1	İstanbul	75,47
2	Ankara	47,29
3	İzmir	40,39
4	Kocaeli	40,15
5	Tekirdağ	28,41
6	Bursa	26,39
7	Antalya	24,53
8	Çanakkale	23,74
9	Kırklareli	22,82
10	Muğla	21,86
11	Artvin	21,83
12	Edirne	21,36
13	Konya	21,13
14	Eskişehir	20,85
15	Bilecik	20,62
16	Kastamonu	20,34
17	Yalova	20,20
18	Tunceli	20,18
19	Balıkesir	20,13
20	Manisa	19,77
21	Denizli	19,70
22	Mersin	19,70
23	Trabzon	19,67
24	Samsun	19,36
25	Aksaray	19,19
26	Bolu	19,05
27	Sinop	19,04
28	Aydın	18,97
29	Karabük	18,95
30	Sakarya	18,93
31	Kütahya	18,88
32	Zonguldak	18,85
33	Çankırı	18,71
34	Rize	18,62
35	Isparta	17,88
36	Afyonkarahisar	17,67
37	Kırıkkale	17,65
38	Erzincan	17,65
39	Erzurum	17,48
40	Burdur	17,45
41	Bayburt	17,40

42	Hatay	16,87
43	Uşak	16,80
44	Kırşehir	16,80
45	Elazığ	16,78
46	Gaziantep	16,75
47	Kayseri	16,73
48	Adana	16,72
49	Amasya	16,54
50	Gümüşhane	16,53
51	Karaman	16,51
52	Niğde	16,33
53	Nevşehir	16,32
54	Sivas	16,28
55	Düzce	15,98
56	Tokat	15,93
57	Çorum	15,81
58	Kars	15,66
59	Ordu	15,65
60	Ardahan	15,48
61	Iğdır	15,41
62	Giresun	15,29
63	Bartın	14,66
64	Malatya	14,55
65	Kahramanmaraş	14,42
66	Bingöl	14,14
67	Kilis	13,49
68	Yozgat	13,46
69	Ağrı	13,28
70	Osmaniye	13,02
71	Hakkari	12,03
72	Adıyaman	11,89
73	Diyarbakır	11,88
74	Şanlıurfa	11,27
75	Van	10,17
76	Bitlis	9,70
77	Muş	8,15
78	Şırnak	6,11
79	Mardin	5,04
80	Siirt	5,02
81	Batman	4,78

Şekil 8. Makro Ekonomi Endeksi - Kümeleme Analizi

Harita 8. Makro Ekonomi Endeksi

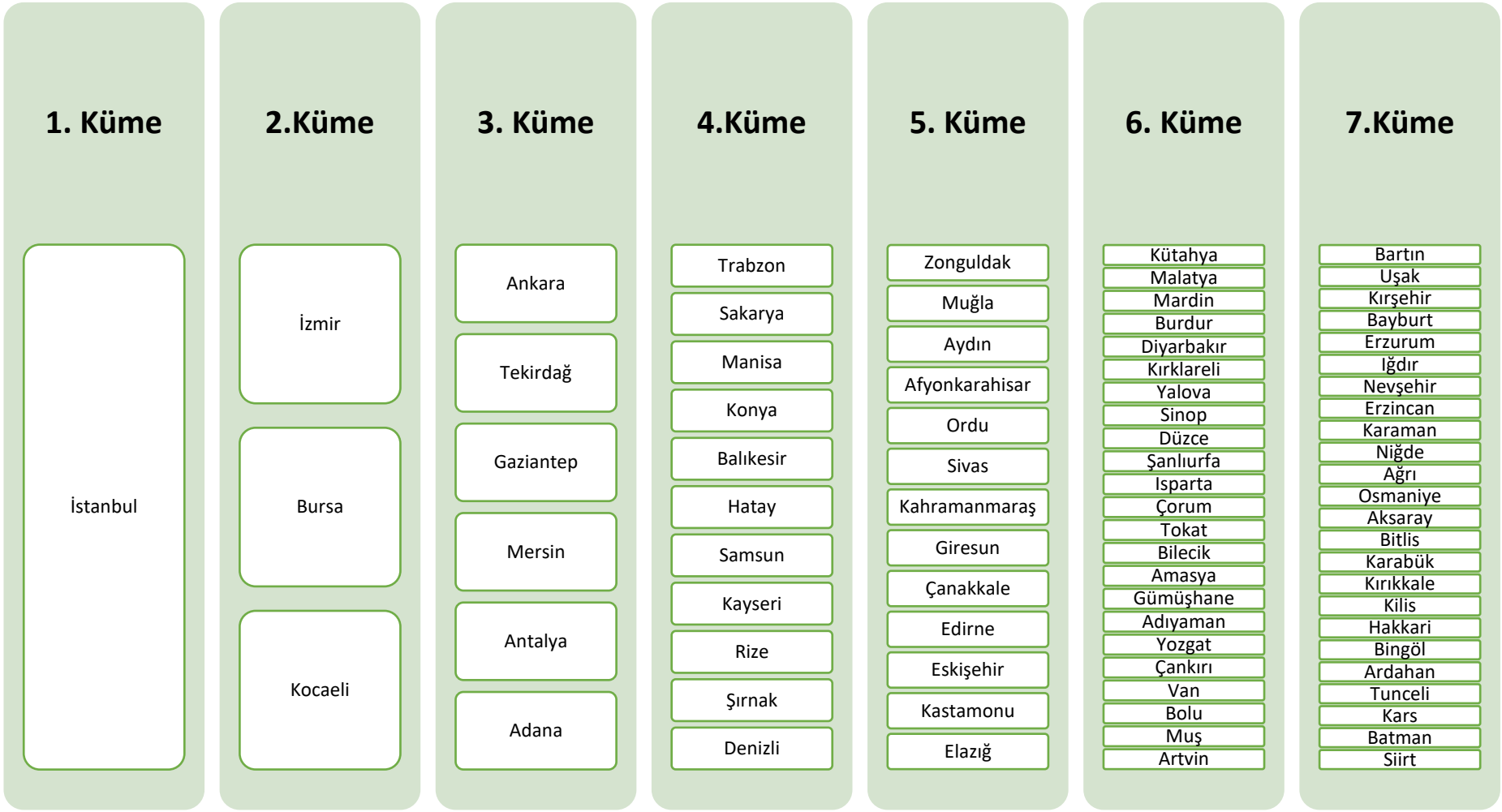
2.8. Dış Ticaret – Sanayi Endeksi

Tablo 9. Dış Ticaret – Sanayi Endeksi

Sıra	Şehir	Endeks Skoru
1	İstanbul	87,03
2	İzmir	31,23
3	Bursa	26,52
4	Kocaeli	24,77
5	Ankara	17,04
6	Tekirdağ	14,67
7	Gaziantep	13,06
8	Mersin	11,77
9	Antalya	10,93
10	Adana	10,45
11	Trabzon	9,24
12	Sakarya	9,23
13	Manisa	8,97
14	Konya	8,23
15	Balıkesir	7,75
16	Hatay	7,52
17	Samsun	7,37
18	Kayseri	7,32
19	Rize	6,94
20	Şırnak	6,83
21	Denizli	6,23
22	Zonguldak	5,96
23	Muğla	5,54
24	Aydın	5,43
25	Afyonkarahisar	5,23
26	Ordu	5,02
27	Sivas	4,95
28	Kahramanmaraş	4,27
29	Giresun	4,23
30	Çanakkale	4,19
31	Edirne	4,03
32	Eskişehir	3,93
33	Kastamonu	3,89
34	Elazığ	3,77
35	Kütahya	3,44
36	Malatya	3,38
37	Mardin	3,35
38	Burdur	3,24
39	Diyarbakır	3,11
40	Kırklareli	3,06
41	Yalova	2,98

42	Sinop	2,96
43	Düzce	2,84
44	Şanlıurfa	2,83
45	Isparta	2,81
46	Çorum	2,80
47	Tokat	2,71
48	Bilecik	2,70
49	Amasya	2,66
50	Gümüşhane	2,62
51	Adıyaman	2,55
52	Yozgat	2,48
53	Çankırı	2,40
54	Van	2,24
55	Bolu	2,22
56	Muş	2,19
57	Artvin	2,14
58	Bartın	1,98
59	Uşak	1,95
60	Kırşehir	1,95
61	Bayburt	1,94
62	Erzurum	1,92
63	Iğdır	1,89
64	Nevşehir	1,88
65	Erzincan	1,85
66	Karaman	1,80
67	Niğde	1,60
68	Ağrı	1,59
69	Osmaniye	1,53
70	Aksaray	1,50
71	Bitlis	1,46
72	Karabük	1,46
73	Kırıkkale	1,41
74	Kilis	1,23
75	Hakkari	1,19
76	Bingöl	1,14
77	Ardahan	1,03
78	Tunceli	0,86
79	Kars	0,82
80	Batman	0,77
81	Siirt	0,38

Şekil 9. Dış Ticaret – Sanayi Endeksi – Kümeleme Analizi

Harita 9. Dış Ticaret – Sanayi Endeksi

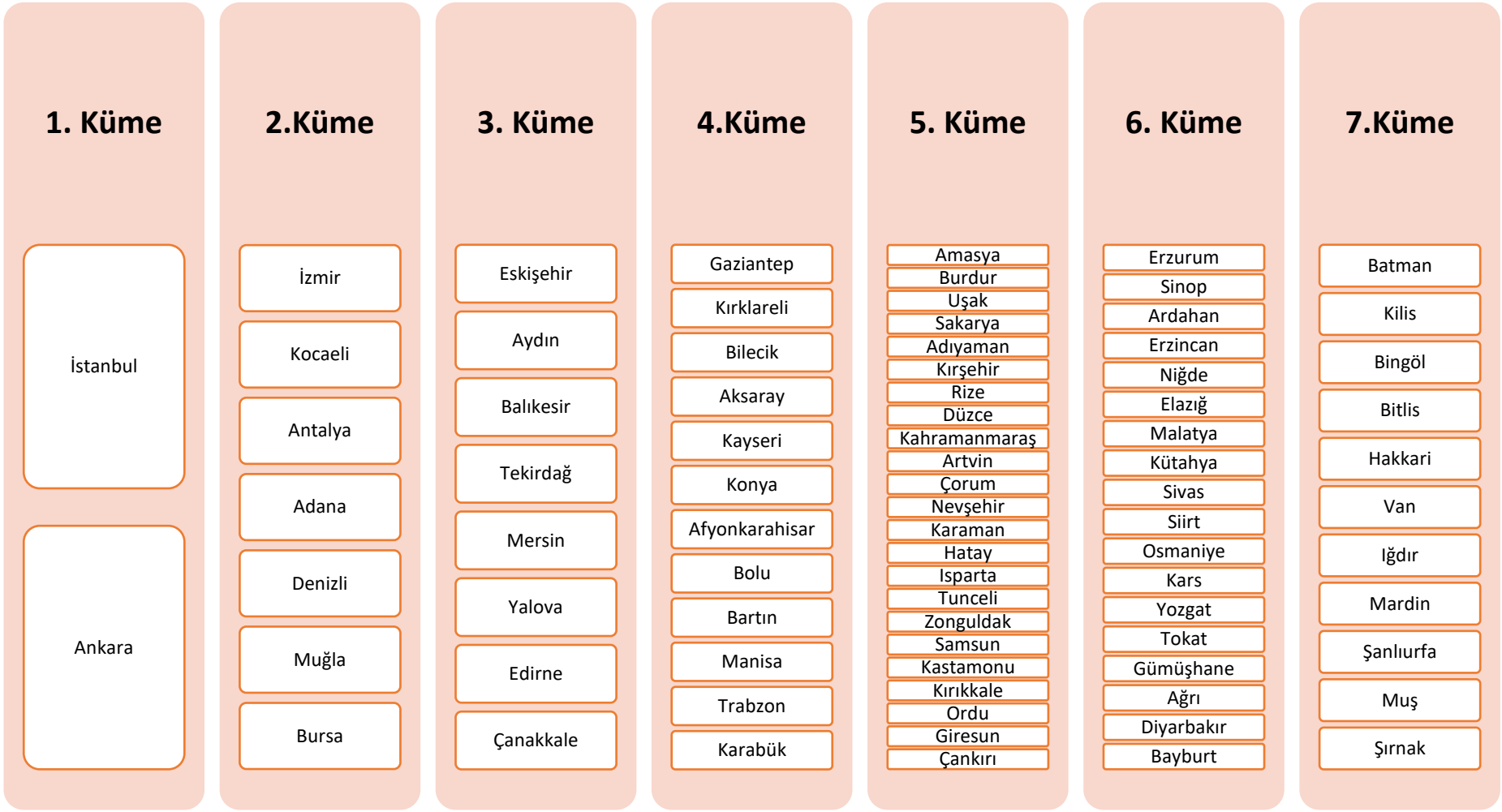
2.9. Finansal Piyasalar Endeksi

Tablo 10. Finansal Piyasalar Endeksi

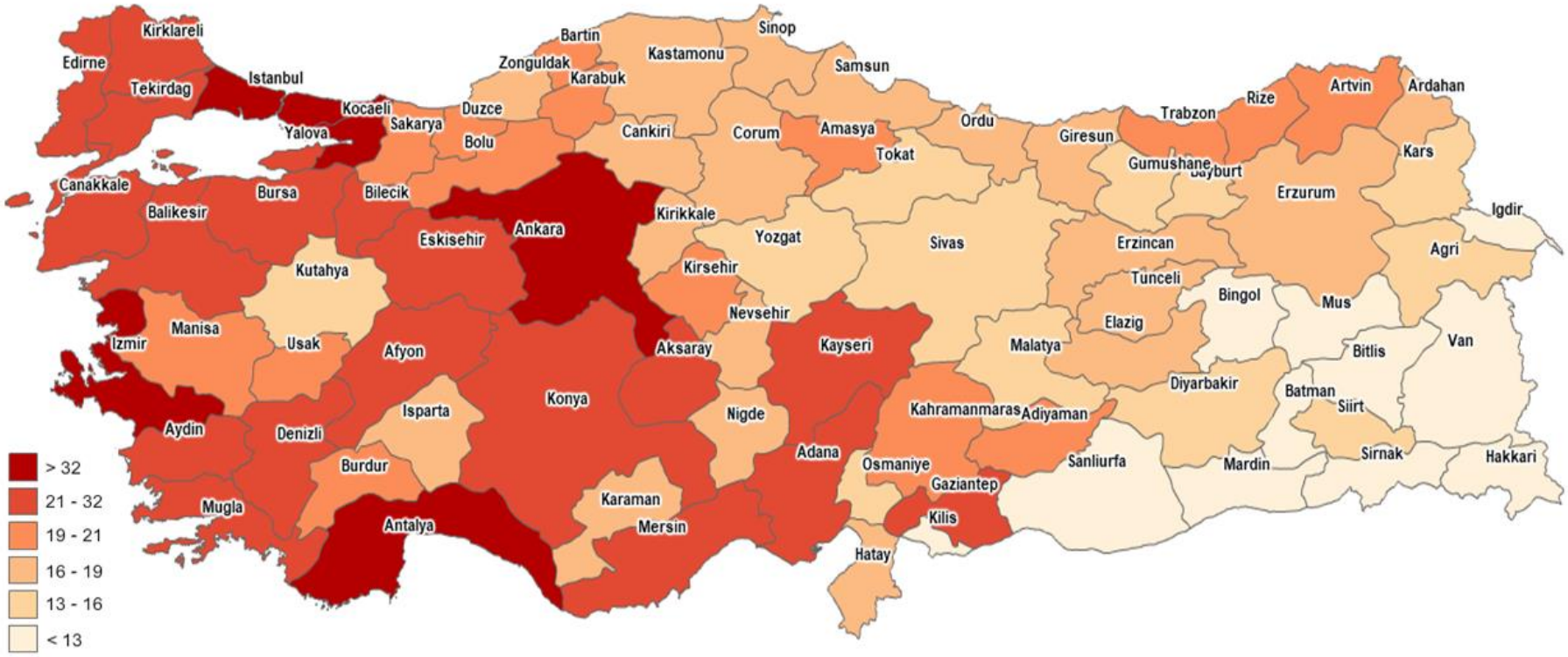
Sıra	Şehir	Endeks Skoru
1	İstanbul	75,54
2	Ankara	51,20
3	İzmir	40,17
4	Kocaeli	39,48
5	Antalya	32,61
6	Adana	30,90
7	Denizli	29,92
8	Muğla	29,27
9	Bursa	29,25
10	Eskişehir	25,22
11	Aydın	24,95
12	Balıkesir	24,11
13	Tekirdağ	24,10
14	Mersin	23,77
15	Yalova	23,69
16	Edirne	23,14
17	Çanakkale	22,60
18	Gaziantep	22,00
19	Kırklareli	21,51
20	Bilecik	21,48
21	Aksaray	21,35
22	Kayseri	21,27
23	Konya	21,24
24	Afyonkarahisar	21,14
25	Bolu	20,87
26	Bartın	20,79
27	Manisa	20,58
28	Trabzon	20,18
29	Karabük	20,15
30	Amasya	19,88
31	Burdur	19,79
32	Uşak	19,72
33	Sakarya	19,71
34	Adıyaman	19,58
35	Kırşehir	19,41
36	Rize	19,39
37	Düzce	19,31
38	Kahramanmaraş	19,08
39	Artvin	19,05
40	Çorum	18,98
41	Nevşehir	18,94

42	Karaman	18,88
43	Hatay	18,88
44	Isparta	18,88
45	Tunceli	18,56
46	Zonguldak	18,49
47	Samsun	18,47
48	Kastamonu	18,36
49	Kırıkkale	18,11
50	Ordu	17,75
51	Giresun	17,73
52	Çankırı	17,40
53	Erzurum	16,68
54	Sinop	16,65
55	Ardahan	16,57
56	Erzincan	16,53
57	Niğde	16,20
58	Elazığ	16,08
59	Malatya	15,17
60	Kütahya	15,12
61	Sivas	15,10
62	Siirt	14,56
63	Osmaniye	14,39
64	Kars	14,12
65	Yozgat	13,94
66	Tokat	13,48
67	Gümüşhane	13,43
68	Ağrı	13,39
69	Diyarbakır	13,32
70	Bayburt	13,29
71	Batman	12,12
72	Kilis	11,95
73	Bingöl	11,25
74	Bitlis	10,99
75	Hakkari	10,12
76	Van	9,36
77	Iğdır	9,34
78	Mardin	8,77
79	Şanlıurfa	8,58
80	Muş	8,18
81	Şırnak	7,55

Şekil 10. Finansal Piyasalar Endeksi - Kümeleme Analizi

Harita 10. Finansal Piyasalar Endeksi

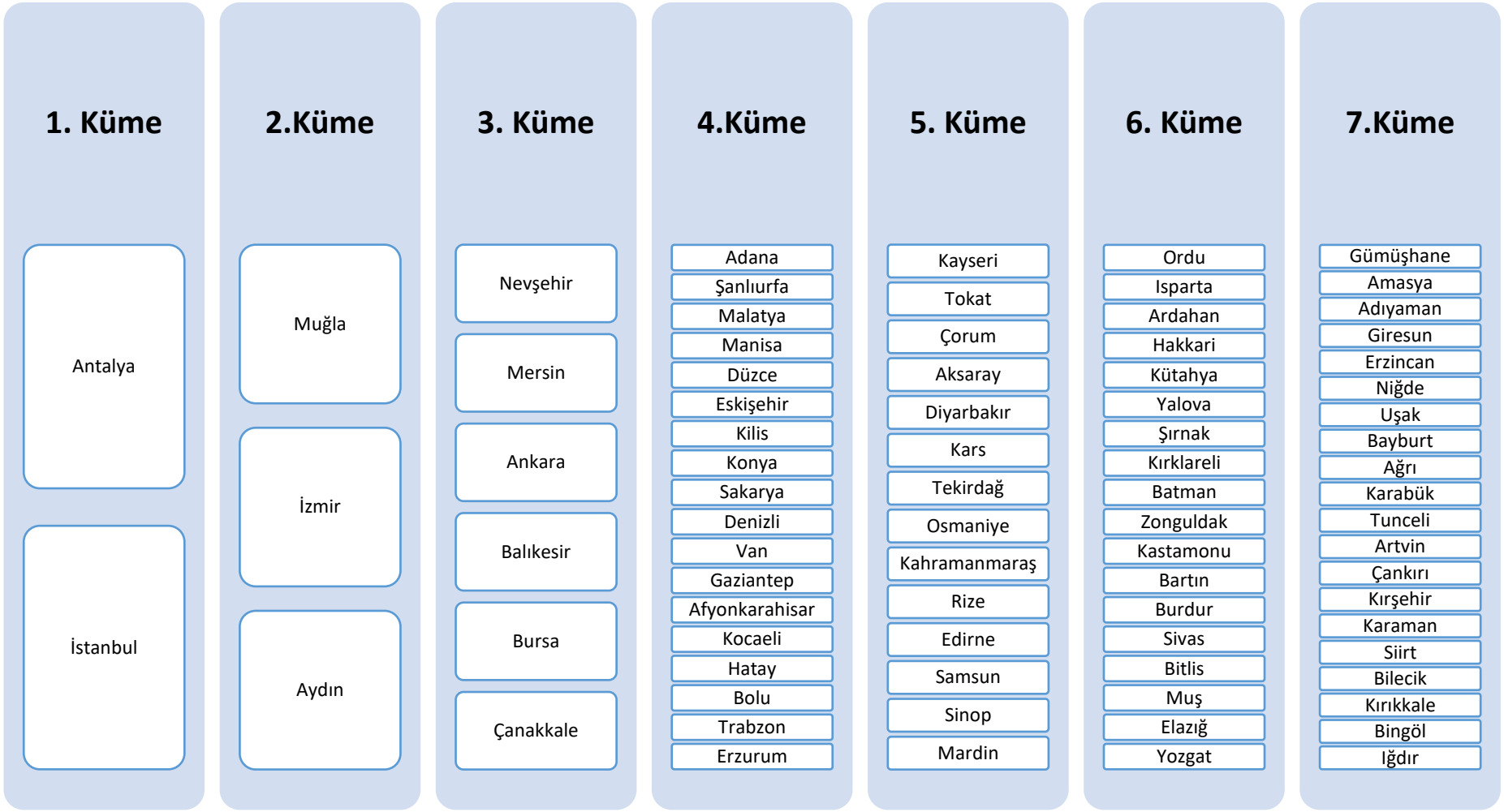
2.10. Turizm Endeksi

Tablo 11. Turizm Endeksi

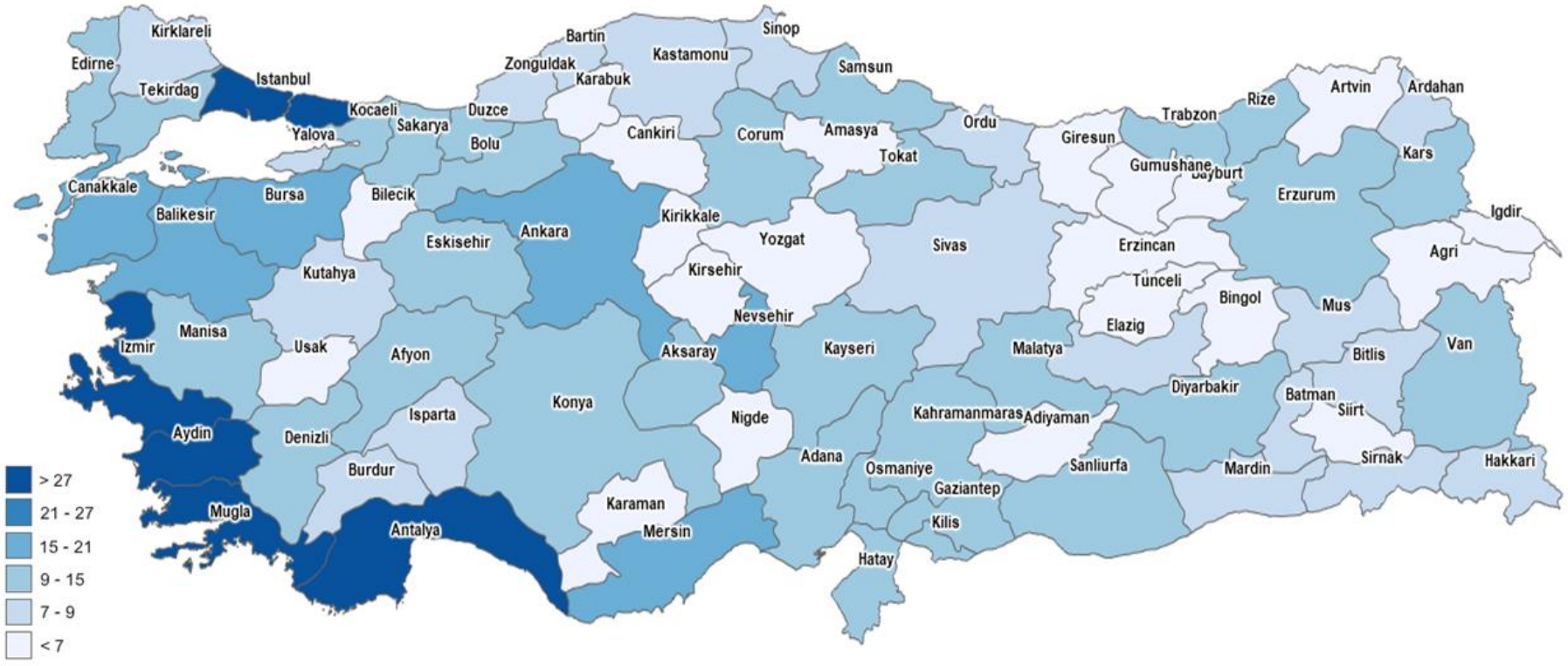
Sıra	Şehir	Endeks Skoru
1	Antalya	89,00
2	İstanbul	55,40
3	Muğla	44,96
4	İzmir	27,91
5	Aydın	27,64
6	Nevşehir	19,75
7	Mersin	19,27
8	Ankara	18,50
9	Balıkesir	18,12
10	Bursa	17,11
11	Çanakkale	15,16
12	Adana	14,68
13	Şanlıurfa	14,45
14	Malatya	13,22
15	Manisa	13,13
16	Düzce	12,64
17	Eskişehir	12,53
18	Kilis	12,27
19	Konya	12,04
20	Sakarya	12,00
21	Denizli	11,70
22	Van	11,66
23	Gaziantep	11,65
24	Afyonkarahisar	11,64
25	Kocaeli	11,58
26	Hatay	11,39
27	Bolu	11,30
28	Trabzon	11,24
29	Erzurum	11,24
30	Kayseri	11,07
31	Tokat	10,97
32	Çorum	10,83
33	Aksaray	10,60
34	Diyarbakır	10,57
35	Kars	10,56
36	Tekirdağ	10,10
37	Osmaniye	9,65
38	Kahramanmaraş	9,55
39	Rize	9,48
40	Edirne	9,48
41	Samsun	9,22

42	Sinop	8,99
43	Mardin	8,98
44	Ordu	8,70
45	Isparta	8,43
46	Ardahan	8,35
47	Hakkari	8,31
48	Kütahya	8,29
49	Yalova	8,09
50	Şırnak	8,07
51	Kırklareli	7,87
52	Batman	7,69
53	Zonguldak	7,48
54	Kastamonu	7,29
55	Bartın	7,09
56	Burdur	7,07
57	Sivas	7,07
58	Bitlis	7,02
59	Muş	7,01
60	Elazığ	7,00
61	Yozgat	6,86
62	Gümüşhane	6,46
63	Amasya	6,34
64	Adıyaman	6,32
65	Giresun	6,29
66	Erzincan	5,95
67	Niğde	5,93
68	Uşak	5,88
69	Bayburt	5,76
70	Ağrı	5,71
71	Karabük	5,56
72	Tunceli	5,38
73	Artvin	5,26
74	Çankırı	5,22
75	Kırşehir	5,18
76	Karaman	4,89
77	Siirt	4,75
78	Bilecik	4,38
79	Kırıkkale	4,06
80	Bingöl	3,94
81	Iğdır	3,41

Şekil 11. Turizm Endeksi - Kümeleme Analizi

Harita 11. Turizm Endeksi

2.11. Tarım Endeksi

Tablo 12. Tarım Endeksi.

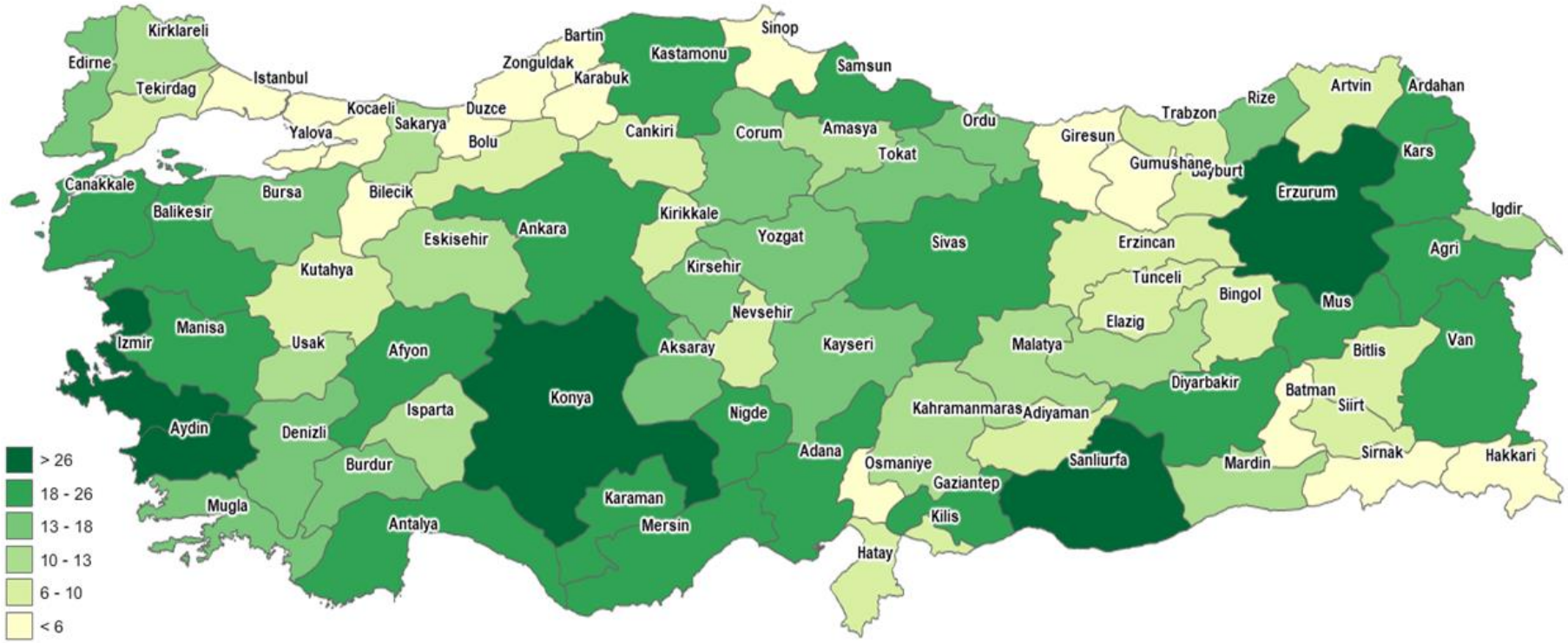
Sıra	Şehir	Endeks Skoru
1	Konya	43,01
2	Aydın	37,72
3	Şanlıurfa	29,35
4	İzmir	29,19
5	Erzurum	26,18
6	Çanakkale	23,36
7	Ankara	23,33
8	Manisa	22,99
9	Van	22,56
10	Niğde	21,51
11	Ardahan	21,46
12	Kastamonu	21,42
13	Adana	20,19
14	Ağrı	19,82
15	Kars	19,52
16	Antalya	19,50
17	Muş	19,29
18	Balıkesir	19,29
19	Diyarbakır	18,98
20	Afyonkarahisar	18,93
21	Sivas	18,80
22	Gaziantep	18,56
23	Samsun	18,51
24	Mersin	18,43
25	Karaman	18,26
26	Aksaray	16,75
27	Ordu	16,49
28	Denizli	16,21
29	Muğla	15,58
30	Burdur	15,45
31	Kırşehir	15,43
32	Rize	15,40
33	Yozgat	15,12
34	Çorum	13,37
35	Kayseri	13,23
36	Tokat	13,17
37	Edirne	13,04
38	Bursa	13,02
39	Kırklareli	12,73
40	Amasya	12,38
41	Mardin	12,21

42	Malatya	11,98
43	Uşak	11,67
44	Kahramanmaraş	11,37
45	Iğdır	11,20
46	Isparta	11,19
47	Sakarya	10,60
48	Elazığ	10,28
49	Eskişehir	10,26
50	Kütahya	9,81
51	Bayburt	9,81
52	Erzincan	9,62
53	Adıyaman	9,52
54	Bitlis	9,15
55	Artvin	9,15
56	Çankırı	9,02
57	Tekirdağ	8,89
58	Nevşehir	8,86
59	Hatay	8,29
60	Bolu	8,17
61	Kilis	7,68
62	Siirt	6,62
63	Kırıkkale	6,42
64	Tunceli	6,41
65	Trabzon	6,37
66	Bingöl	6,35
67	Giresun	5,75
68	Batman	5,69
69	Gümüşhane	5,60
70	Osmaniye	5,46
71	Sinop	4,85
72	Bilecik	4,80
73	Hakkari	4,44
74	Şırnak	4,27
75	Kocaeli	3,58
76	Düzce	3,55
77	Bartın	3,36
78	Zonguldak	3,27
79	İstanbul	2,87
80	Karabük	1,59
81	Yalova	1,22

Şekil 12. Tarım Endeksi - Kümeleme Analizi

1. Küme	2.Küme	3. Küme	4.Küme	5. Küme	6. Küme	7.Küme
Konya	Erzurum	Aksaray	Çorum	Sakarya	Kilis	Hakkari
Aydın	Çanakkale	Ordu	Kayseri	Elazığ	Siirt	Şırnak
Şanlıurfa	Ankara	Denizli	Tokat	Eskişehir	Kırıkkale	Kocaeli
İzmir	Manisa	Muğla	Edirne	Kütahya	Tunceli	Düzce
	Van	Burdur	Bursa	Bayburt	Trabzon	Bartın
	Niğde	Kırşehir	Kırklareli	Erzincan	Bingöl	Zonguldak
	Ardahan	Rize	Amasya	Adıyaman	Giresun	İstanbul
	Kastamonu	Yozgat	Mardin	Bitlis	Batman	Karabük
	Adana		Malatya	Artvin	Gümüşhane	Yalova
	Ağrı		Uşak	Çankırı	Osmaniye	
	Kars		Kahramanmaraş	Tekirdağ	Sinop	
	Antalya		Iğdır	Nevşehir	Bilecik	
	Muş		Isparta	Hatay		
	Balıkesir			Bolu		
	Diyarbakır					
	Afyonkarahisar					
	Sivas					
	Gaziantep					
	Samsun					
	Mersin					
	Karaman					

Harita 12. Tarım Endeksi

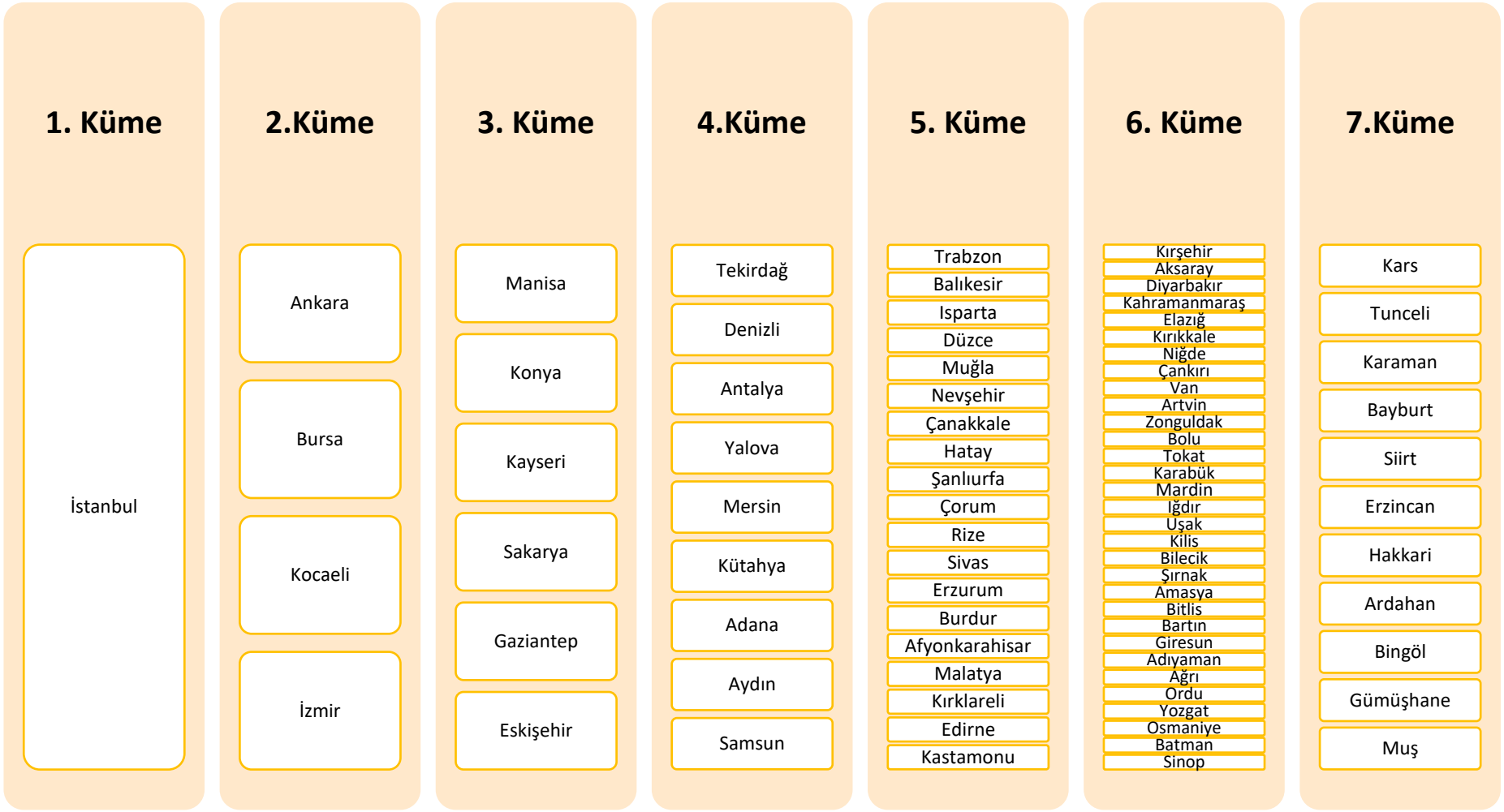
2.12. İnovasyon Endeksi

Tablo 13. İnovasyon Endeksi

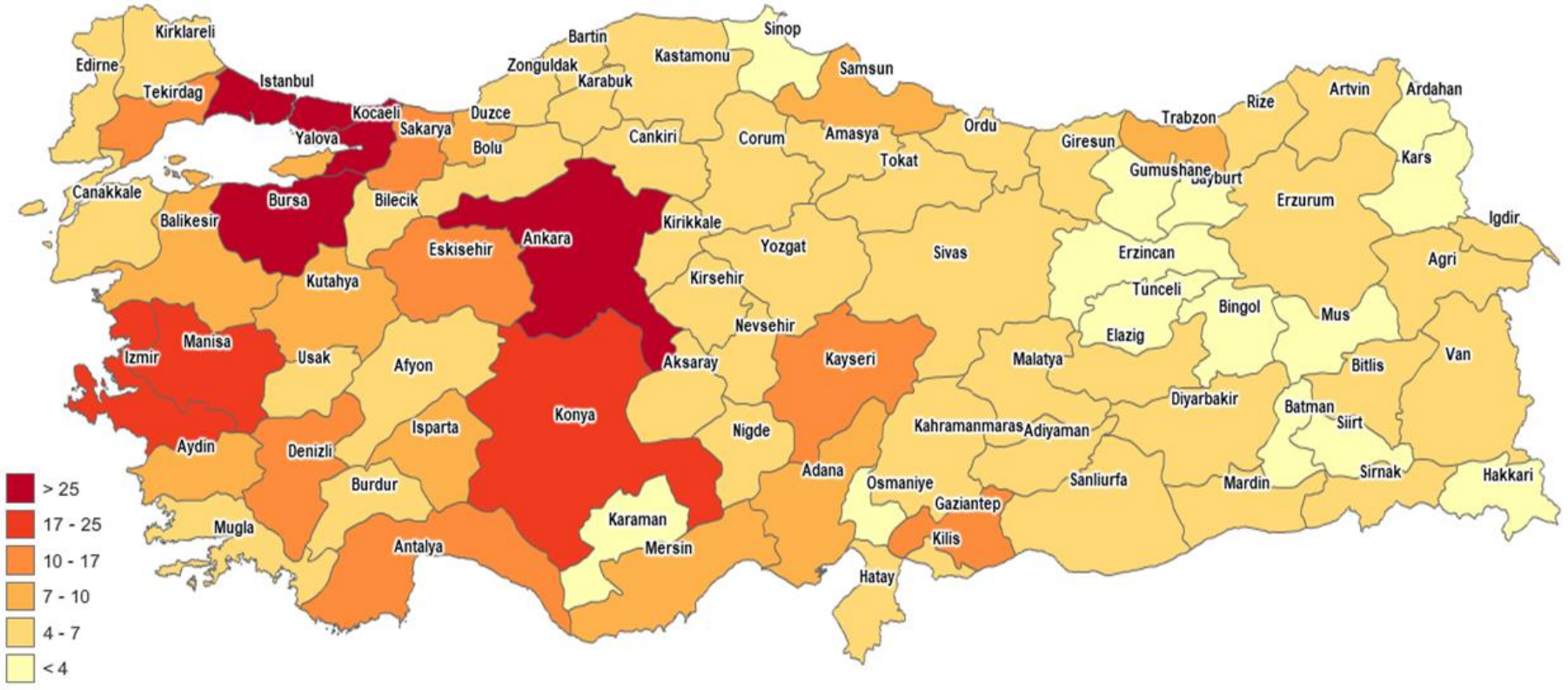
Sıra	Şehir	Endeks Skoru
1	İstanbul	94,17
2	Ankara	37,50
3	Bursa	29,70
4	Kocaeli	27,05
5	İzmir	24,55
6	Manisa	17,89
7	Konya	17,78
8	Kayseri	16,39
9	Sakarya	15,85
10	Gaziantep	14,97
11	Eskişehir	13,88
12	Tekirdağ	11,88
13	Denizli	11,33
14	Antalya	11,32
15	Yalova	9,74
16	Mersin	9,36
17	Kütahya	9,33
18	Adana	9,16
19	Aydın	8,54
20	Samsun	8,48
21	Trabzon	7,53
22	Balıkesir	7,53
23	Isparta	7,23
24	Düzce	7,16
25	Muğla	6,82
26	Nevşehir	6,61
27	Çanakkale	6,59
28	Hatay	6,59
29	Şanlıurfa	6,57
30	Çorum	6,47
31	Rize	6,44
32	Sivas	6,25
33	Erzurum	6,20
34	Burdur	6,16
35	Afyonkarahisar	6,14
36	Malatya	6,09
37	Kırklareli	6,07
38	Edirne	5,92
39	Kastamonu	5,73
40	Kırşehir	5,56
41	Aksaray	5,54

42	Diyarbakır	5,50
43	Kahramanmaraş	5,49
44	Elazığ	5,40
45	Kırıkkale	5,30
46	Niğde	5,29
47	Çankırı	5,13
48	Van	5,11
49	Artvin	5,08
50	Zonguldak	4,91
51	Bolu	4,75
52	Tokat	4,74
53	Karabük	4,70
54	Mardin	4,69
55	Iğdır	4,62
56	Uşak	4,61
57	Kilis	4,60
58	Bilecik	4,52
59	Şırnak	4,47
60	Amasya	4,37
61	Bitlis	4,36
62	Bartın	4,34
63	Giresun	4,30
64	Adıyaman	4,25
65	Ağrı	4,23
66	Ordu	4,17
67	Yozgat	4,04
68	Osmaniye	3,74
69	Batman	3,60
70	Sinop	3,59
71	Kars	3,17
72	Tunceli	3,00
73	Karaman	2,50
74	Bayburt	2,39
75	Siirt	2,35
76	Erzincan	2,12
77	Hakkari	1,98
78	Ardahan	1,83
79	Bingöl	1,70
80	Gümüşhane	1,20
81	Muş	0,67

Şekil 13. İnovasyon Endeksi - Kümeleme Analizi

Harita 13. İnovasyon Endeksi

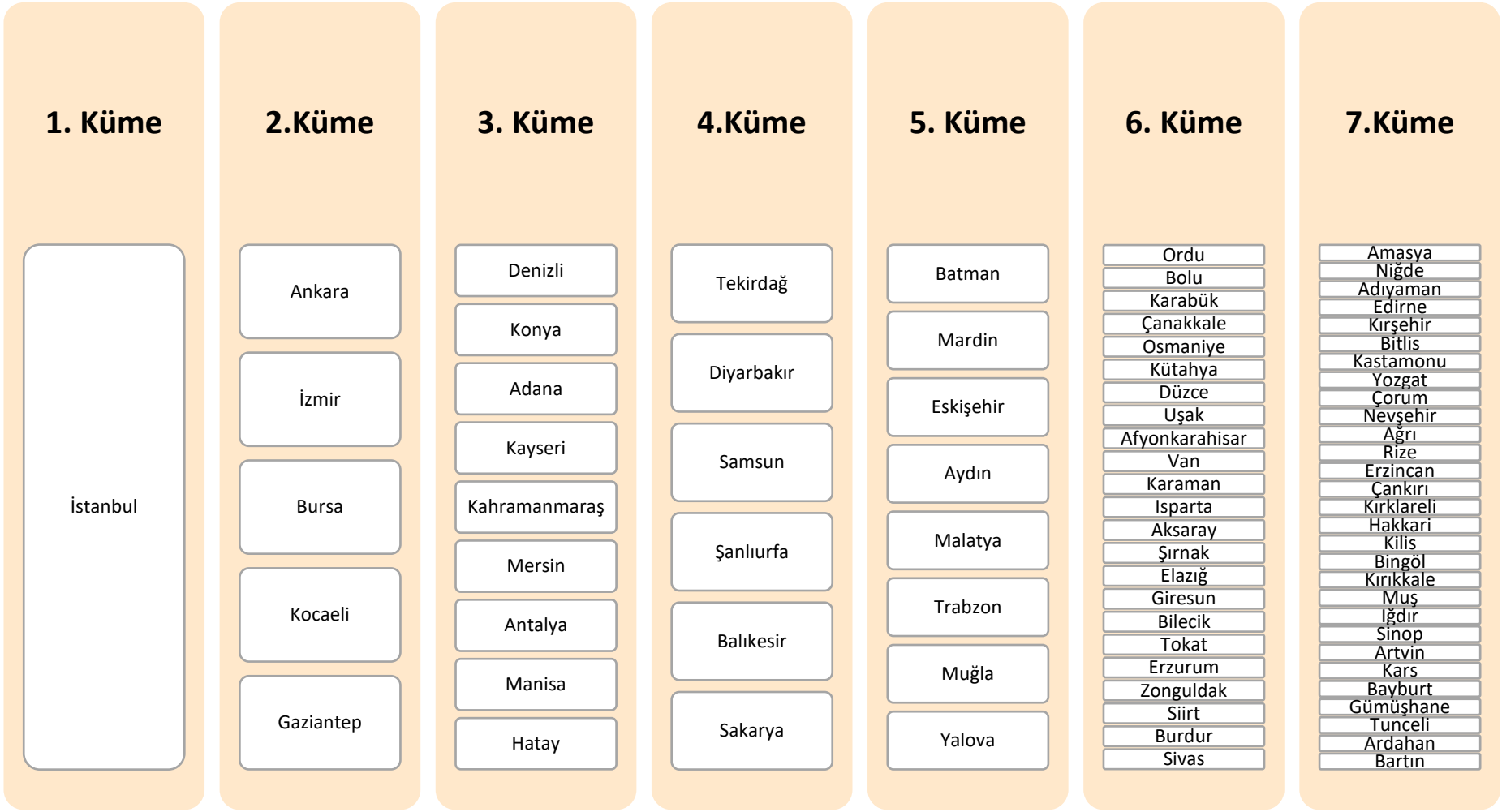
2.13. Girişimcilik Endeksi

Tablo 14. Girişimcilik Endeksi

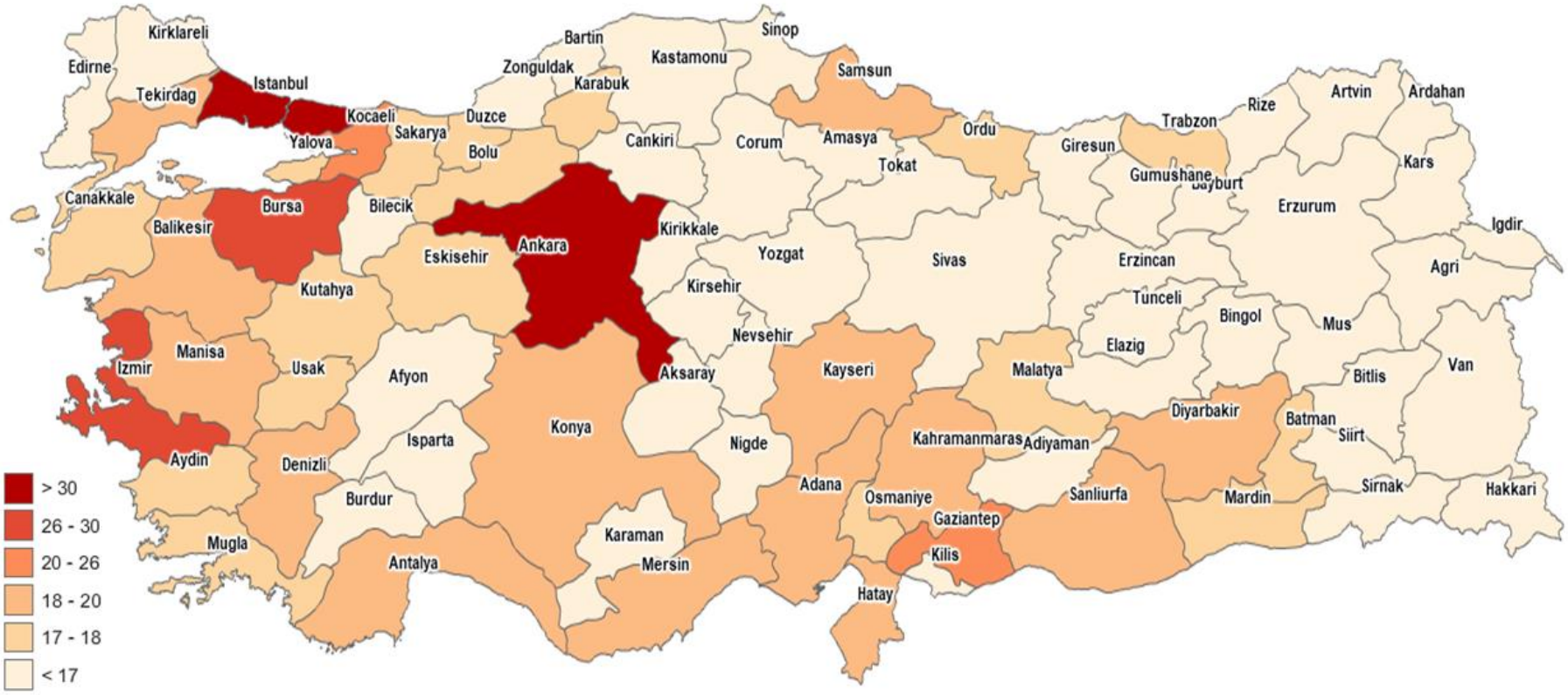
Sıra	Şehir	Endeks Skoru
1	İstanbul	83,50
2	Ankara	31,14
3	İzmir	28,26
4	Bursa	26,14
5	Kocaeli	24,46
6	Gaziantep	23,56
7	Denizli	19,99
8	Konya	19,87
9	Adana	19,85
10	Kayseri	19,64
11	Kahramanmaraş	19,24
12	Mersin	19,07
13	Antalya	19,00
14	Manisa	18,92
15	Hatay	18,79
16	Tekirdağ	18,66
17	Diyarbakır	18,25
18	Samsun	18,16
19	Şanlıurfa	18,01
20	Balıkesir	18,01
21	Sakarya	17,83
22	Batman	17,55
23	Mardin	17,50
24	Eskişehir	17,46
25	Aydın	17,30
26	Malatya	17,28
27	Trabzon	17,28
28	Muğla	17,24
29	Yalova	17,23
30	Ordu	17,11
31	Bolu	17,09
32	Karabük	17,06
33	Çanakkale	17,06
34	Osmaniye	17,05
35	Kütahya	17,05
36	Düzce	17,02
37	Uşak	17,01
38	Afyonkarahisar	16,98
39	Van	16,94
40	Karaman	16,90
41	Isparta	16,90

42	Aksaray	16,89
43	Şırnak	16,89
44	Elazığ	16,89
45	Giresun	16,88
46	Bilecik	16,86
47	Tokat	16,85
48	Erzurum	16,80
49	Zonguldak	16,80
50	Siirt	16,80
51	Burdur	16,80
52	Sivas	16,79
53	Amasya	16,76
54	Niğde	16,75
55	Adıyaman	16,75
56	Edirne	16,72
57	Kırşehir	16,70
58	Bitlis	16,70
59	Kastamonu	16,69
60	Yozgat	16,67
61	Çorum	16,67
62	Nevşehir	16,66
63	Ağrı	16,66
64	Rize	16,65
65	Erzincan	16,64
66	Çankırı	16,64
67	Kırklareli	16,62
68	Hakkari	16,61
69	Kilis	16,61
70	Bingöl	16,61
71	Kırıkkale	16,61
72	Muş	16,60
73	Iğdır	16,58
74	Sinop	16,55
75	Artvin	16,54
76	Kars	16,54
77	Bayburt	16,52
78	Gümüşhane	16,51
79	Tunceli	16,50
80	Ardahan	16,50
81	Bartın	16,49

Şekil 14. Girişimcilik Endeksi - Kümeleme Analizi

Harita 14. Girişimcilik Endeksi

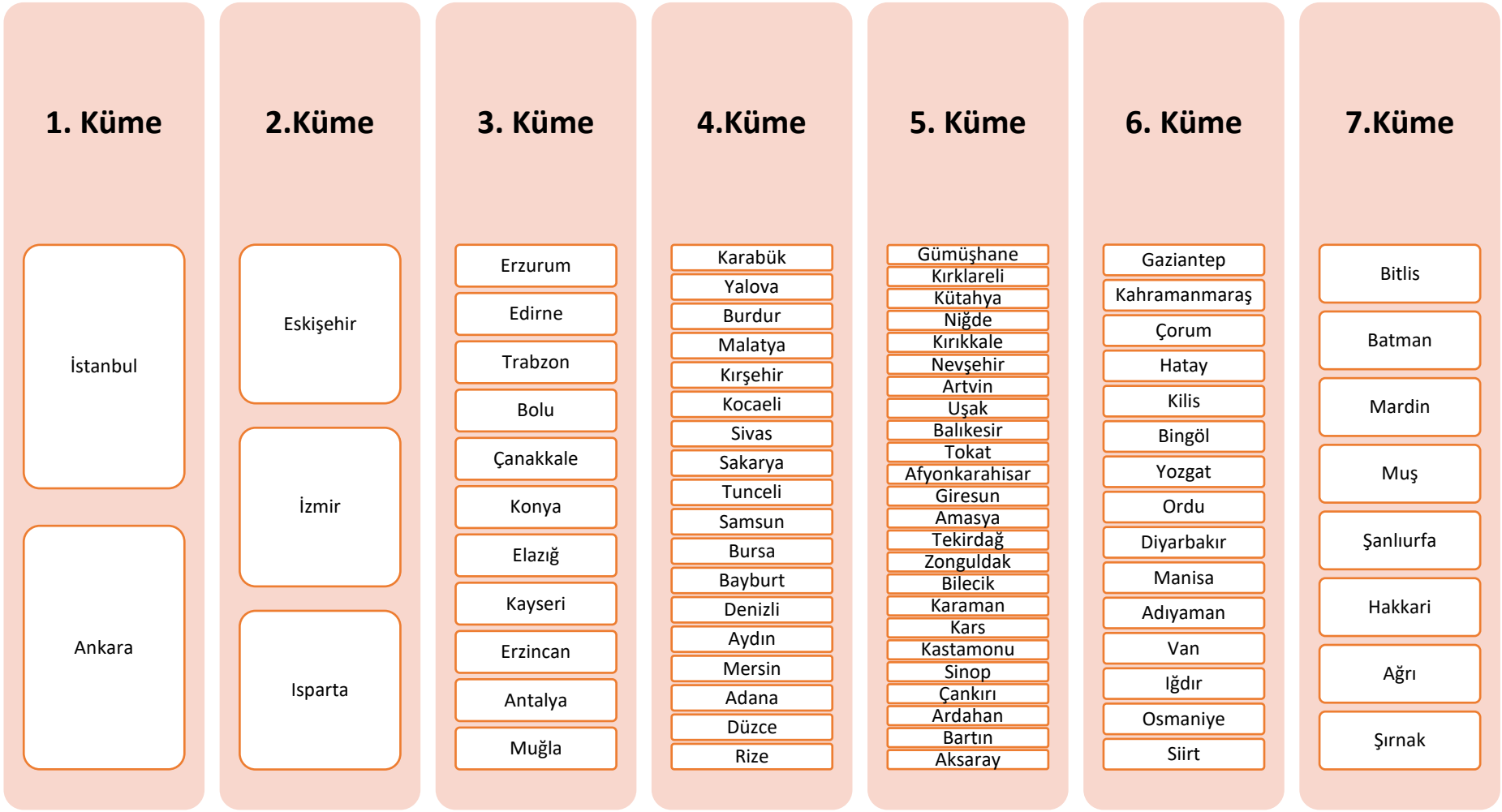
2.14. Yükseköğretim Endeksi

Tablo 15. Yükseköğretim Endeksi

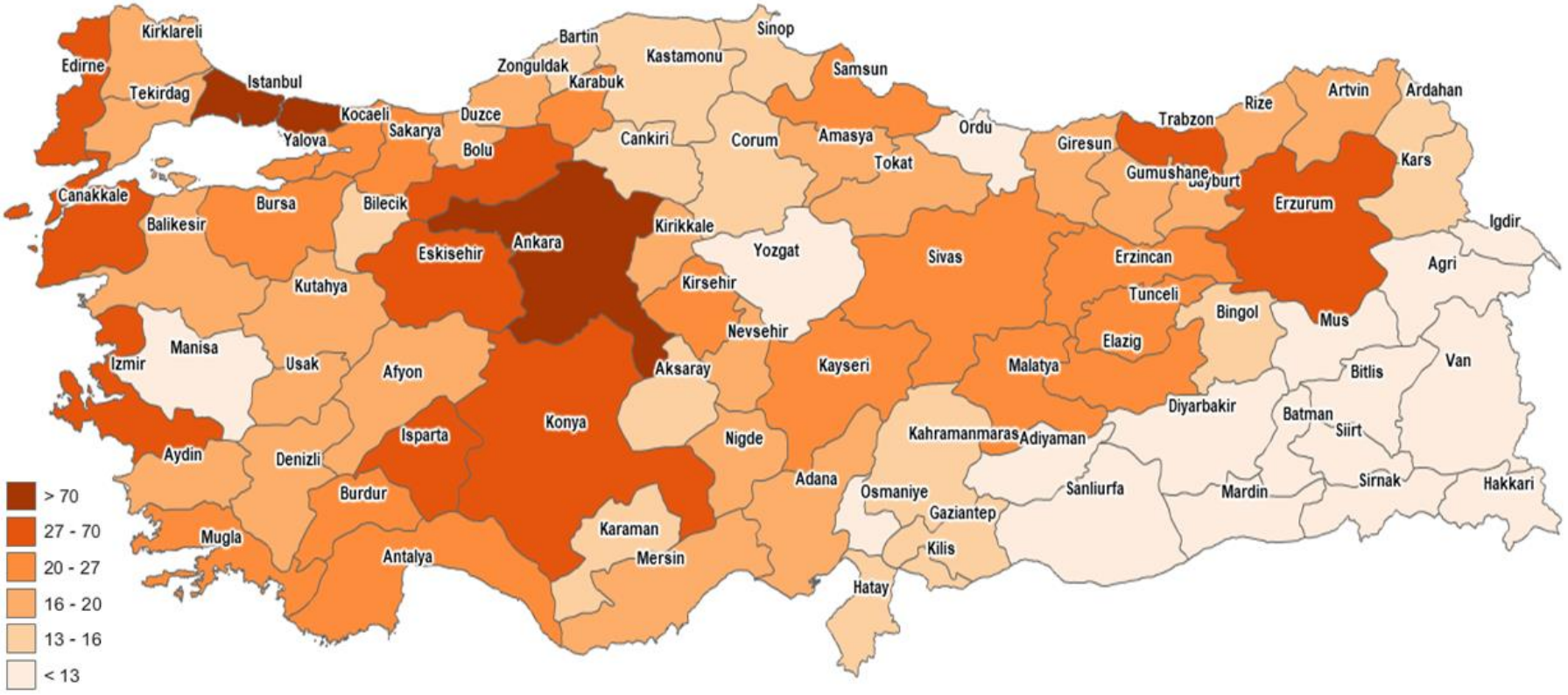
Sıra	Şehir	Endeks Skoru
1	İstanbul	78,36
2	Ankara	73,68
3	Eskişehir	43,34
4	İzmir	38,96
5	Isparta	36,29
6	Erzurum	29,90
7	Edirne	28,35
8	Trabzon	28,28
9	Bolu	28,00
10	Çanakkale	27,70
11	Konya	27,11
12	Elazığ	26,78
13	Kayseri	24,76
14	Erzincan	24,45
15	Antalya	24,03
16	Muğla	23,91
17	Karabük	23,09
18	Yalova	22,92
19	Burdur	22,11
20	Malatya	21,89
21	Kırşehir	21,31
22	Kocaeli	21,26
23	Sivas	20,97
24	Sakarya	20,76
25	Tunceli	20,15
26	Samsun	20,07
27	Bursa	20,04
28	Bayburt	19,66
29	Denizli	19,60
30	Aydın	19,34
31	Mersin	19,20
32	Adana	19,12
33	Düzce	19,12
34	Rize	18,95
35	Gümüşhane	18,46
36	Kırklareli	18,43
37	Kütahya	18,20
38	Niğde	17,93
39	Kırıkkale	17,87
40	Nevşehir	17,79
41	Artvin	17,34

42	Uşak	17,16
43	Balıkesir	17,08
44	Tokat	16,84
45	Afyonkarahisar	16,78
46	Giresun	16,48
47	Amasya	16,40
48	Tekirdağ	16,17
49	Zonguldak	16,16
50	Bilecik	15,88
51	Karaman	15,75
52	Kars	15,75
53	Kastamonu	15,59
54	Sinop	15,53
55	Çankırı	15,50
56	Ardahan	15,45
57	Bartın	15,43
58	Aksaray	15,42
59	Gaziantep	14,46
60	Kahramanmaraş	13,79
61	Çorum	13,46
62	Hatay	13,29
63	Kilis	13,12
64	Bingöl	13,04
65	Yozgat	12,87
66	Ordu	12,25
67	Diyarbakır	12,23
68	Manisa	12,19
69	Adıyaman	12,16
70	Van	11,62
71	Iğdır	11,20
72	Osmaniye	10,65
73	Siirt	10,29
74	Bitlis	9,33
75	Batman	9,30
76	Mardin	8,55
77	Muş	8,01
78	Şanlıurfa	7,42
79	Hakkari	5,92
80	Ağrı	5,88
81	Şırnak	5,02

Şekil 15. Yükseköğretim Endeksi - Kümeleme Analizi

Harita 15. Yükseköğretim Endeksi

2.15. Teknolojik Altyapı Endeksi

Tablo 16. Teknolojik Altyapı Endeksi

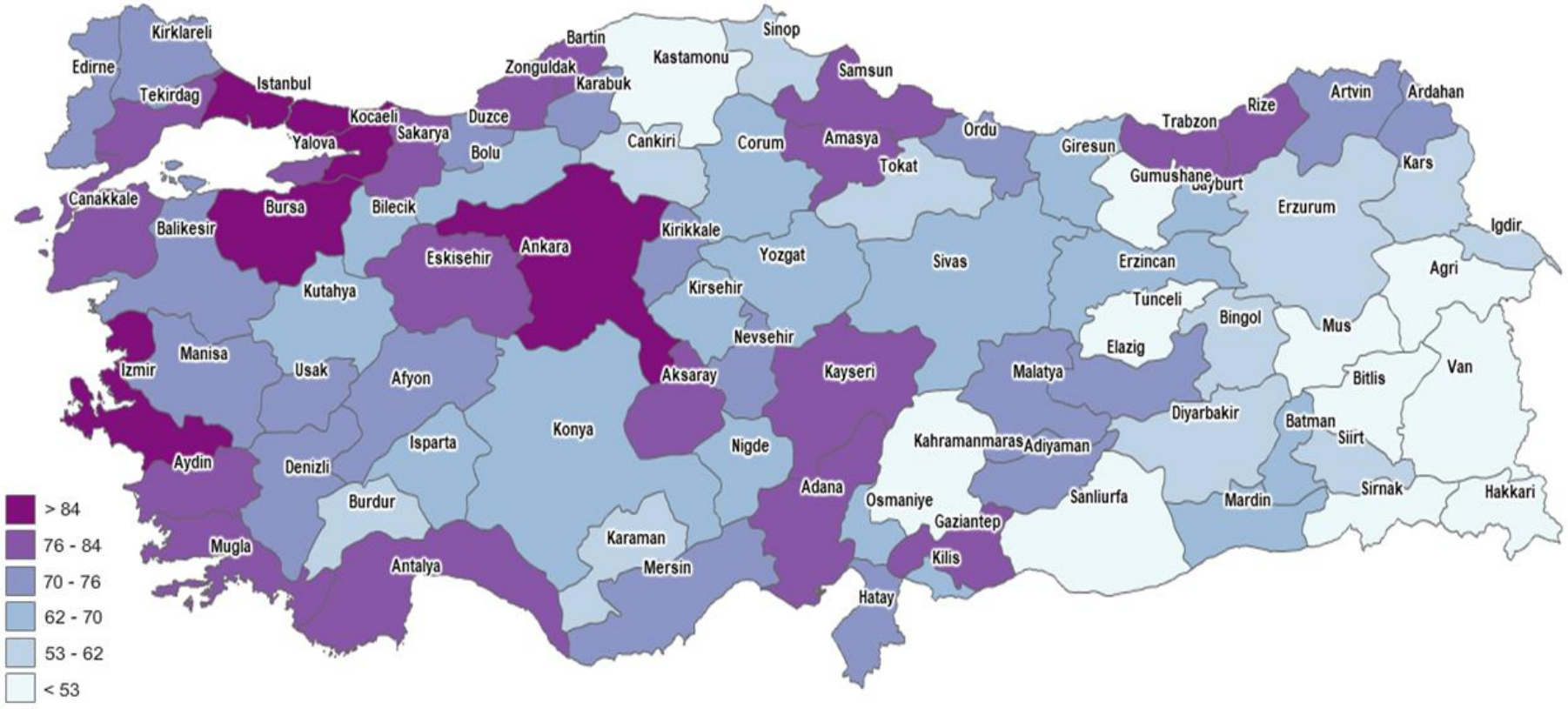
Sıra	Şehir	Endeks Skoru
1	İstanbul	93,82
2	Ankara	89,50
3	İzmir	87,11
4	Kocaeli	85,27
5	Bursa	84,19
6	Adana	83,55
7	Antalya	83,38
8	Trabzon	83,01
9	Samsun	81,14
10	Eskişehir	80,76
11	Tekirdağ	80,59
12	Yalova	80,44
13	Gaziantep	79,76
14	Muğla	78,91
15	Aydın	77,84
16	Aksaray	77,83
17	Amasya	77,61
18	Bartın	76,89
19	Rize	76,64
20	Zonguldak	76,30
21	Sakarya	76,16
22	Kayseri	76,05
23	Çanakkale	76,02
24	Denizli	75,97
25	Mersin	75,40
26	Edirne	75,16
27	Hatay	74,90
28	Kırklareli	74,53
29	Karabük	74,38
30	Düzce	74,36
31	Adıyaman	74,09
32	Afyonkarahisar	73,96
33	Malatya	72,97
34	Uşak	72,87
35	Balıkesir	71,88
36	Nevşehir	71,81
37	Manisa	71,62
38	Kırıkkale	71,59
39	Ordu	71,54
40	Artvin	71,26
41	Ardahan	71,13

42	Elazığ	71,05
43	Kilis	69,70
44	Bolu	68,85
45	Niğde	68,25
46	Kırşehir	68,23
47	Bayburt	67,23
48	Isparta	66,86
49	Kütahya	66,44
50	Osmaniye	66,42
51	Bilecik	66,11
52	Konya	65,78
53	Giresun	65,77
54	Çorum	65,22
55	Erzincan	64,53
56	Yozgat	63,69
57	Sivas	63,47
58	Batman	63,24
59	Mardin	62,00
60	Diyarbakır	61,66
61	Erzurum	60,39
62	Tokat	59,88
63	Iğdır	59,41
64	Siirt	59,13
65	Kars	58,82
66	Burdur	58,47
67	Bingöl	57,22
68	Karaman	57,21
69	Sinop	54,85
70	Çankırı	54,53
71	Kastamonu	52,71
72	Ağrı	51,85
73	Tunceli	50,18
74	Van	48,91
75	Şanlıurfa	48,38
76	Gümüşhane	47,02
77	Kahramanmaraş	45,96
78	Bitlis	45,30
79	Şırnak	44,54
80	Hakkari	42,74
81	Muş	21,34

Şekil 16. Teknolojik Altyapı Endeksi - Kümeleme Analizi

Harita 16. Teknolojik Altyapı Endeksi

Üçüncü Bölüm
İl Analizleri

ADANA

12.
İller Arası Genel Sıralama

TEMEL GÖSTERGELER

Demografik Yapı	16.
Altyapı	11.
Ulaşım	4.
Sağlık	9.
Eğitim	66.
Sosyal Yaşam	28.

EKONOMİK YAPI

Makro Ekonomi	48.
Dış Ticaret Sanayi	10.
Finansal Piyasalar	6.
Turizm	12.
Tarım	13.

GİRİŞİMCİLİK İNOVASYON

İnovasyon	18.
Girişimcilik	9.
Yüksek Öğretim	32.
Teknolojik Altyapı	6.

ADIYAMAN

60.
İller Arası Genel Sıralama

TEMEL GÖSTERGELER

Demografik Yapı	65.
Altyapı	39.
Ulaşım	36.
Sağlık	52.
Eğitim	61.
Sosyal Yaşam	68.

EKONOMİK YAPI

Makro Ekonomi	72.
Dış Ticaret Sanayi	51.
Finansal Piyasalar	34.
Turizm	64.
Tarım	53.

GİRİŞİMCİLİK İNOVASYON

İnovasyon	64.
Girişimcilik	55.
Yüksek Öğretim	69.
Teknolojik Altyapı	31.

AFYONKARAHİSAR

37.
İller Arası Genel Sıralama

TEMEL GÖSTERGELER

Demografik Yapı	56.
Altyapı	54.
Ulaşım	41.
Sağlık	46.
Eğitim	39.
Sosyal Yaşam	47.

EKONOMİK YAPI

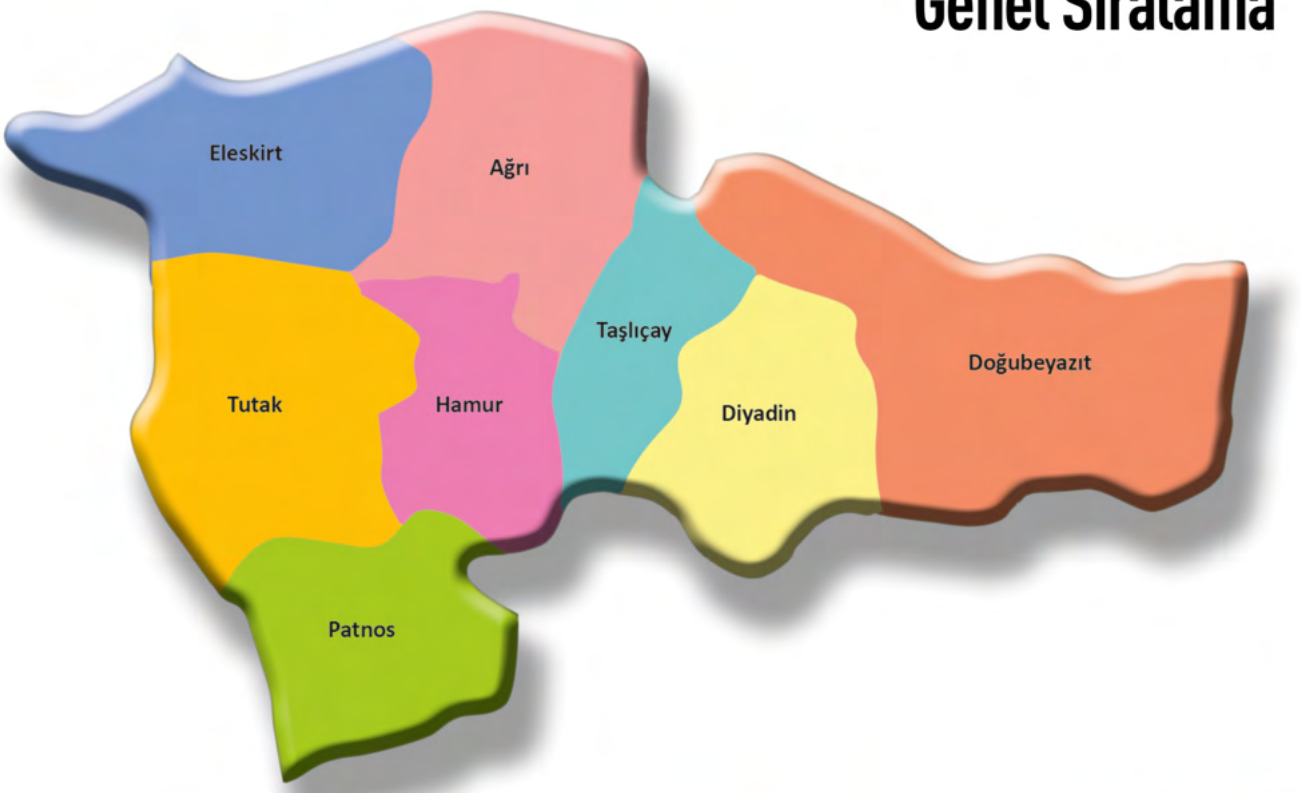
Makro Ekonomi	36.
Dış Ticaret Sanayi	25.
Finansal Piyasalar	24.
Turizm	24.
Tarım	20.

GİRİŞİMCİLİK İNOVASYON

İnovasyon	35.
Girişimcilik	38.
Yüksek Öğretim	45.
Teknolojik Altyapı	32.

AĞRI

78.
İller Arası Genel Sıralama

TEMEL GÖSTERGELER

Demografik Yapı	79.
Altyapı	70.
Ulaşım	62.
Sağlık	74.
Eğitim	73.
Sosyal Yaşam	81.

EKONOMİK YAPI

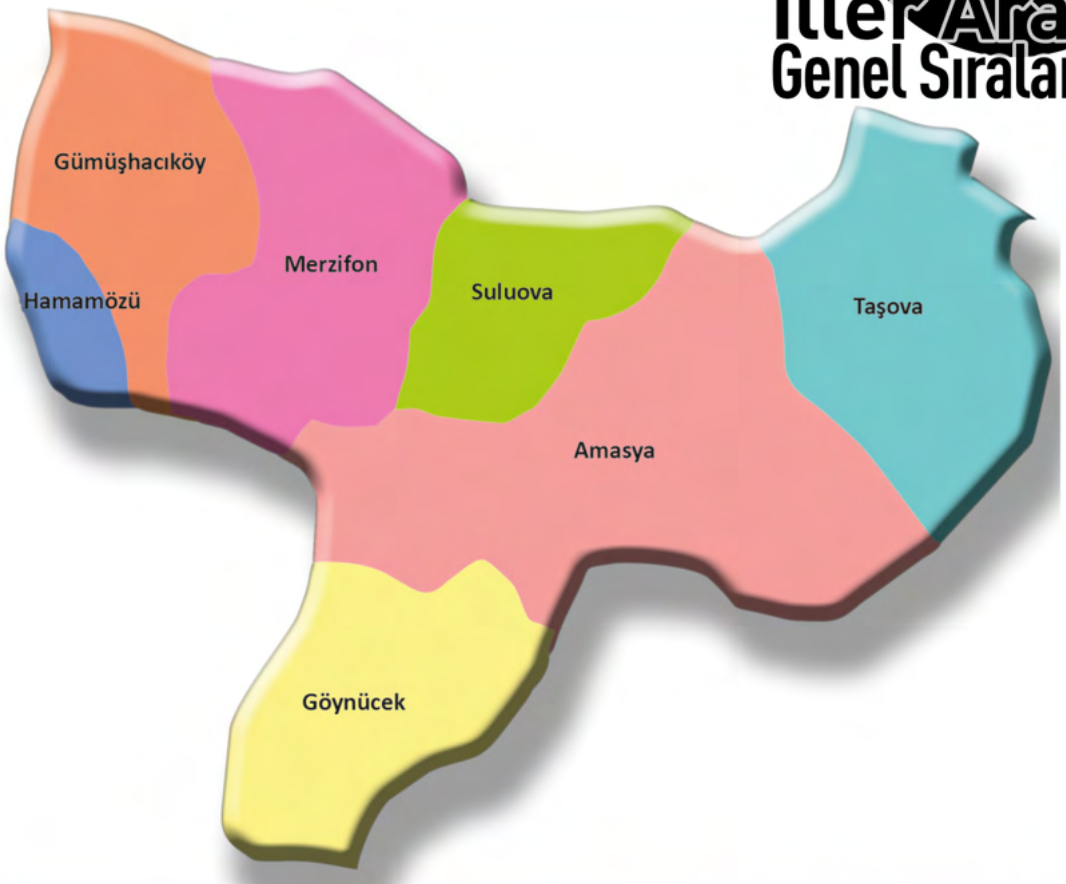
Makro Ekonomi	69.
Dış Ticaret Sanayi	68.
Finansal Piyasalar	68.
Turizm	70.
Tarım	14.

GİRİŞİMCİLİK İNOVASYON

İnovasyon	65.
Girişimcilik	63.
Yüksek Öğretim	80.
Teknolojik Altyapı	72.

AMASYA

36.
İller Arası Genel Sıralama

TEMEL GÖSTERGELER

Demografik Yapı	44.
Altyapı	38.
Ulaşım	54.
Sağlık	36.
Eğitim	5.
Sosyal Yaşam	36.

EKONOMİK YAPI

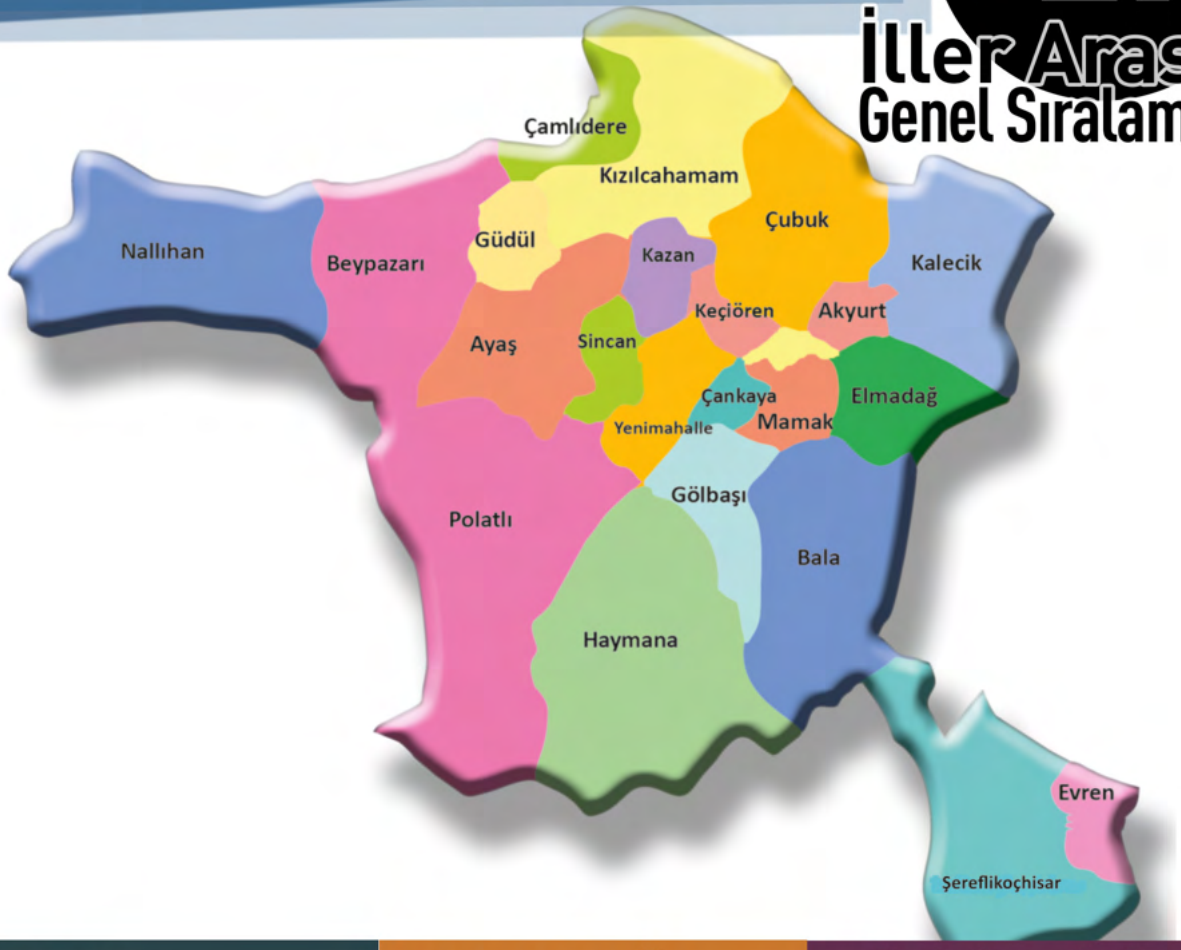
Makro Ekonomi	49.
Dış Ticaret Sanayi	49.
Finansal Piyasalar	30.
Turizm	63.
Tarım	40.

GİRİŞİMCİLİK İNOVASYON

İnovasyon	60.
Girişimcilik	53.
Yüksek Öğretim	47.
Teknolojik Altyapı	17.

ANKARA

2.
İller Arası Genel Sıralama

TEMEL GÖSTERGELER

Demografik Yapı	2.
Altyapı	2.
Ulaşım	14.
Sağlık	2.
Eğitim	3.
Sosyal Yaşam	2.

EKONOMİK YAPI

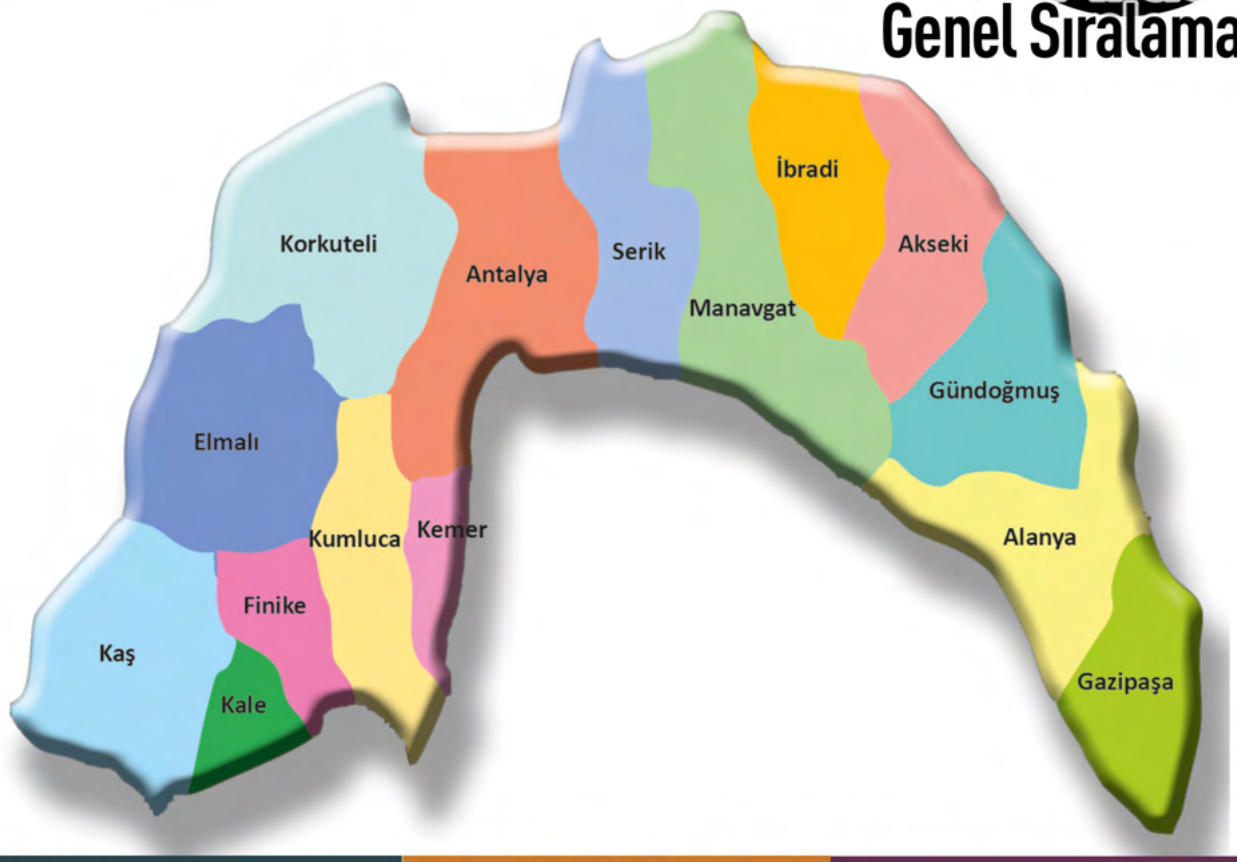
Makro Ekonomi	2.
Dış Ticaret Sanayi	5.
Finansal Piyasalar	2.
Turizm	8.
Tarım	7.

GİRİŞİMCİLİK İNOVASYON

İnovasyon	2.
Girişimcilik	2.
Yüksek Öğretim	2.
Teknolojik Altyapı	2.

ANTALYA

5. İller Arası Genel Sıralama

TEMEL GÖSTERGELER

Demografik Yapı	4.
Altyapı	28.
Ulaşım	9.
Sağlık	5.
Eğitim	18.
Sosyal Yaşam	10.

EKONOMİK YAPI

Makro Ekonomi	7.
Dış Ticaret Sanayi	9.
Finansal Piyasalar	5.
Turizm	1.
Tarım	16.

GİRİŞİMCİLİK İNOVASYON

İnovasyon	14.
Girişimcilik	13.
Yüksek Öğretim	15.
Teknolojik Altyapı	7.

ARTVİN

44.
İller Arası Genel Sıralama

TEMEL GÖSTERGELER

Demografik Yapı	38.
Altyapı	56.
Ulaşım	57.
Sağlık	61.
Eğitim	37.
Sosyal Yaşam	27.

EKONOMİK YAPI

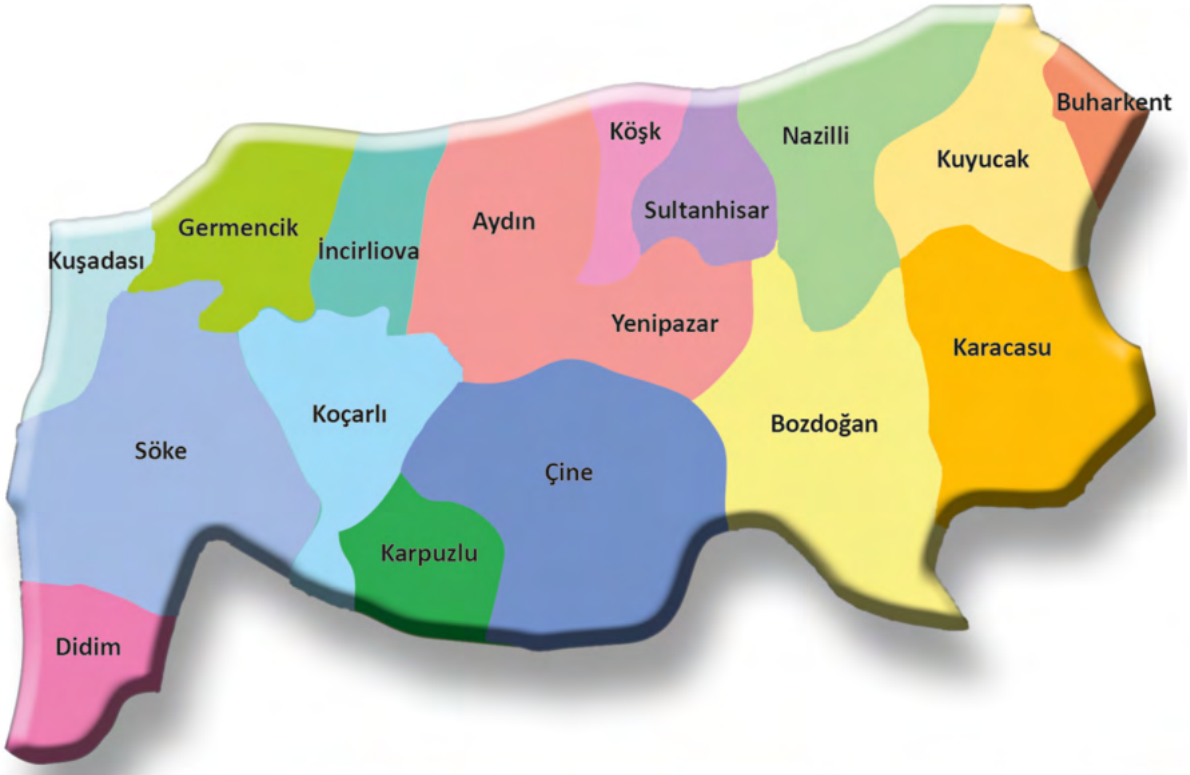
Makro Ekonomi	11.
Dış Ticaret Sanayi	57.
Finansal Piyasalar	39.
Turizm	73.
Tarım	55.

GİRİŞİMCİLİK İNOVASYON

İnovasyon	49.
Girişimcilik	75.
Yüksek Öğretim	41.
Teknolojik Altyapı	40.

AYDIN

9.
İller Arası Genel Sıralama

TEMEL GÖSTERGELER

Demografik Yapı	18.
Altyapı	40.
Ulaşım	8.
Sağlık	26.
Eğitim	12.
Sosyal Yaşam	31.

EKONOMİK YAPI

Makro Ekonomi	28.
Dış Ticaret Sanayi	24.
Finansal Piyasalar	11.
Turizm	5.
Tarım	2.

GİRİŞİMCİLİK İNOVASYON

İnovasyon	19.
Girişimcilik	25.
Yüksek Öğretim	30.
Teknolojik Altyapı	15.

BALIKESİR

13.
İller Arası Genel Sıralama

TEMEL GÖSTERGELER

Demografik Yapı	19.
Altyapı	36.
Ulaşım	3.
Sağlık	30.
Eğitim	11.
Sosyal Yaşam	21.

EKONOMİK YAPI

Makro Ekonomi	19.
Dış Ticaret Sanayi	15.
Finansal Piyasalar	12.
Turizm	9.
Tarım	18.

GİRİŞİMCİLİK İNOVASYON

İnovasyon	22.
Girişimcilik	20.
Yüksek Öğretim	43.
Teknolojik Altyapı	35.

BİLECİK

45.
İller Arası Genel Sıralama

TEMEL GÖSTERGELER

Demografik Yapı	21.
Altyapı	64.
Ulaşım	56.
Sağlık	58.
Eğitim	30.
Sosyal Yaşam	54.

EKONOMİK YAPI

Makro Ekonomi	15.
Dış Ticaret Sanayi	48.
Finansal Piyasalar	20.
Turizm	78.
Tarım	72.

GİRİŞİMCİLİK İNOVASYON

İnovasyon	58.
Girişimcilik	46.
Yüksek Öğretim	50.
Teknolojik Altyapı	51.

BİNGÖL

71.
İller Arası Genel Sıralama

TEMEL GÖSTERGELER

Demografik Yapı	67.
Altyapı	52.
Ulaşım	47.
Sağlık	64.
Eğitim	59.
Sosyal Yaşam	71.

EKONOMİK YAPI

Makro Ekonomi	66.
Dış Ticaret Sanayi	76.
Finansal Piyasalar	73.
Turizm	80.
Tarım	66.

GİRİŞİMCİLİK İNOVASYON

İnovasyon	79.
Girişimcilik	70.
Yüksek Öğretim	64.
Teknolojik Altyapı	67.

BİTLİS

77.
İller Arası Genel Sıralama

TEMEL GÖSTERGELER

Demografik Yapı	77.
Altyapı	73.
Ulaşım	67.
Sağlık	56.
Eğitim	64.
Sosyal Yaşam	70.

EKONOMİK YAPI

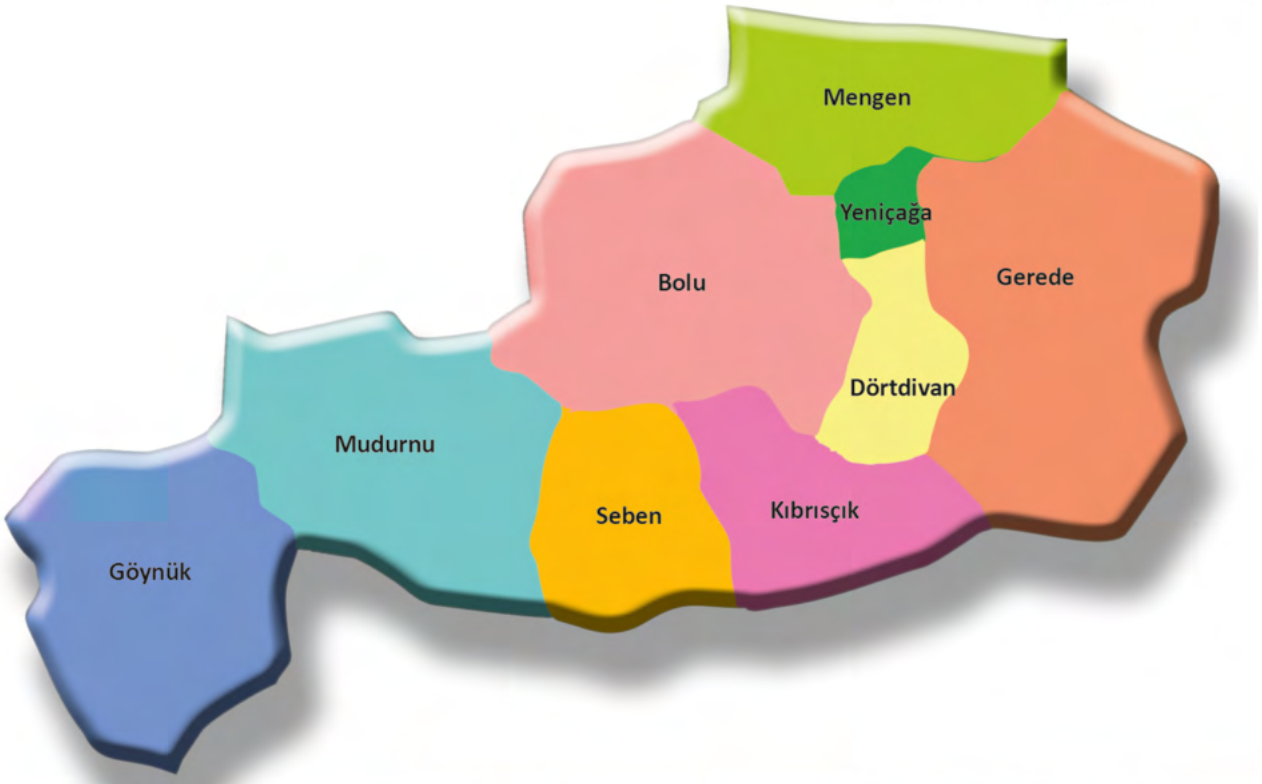
Makro Ekonomi	76.
Dış Ticaret Sanayi	71.
Finansal Piyasalar	74.
Turizm	58.
Tarım	54.

GİRİŞİMCİLİK İNOVASYON

İnovasyon	61.
Girişimcilik	58.
Yüksek Öğretim	74.
Teknolojik Altyapı	78.

BOLU

29.
İller Arası Genel Sıralama

TEMEL GÖSTERGELER

Demografik Yapı	29.
Altyapı	12.
Ulaşım	78.
Sağlık	14.
Eğitim	27.
Sosyal Yaşam	9.

EKONOMİK YAPI

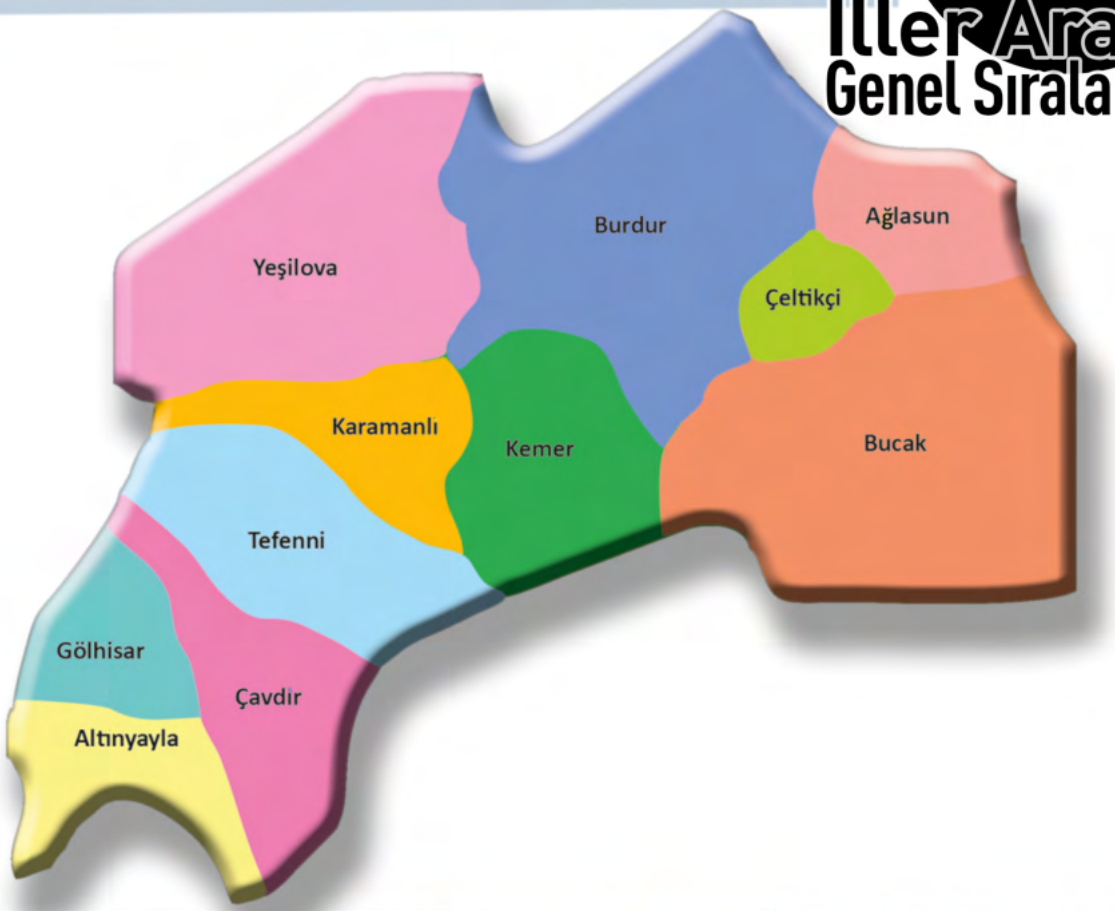
Makro Ekonomi	26.
Dış Ticaret Sanayi	55.
Finansal Piyasalar	25.
Turizm	27.
Tarım	60.

GİRİŞİMCİLİK İNOVASYON

İnovasyon	51.
Girişimcilik	31.
Yüksek Öğretim	9.
Teknolojik Altyapı	44.

BURDUR

47.
İller Arası Genel Sıralama

TEMEL GÖSTERGELER

Demografik Yapı	34.
Altyapı	61.
Ulaşım	61.
Sağlık	66.
Eğitim	8.
Sosyal Yaşam	56.

EKONOMİK YAPI

Makro Ekonomi	40.
Dış Ticaret Sanayi	38.
Finansal Piyasalar	31.
Turizm	56.
Tarım	30.

GİRİŞİMCİLİK İNOVASYON

İnovasyon	34.
Girişimcilik	51.
Yüksek Öğretim	19.
Teknolojik Altyapı	66.

BURSA

6. İller Arası Genel Sıralama

TEMEL GÖSTERGELER

Demografik Yapı	8.
Altyapı	29.
Ulaşım	12.
Sağlık	6.
Eğitim	34.
Sosyal Yaşam	7.

EKONOMİK YAPI

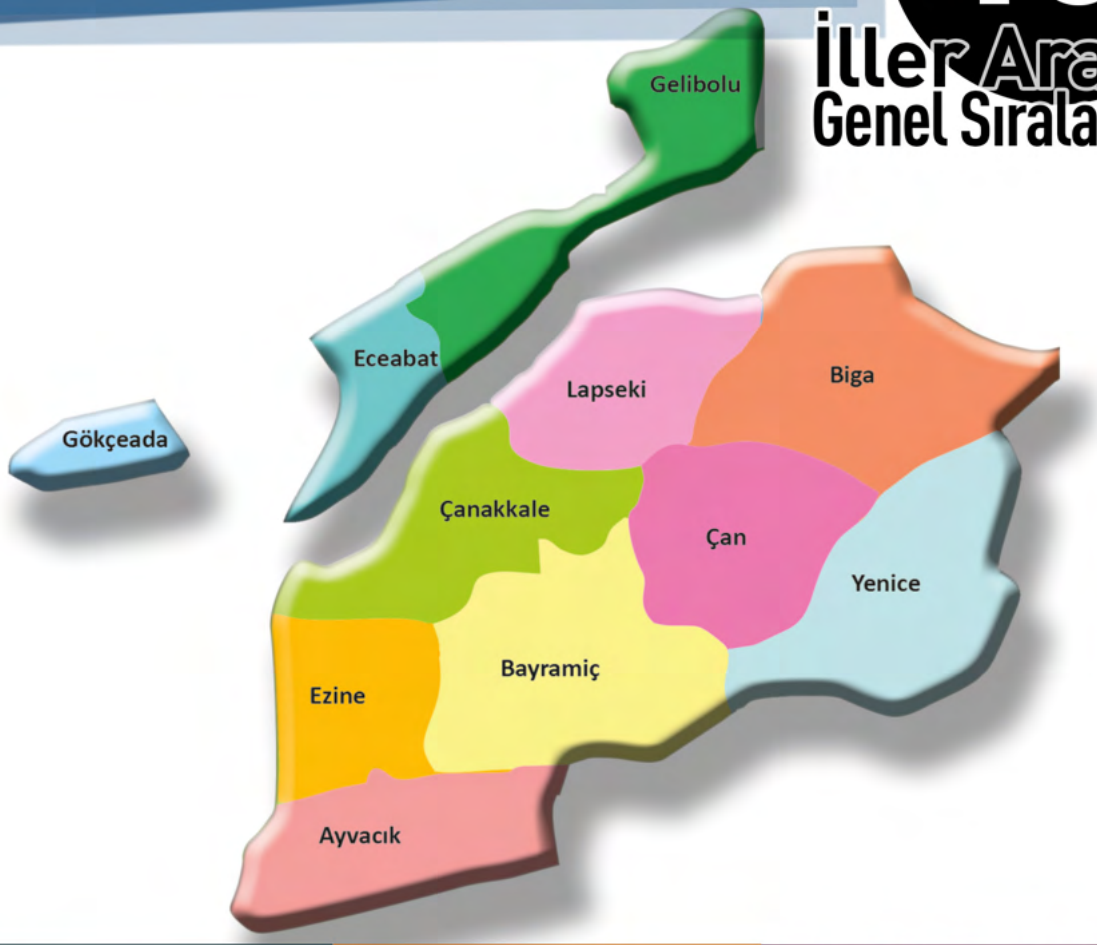
Makro Ekonomi	6.
Dış Ticaret Sanayi	3.
Finansal Piyasalar	9.
Turizm	10.
Tarım	38.

GİRİŞİMCİLİK İNOVASYON

İnovasyon	3.
Girişimcilik	4.
Yüksek Öğretim	27.
Teknolojik Altyapı	5.

ÇANAKKALE

15. İller Arası Genel Sıralama

TEMEL GÖSTERGELER

Demografik Yapı	27.
Altyapı	17.
Ulaşım	19.
Sağlık	8.
Eğitim	14.
Sosyal Yaşam	16.

EKONOMİK YAPI

Makro Ekonomi	8.
Dış Ticaret Sanayi	30.
Finansal Piyasalar	17.
Turizm	11.
Tarım	6.

GİRİŞİMCİLİK İNOVASYON

İnovasyon	27.
Girişimcilik	33.
Yüksek Öğretim	10.
Teknolojik Altyapı	23.

ÇANKIRI

67.
İller Arası Genel Sıralama

TEMEL GÖSTERGELER

Demografik Yapı	58.
Altyapı	51.
Ulaşım	69.
Sağlık	78.
Eğitim	65.
Sosyal Yaşam	48.

EKONOMİK YAPI

Makro Ekonomi	33.
Dış Ticaret Sanayi	53.
Finansal Piyasalar	52.
Turizm	74.
Tarım	56.

GİRİŞİMCİLİK İNOVASYON

İnovasyon	47.
Girişimcilik	66.
Yüksek Öğretim	55.
Teknolojik Altyapı	70.

ÇORUM

56.
İller Arası Genel Sıralama

TEMEL GÖSTERGELER

Demografik Yapı	59.
Altyapı	27.
Ulaşım	79.
Sağlık	40.
Eğitim	36.
Sosyal Yaşam	38.

EKONOMİK YAPI

Makro Ekonomi	57.
Dış Ticaret Sanayi	46.
Finansal Piyasalar	40.
Turizm	32.
Tarım	34.

GİRİŞİMCİLİK İNOVASYON

İnovasyon	30.
Girişimcilik	61.
Yüksek Öğretim	61.
Teknolojik Altyapı	54.

DENİZLİ

17. İller Arası Genel Sıralama

TEMEL GÖSTERGELER

Demografik Yapı	9.
Altyapı	66.
Ulaşım	21.
Sağlık	38.
Eğitim	1.
Sosyal Yaşam	5.

EKONOMİK YAPI

Makro Ekonomi	21.
Dış Ticaret Sanayi	21.
Finansal Piyasalar	7.
Turizm	21.
Tarım	28.

GİRİŞİMCİLİK İNOVASYON

İnovasyon	13.
Girişimcilik	7.
Yüksek Öğretim	29.
Teknolojik Altyapı	24.

DİYARBAKIR

57.
İller Arası Genel Sıralama

TEMEL GÖSTERGELER

Demografik Yapı	64.
Altyapı	14.
Ulaşım	53.
Sağlık	23.
Eğitim	70.
Sosyal Yaşam	65.

EKONOMİK YAPI

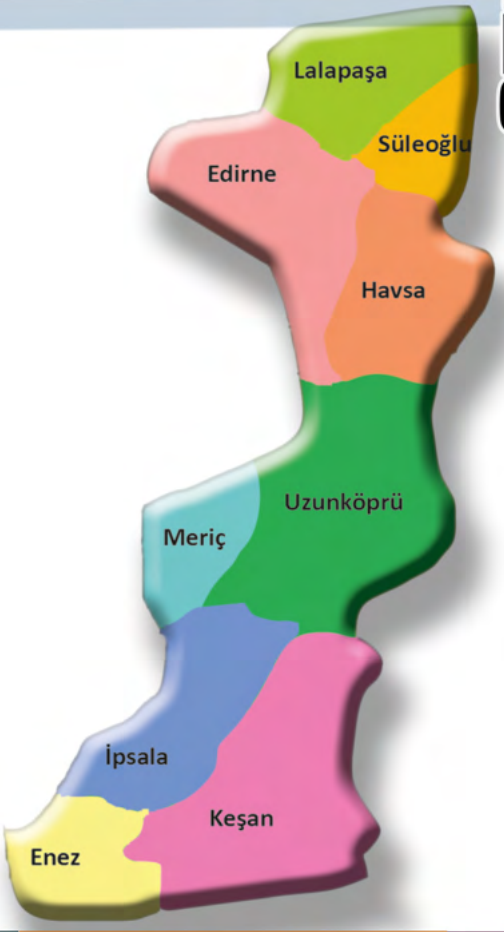
Makro Ekonomi	73.
Dış Ticaret Sanayi	39.
Finansal Piyasalar	69.
Turizm	34.
Tarım	19.

GİRİŞİMCİLİK İNOVASYON

İnovasyon	42.
Girişimcilik	17.
Yüksek Öğretim	67.
Teknolojik Altyapı	60.

EDİRNE

22.
İller Arası Genel Sıralama

TEMEL GÖSTERGELER

Demografik Yapı	26.
Altyapı	20.
Ulaşım	32.
Sağlık	7.
Eğitim	2.
Sosyal Yaşam	26.

EKONOMİK YAPI

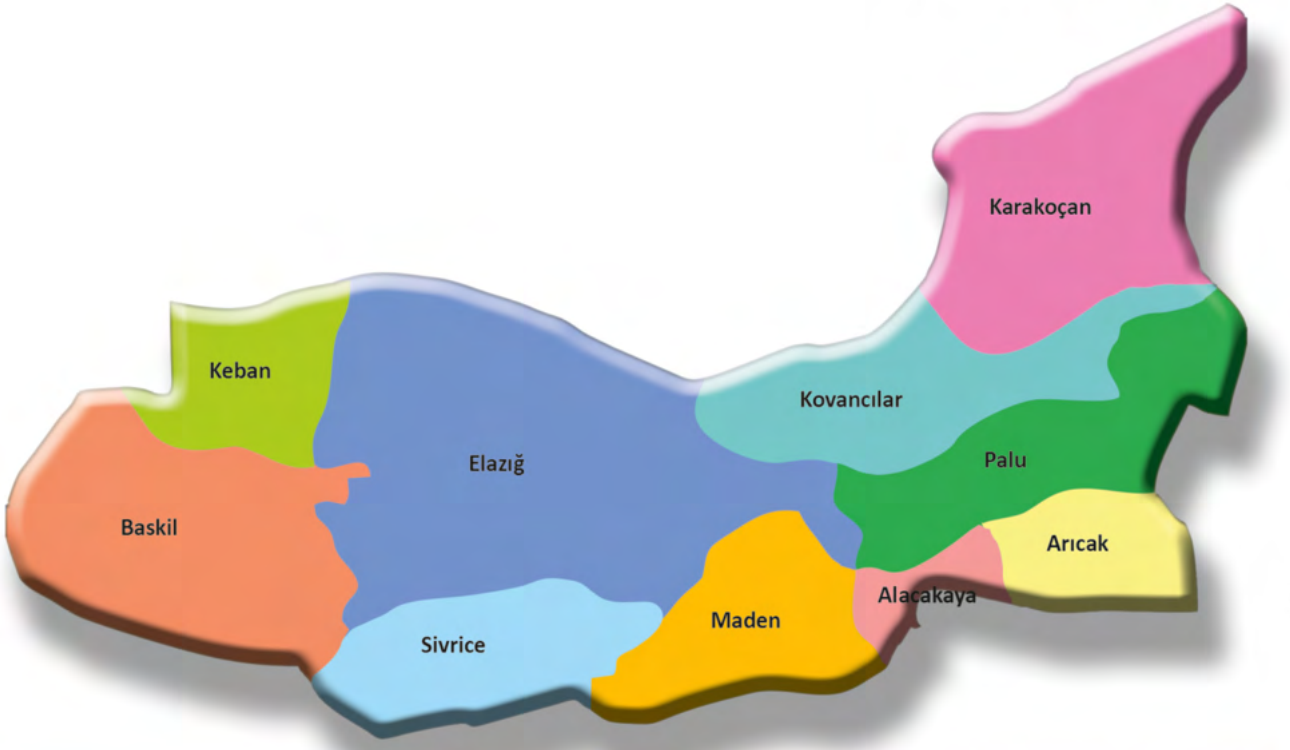
Makro Ekonomi	12.
Dış Ticaret Sanayi	31.
Finansal Piyasalar	16.
Turizm	40.
Tarım	37.

GİRİŞİMCİLİK İNOVASYON

İnovasyon	38.
Girişimcilik	56.
Yüksek Öğretim	7.
Teknolojik Altyapı	26.

ELAZIĞ

38.
İller Arası Genel Sıralama

TEMEL GÖSTERGELER

Demografik Yapı	45.
Altyapı	48.
Ulaşım	27.
Sağlık	16.
Eğitim	56.
Sosyal Yaşam	59.

EKONOMİK YAPI

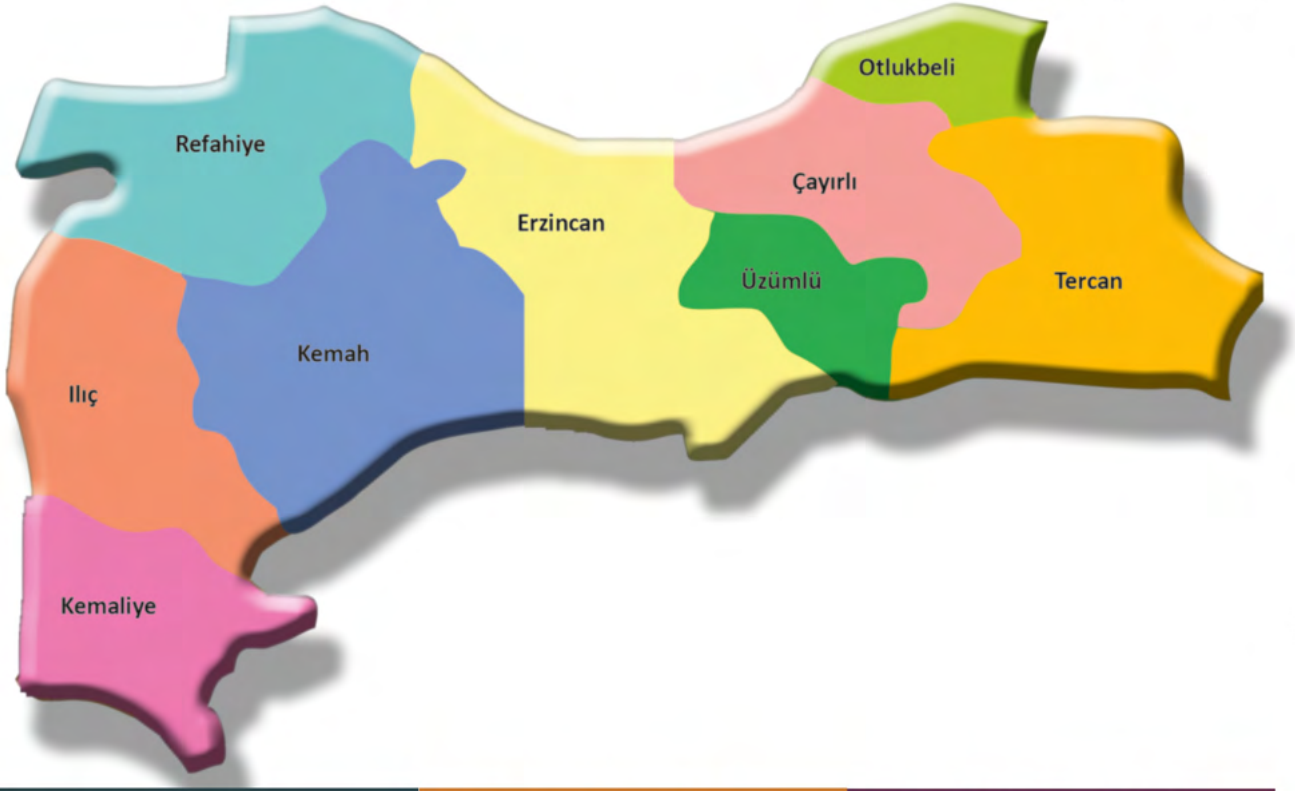
Makro Ekonomi	45.
Dış Ticaret Sanayi	34.
Finansal Piyasalar	58.
Turizm	60.
Tarım	48.

GİRİŞİMCİLİK İNOVASYON

İnovasyon	44.
Girişimcilik	44.
Yüksek Öğretim	12.
Teknolojik Altyapı	42.

ERZİNCAN

41.
İller Arası Genel Sıralama

TEMEL GÖSTERGELER

Demografik Yapı	35.
Altyapı	63.
Ulaşım	28.
Sağlık	37.
Eğitim	9.
Sosyal Yaşam	35.

EKONOMİK YAPI

Makro Ekonomi	38.
Dış Ticaret Sanayi	65.
Finansal Piyasalar	56.
Turizm	66.
Tarım	52.

GİRİŞİMCİLİK İNOVASYON

İnovasyon	76.
Girişimcilik	65.
Yüksek Öğretim	14.
Teknolojik Altyapı	55.

ERZURUM

30.
İller Arası Genel Sıralama

TEMEL GÖSTERGELER

Demografik Yapı	42.
Altyapı	50.
Ulaşım	34.
Sağlık	35.
Eğitim	46.
Sosyal Yaşam	40.

EKONOMİK YAPI

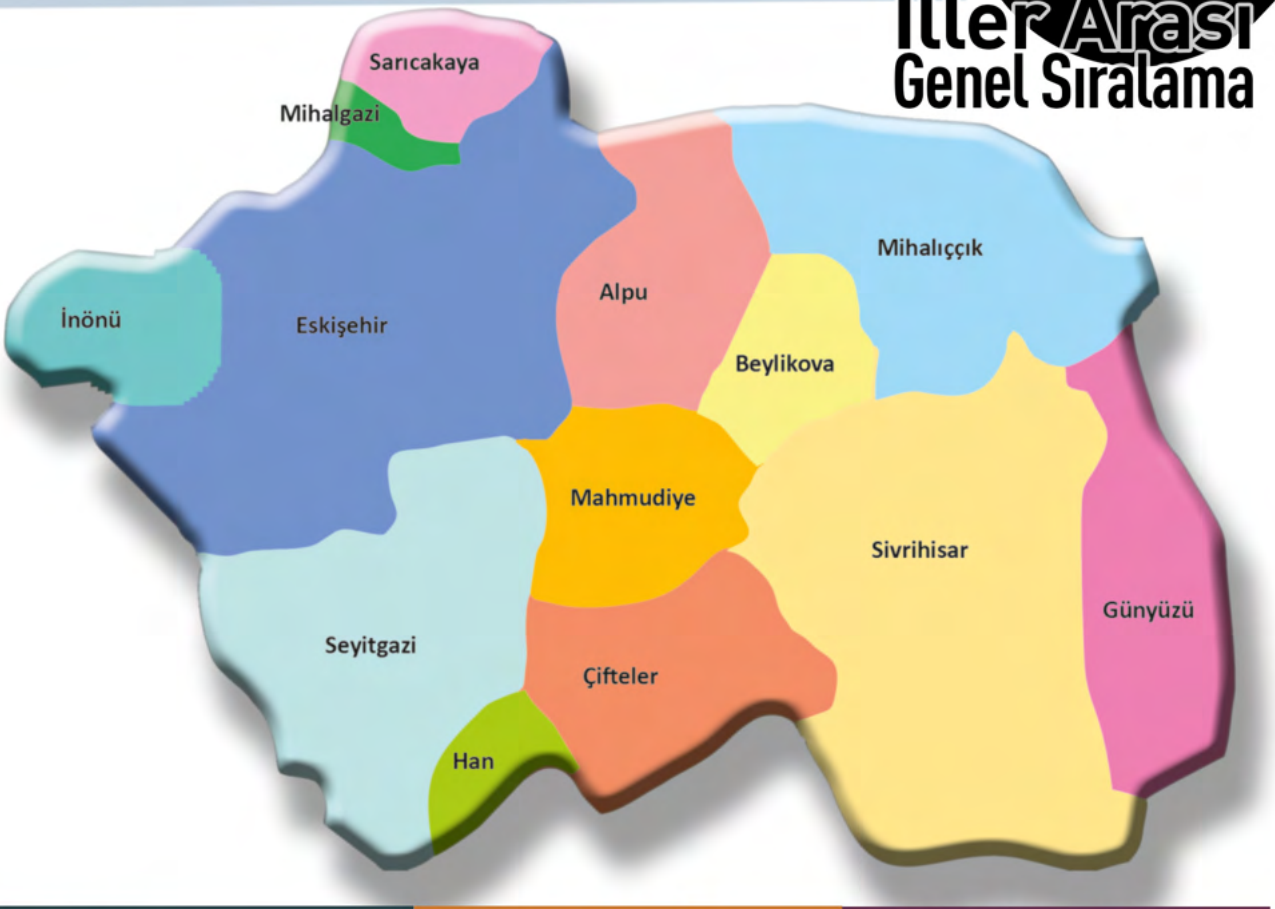
Makro Ekonomi	39.
Dış Ticaret Sanayi	62.
Finansal Piyasalar	53.
Turizm	29.
Tarım	5.

GİRİŞİMCİLİK İNOVASYON

İnovasyon	33.
Girişimcilik	48.
Yüksek Öğretim	6.
Teknolojik Altyapı	61.

ESKİŞEHİR

7. İller Arası Genel Sıralama

100

TEMEL GÖSTERGELER

Demografik Yapı	5.
Altyapı	5.
Ulaşım	20.
Sağlık	17.
Eğitim	7.
Sosyal Yaşam	6.

EKONOMİK YAPI

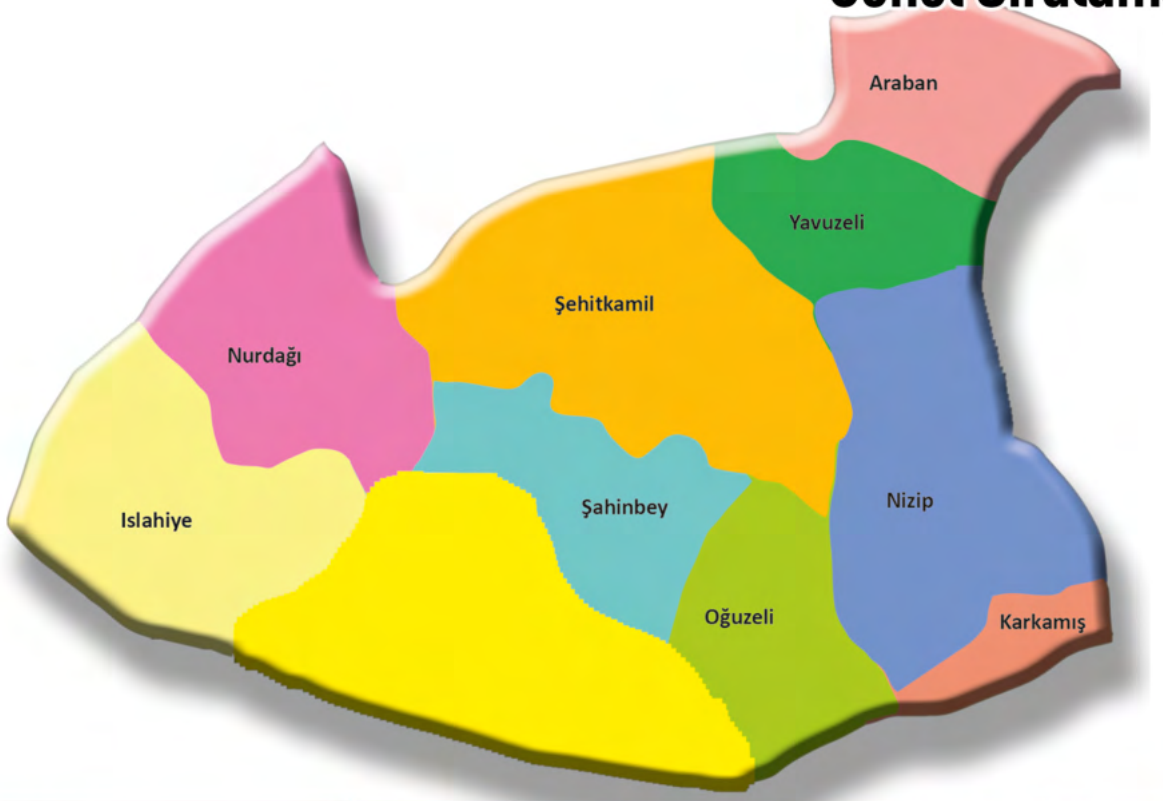
Makro Ekonomi	14.
Dış Ticaret Sanayi	32.
Finansal Piyasalar	10.
Turizm	17.
Tarım	49.

GİRİŞİMCİLİK İNOVASYON

İnovasyon	11.
Girişimcilik	24.
Yüksek Öğretim	3.
Teknolojik Altyapı	10.

GAZİANTEP

24.
İller Arası Genel Sıralama

TEMEL GÖSTERGELER

Demografik Yapı	47.
Altyapı	3.
Ulaşım	35.
Sağlık	59.
Eğitim	78.
Sosyal Yaşam	51.

EKONOMİK YAPI

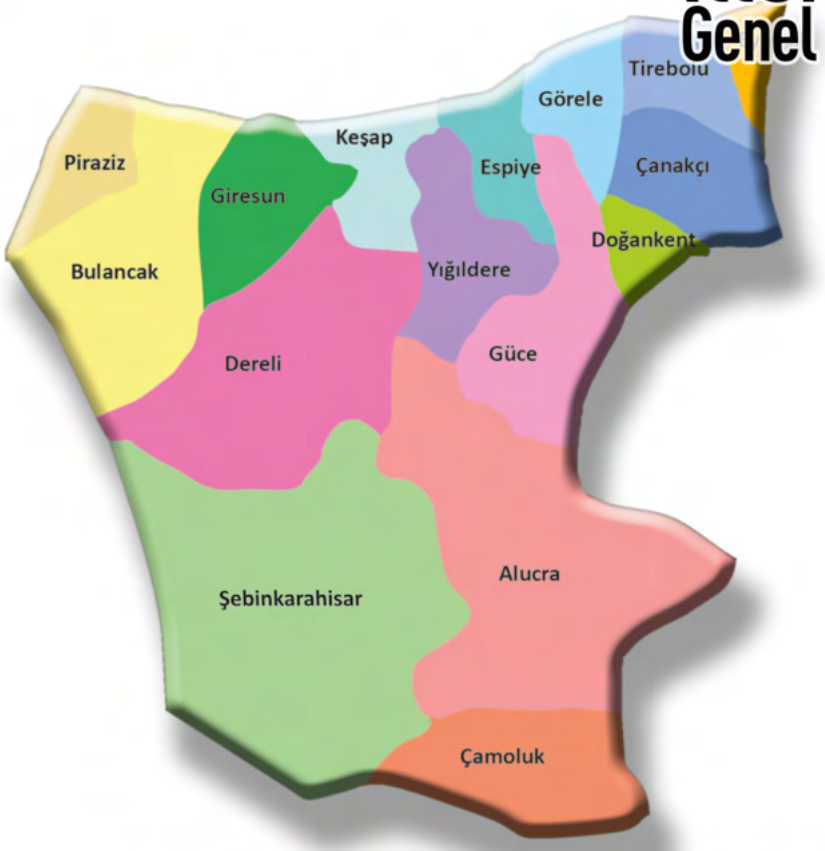
Makro Ekonomi	46.
Dış Ticaret Sanayi	7.
Finansal Piyasalar	18.
Turizm	23.
Tarım	22.

GİRİŞİMCİLİK İNOVASYON

İnovasyon	10.
Girişimcilik	6.
Yüksek Öğretim	59.
Teknolojik Altyapı	13.

GİRESUN

51.
İller Arası Genel Sıralama

TEMEL GÖSTERGELER

Demografik Yapı	57.
Altyapı	55.
Ulaşım	37.
Sağlık	12.
Eğitim	29.
Sosyal Yaşam	58.

EKONOMİK YAPI

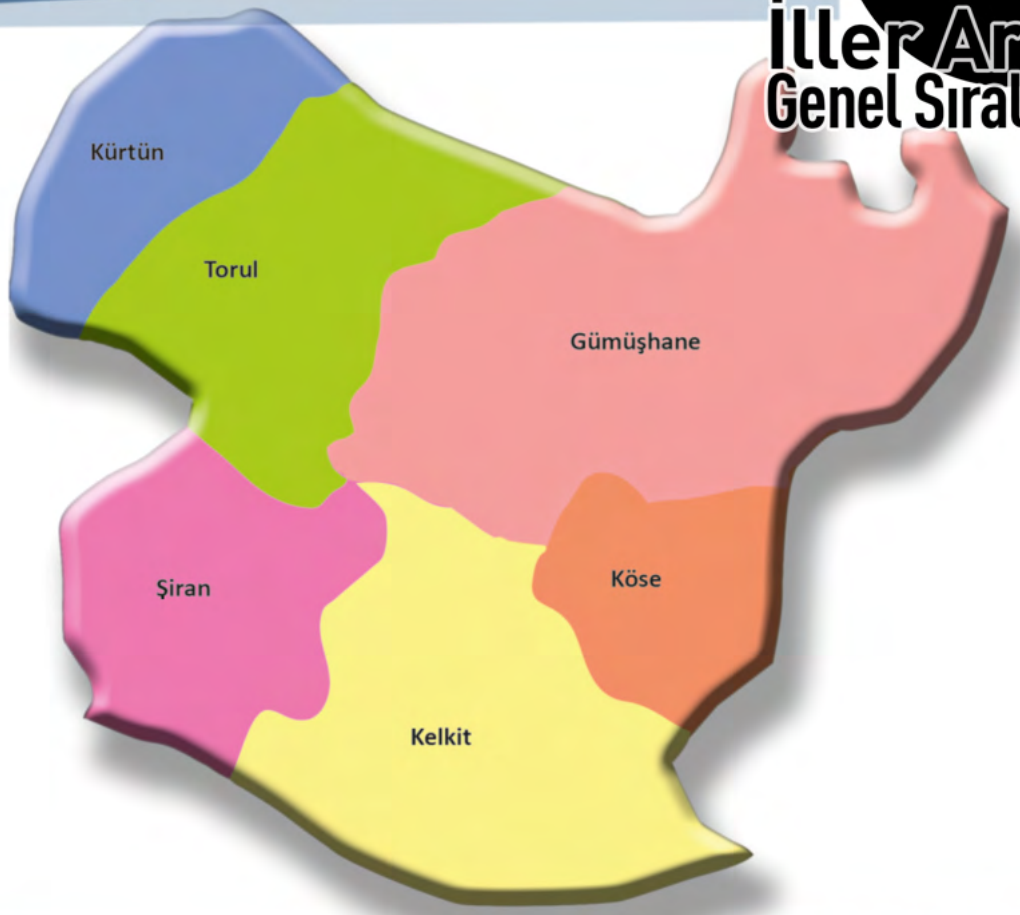
Makro Ekonomi	62.
Dış Ticaret Sanayi	29.
Finansal Piyasalar	51.
Turizm	65.
Tarım	67.

GİRİŞİMCİLİK İNOVASYON

İnovasyon	63.
Girişimcilik	45.
Yüksek Öğretim	46.
Teknolojik Altyapı	53.

GÜMÜŞHANE

70.
İller Arası
Genel Sıralama

TEMEL GÖSTERGELER

Demografik Yapı	50.
Altyapı	45.
Ulaşım	81.
Sağlık	51.
Eğitim	62.
Sosyal Yaşam	69.

EKONOMİK YAPI

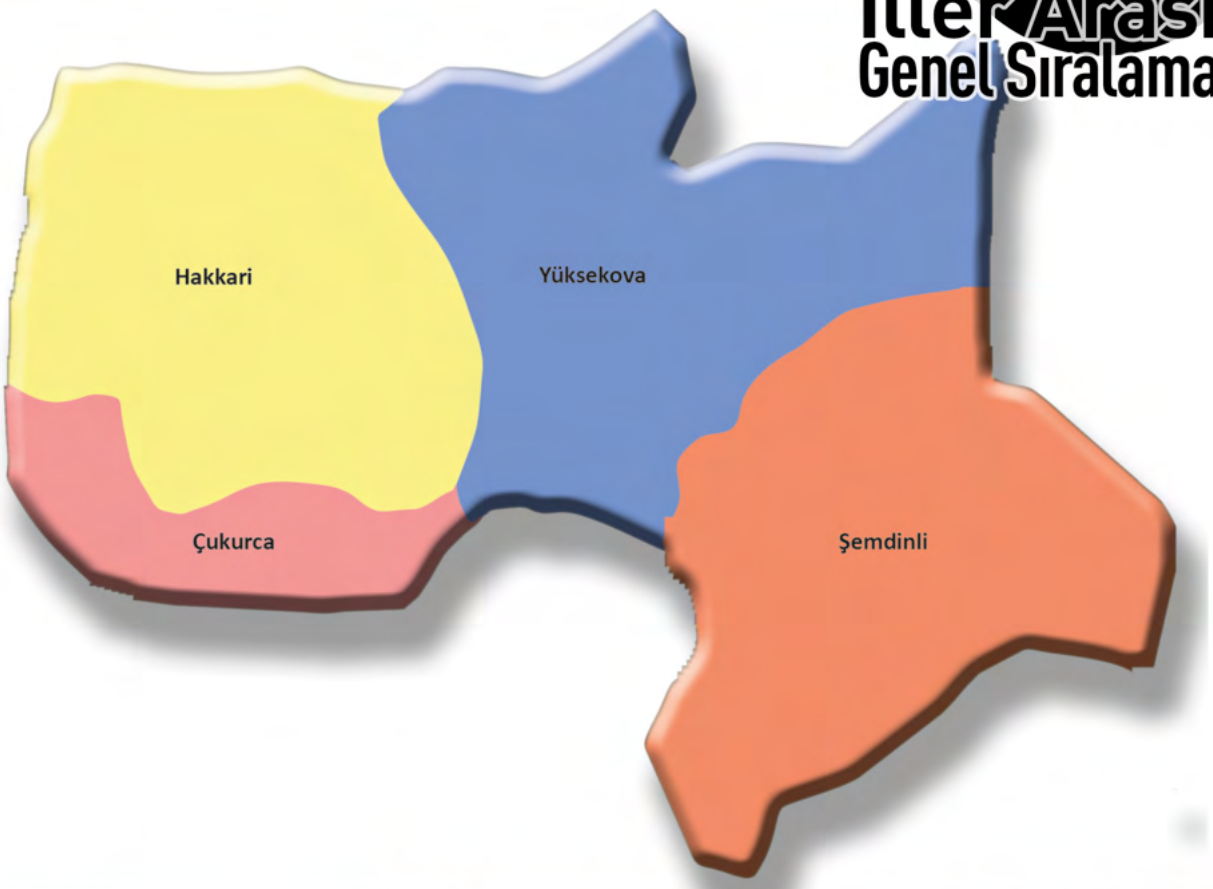
Makro Ekonomi	50.
Dış Ticaret Sanayi	50.
Finansal Piyasalar	67.
Turizm	62.
Tarım	69.

GİRİŞİMCİLİK İNOVASYON

İnovasyon	80.
Girişimcilik	78.
Yüksek Öğretim	35.
Teknolojik Altyapı	76.

HAKKARİ

80.
İller Arası Genel Sıralama

TEMEL GÖSTERGELER

Demografik Yapı	66.
Altyapı	81.
Ulaşım	70.
Sağlık	79.
Eğitim	81.
Sosyal Yaşam	78.

EKONOMİK YAPI

Makro Ekonomi	71.
Dış Ticaret Sanayi	75.
Finansal Piyasalar	75.
Turizm	47.
Tarım	73.

GİRİŞİMCİLİK İNOVASYON

İnovasyon	77.
Girişimcilik	68.
Yüksek Öğretim	79.
Teknolojik Altyapı	80.

HATAY

28.
İller Arası Genel Sıralama

TEMEL GÖSTERGELER

Demografik Yapı	25.
Altyapı	58.
Ulaşım	10.
Sağlık	21.
Eğitim	63.
Sosyal Yaşam	50.

EKONOMİK YAPI

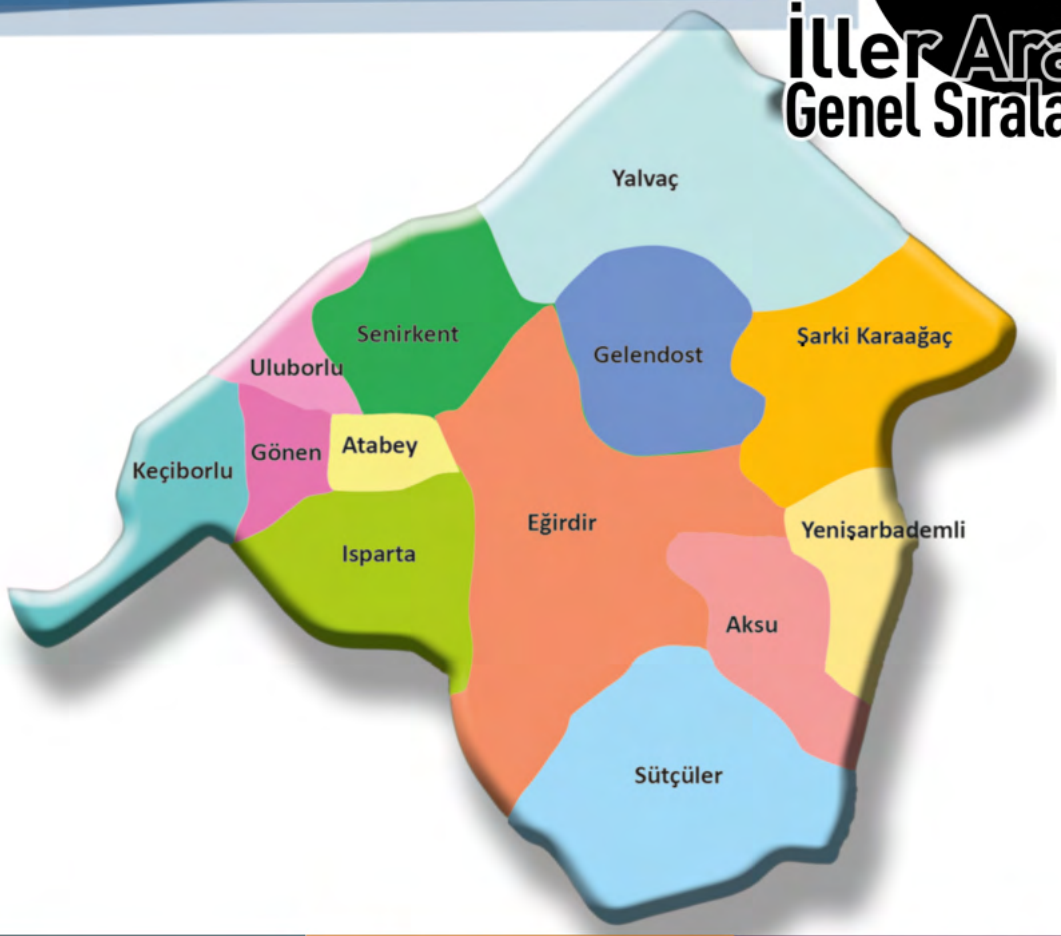
Makro Ekonomi	42.
Dış Ticaret Sanayi	16.
Finansal Piyasalar	43.
Turizm	26.
Tarım	59.

GİRİŞİMCİLİK İNOVASYON

İnovasyon	28.
Girişimcilik	15.
Yüksek Öğretim	62.
Teknolojik Altyapı	27.

ISPARTA

25.
İller Arası Genel Sıralama

TEMEL GÖSTERGELER

Demografik Yapı	17.
Altyapı	33.
Ulaşım	40.
Sağlık	25.
Eğitim	6.
Sosyal Yaşam	32.

EKONOMİK YAPI

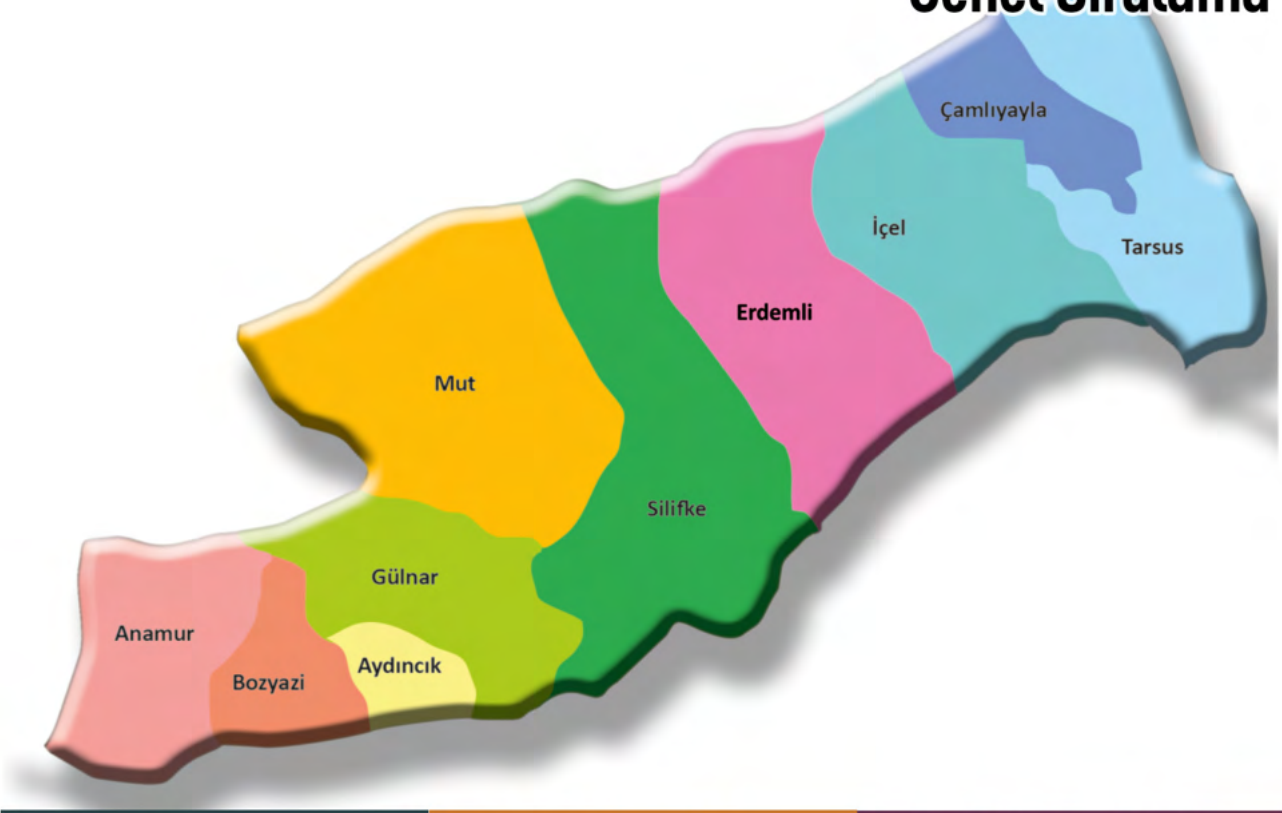
Makro Ekonomi	35.
Dış Ticaret Sanayi	45.
Finansal Piyasalar	44.
Turizm	45.
Tarım	46.

GİRİŞİMCİLİK İNOVASYON

İnovasyon	23.
Girişimcilik	41.
Yüksek Öğretim	5.
Teknolojik Altyapı	48.

MERSİN

14.
İller Arası Genel Sıralama

TEMEL GÖSTERGELER

Demografik Yapı	11.
Altyapı	32.
Ulaşım	17.
Sağlık	19.
Eğitim	50.
Sosyal Yaşam	43.

EKONOMİK YAPI

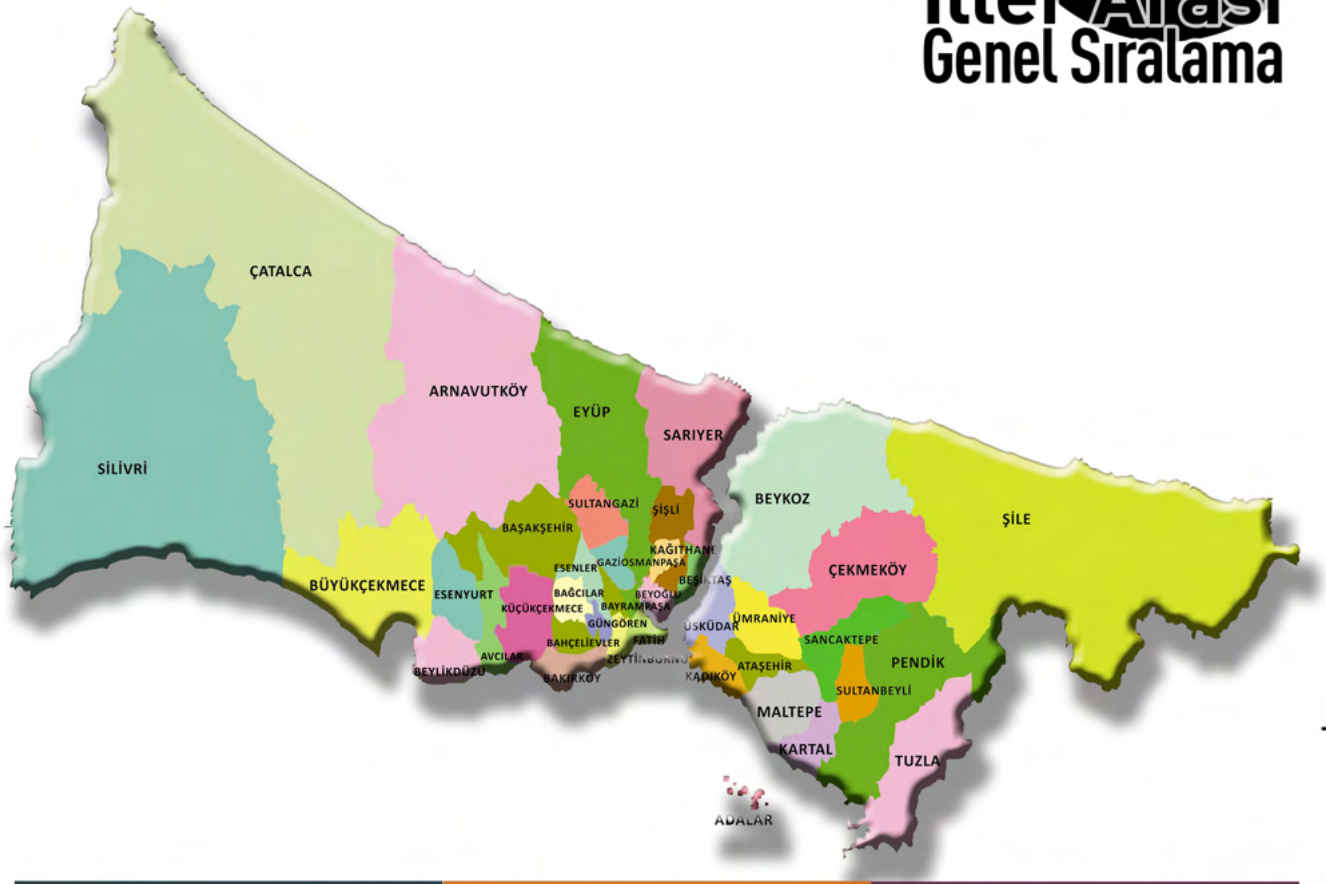
Makro Ekonomi	22.
Dış Ticaret Sanayi	8.
Finansal Piyasalar	14.
Turizm	7.
Tarım	24.

GİRİŞİMCİLİK İNOVASYON

İnovasyon	16.
Girişimcilik	12.
Yüksek Öğretim	31.
Teknolojik Altyapı	25.

İSTANBUL

1. İller Arası Genel Sıralama

108

TEMEL GÖSTERGELER

Demografik Yapı	1.
Altyapı	1.
Ulaşım	1.
Sağlık	1.
Eğitim	58.
Sosyal Yaşam	1.

EKONOMİK YAPI

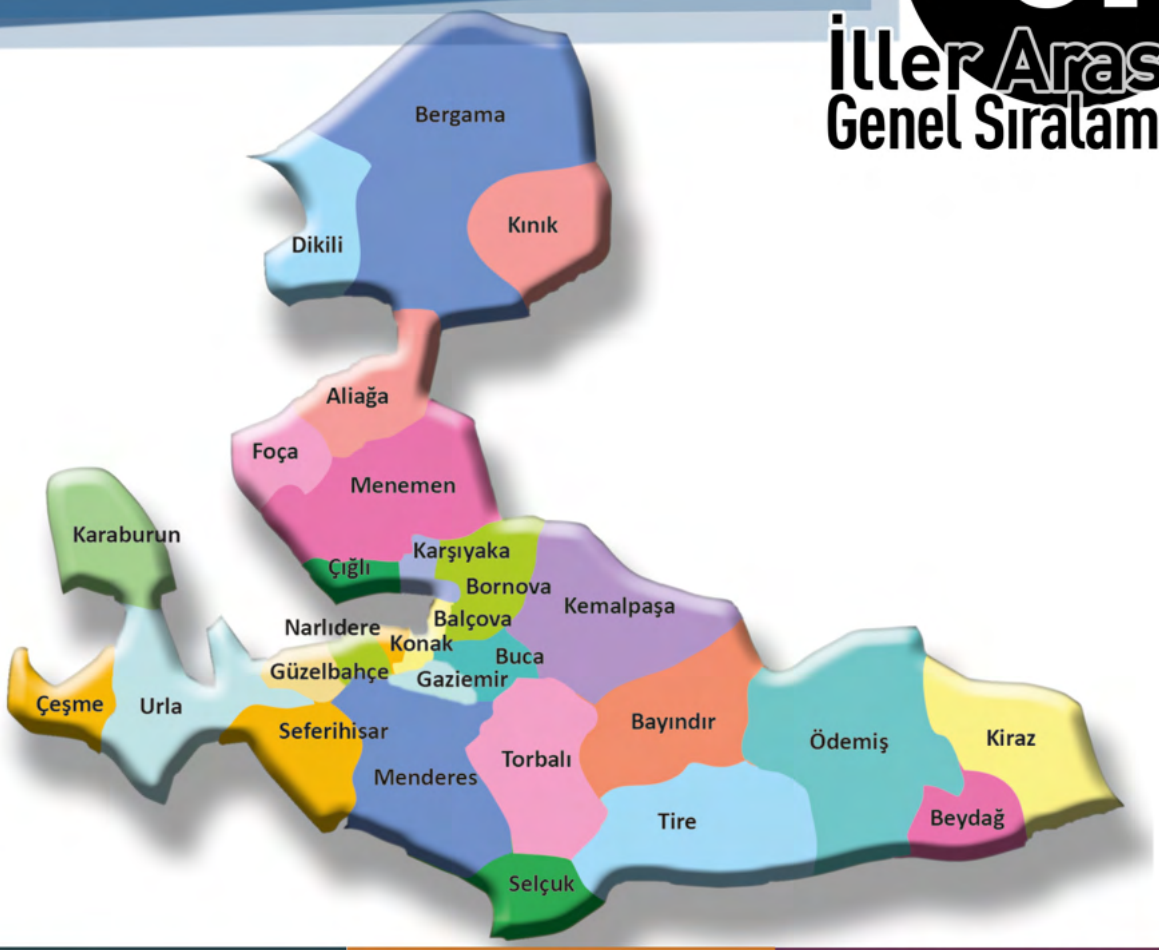
Makro Ekonomi	1.
Dış Ticaret Sanayi	1.
Finansal Piyasalar	1.
Turizm	2.
Tarım	79.

GİRİŞİMCİLİK İNOVASYON

İnovasyon	1.
Girişimcilik	1.
Yüksek Öğretim	1.
Teknolojik Altyapı	1.

İZMİR

3. İller Arası Genel Sıralama

TEMEL GÖSTERGELER

Demografik Yapı	3.
Altyapı	8.
Ulaşım	2.
Sağlık	3.
Eğitim	25.
Sosyal Yaşam	3.

EKONOMİK YAPI

Makro Ekonomi	3.
Dış Ticaret Sanayi	2.
Finansal Piyasalar	3.
Turizm	4.
Tarım	4.

GİRİŞİMCİLİK İNOVASYON

İnovasyon	5.
Girişimcilik	3.
Yüksek Öğretim	4.
Teknolojik Altyapı	3.

KARS

66.
İller Arası Genel Sıralama

TEMEL GÖSTERGELER

Demografik Yapı	72.
Altyapı	60.
Ulaşım	38.
Sağlık	71.
Eğitim	60.
Sosyal Yaşam	79.

EKONOMİK YAPI

Makro Ekonomi	58.
Dış Ticaret Sanayi	79.
Finansal Piyasalar	64.
Turizm	35.
Tarım	15.

GİRİŞİMCİLİK İNOVASYON

İnovasyon	71.
Girişimcilik	76.
Yüksek Öğretim	52.
Teknolojik Altyapı	65.

KASTAMONU

52.
İller Arası Genel Sıralama

TEMEL GÖSTERGELER

Demografik Yapı	71.
Altyapı	59.
Ulaşım	31.
Sağlık	60.
Eğitim	28.
Sosyal Yaşam	45.

EKONOMİK YAPI

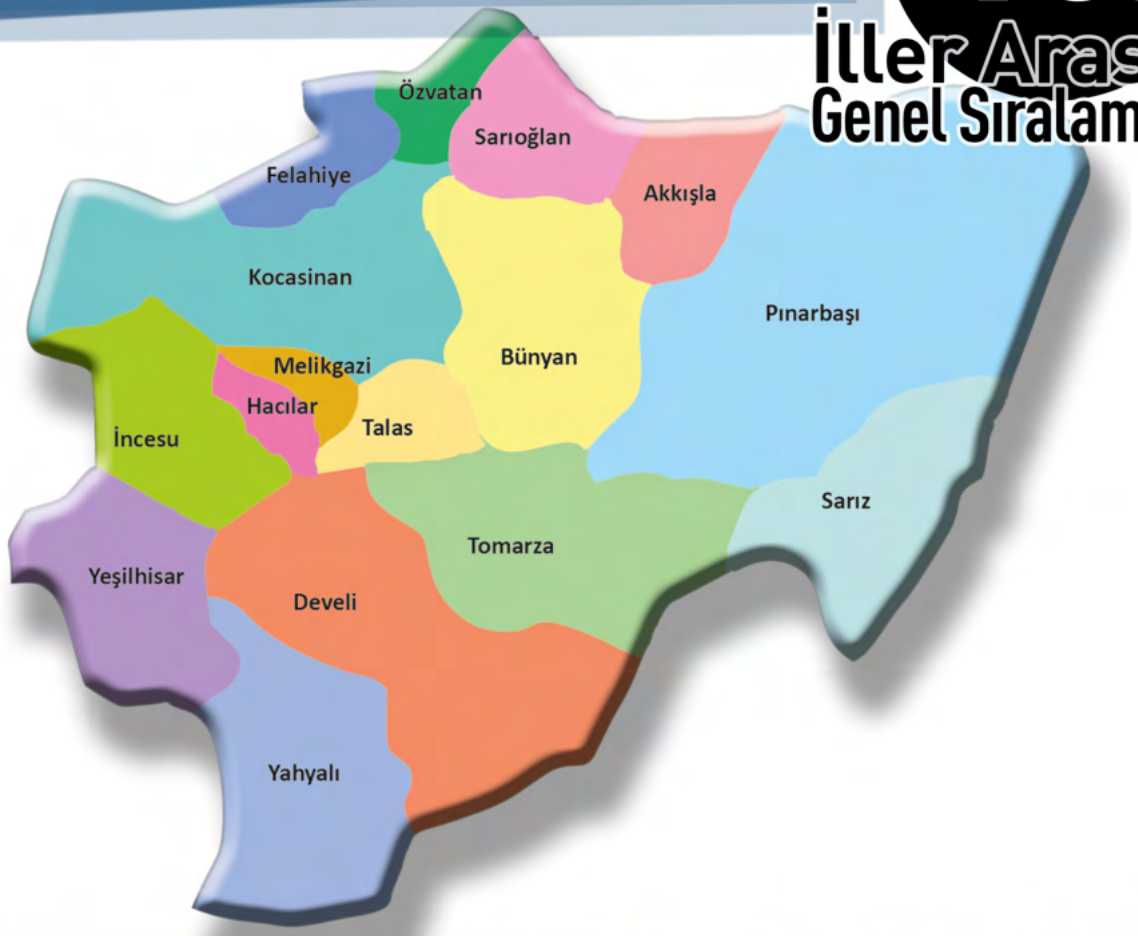
Makro Ekonomi	16.
Dış Ticaret Sanayi	33.
Finansal Piyasalar	48.
Turizm	54.
Tarım	12.

GİRİŞİMCİLİK İNOVASYON

İnovasyon	39.
Girişimcilik	59.
Yüksek Öğretim	53.
Teknolojik Altyapı	71.

KAYSERİ

18.
İller Arası Genel Sıralama

TEMEL GÖSTERGELER

Demografik Yapı	15.
Altyapı	25.
Ulaşım	22.
Sağlık	41.
Eğitim	47.
Sosyal Yaşam	20.

EKONOMİK YAPI

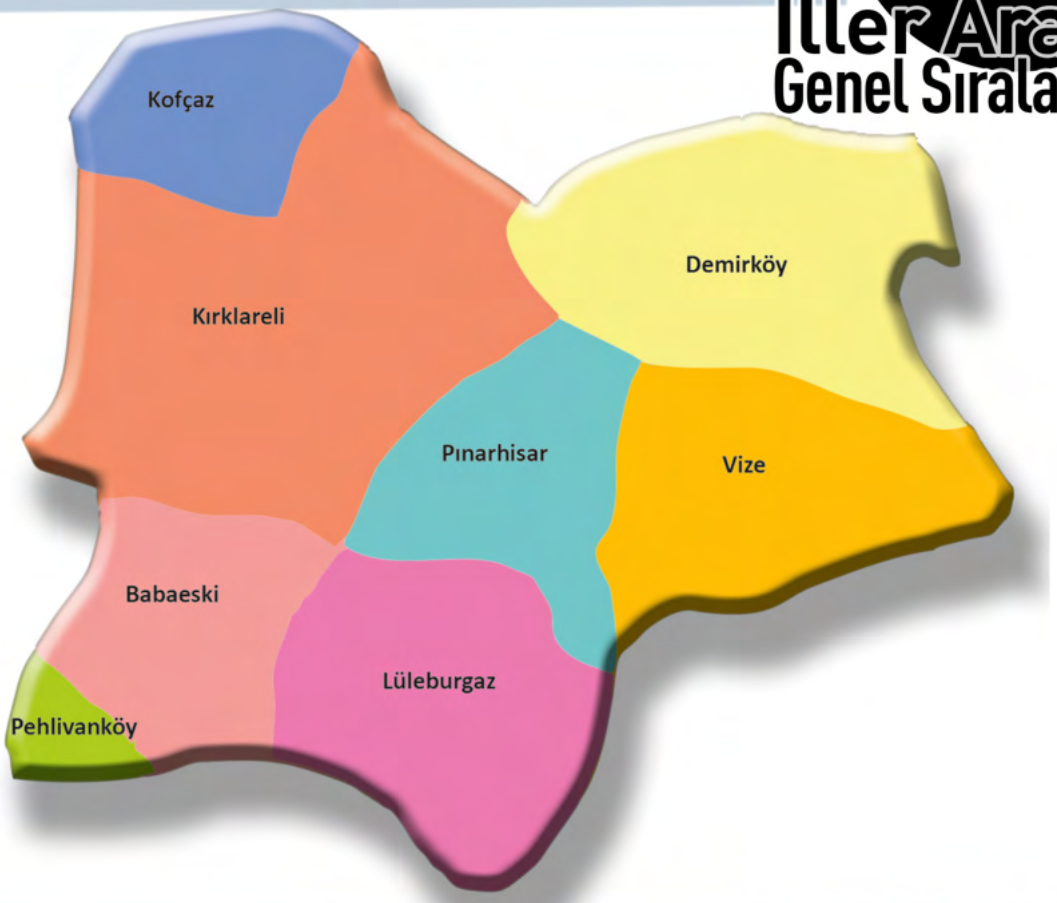
Makro Ekonomi	47.
Dış Ticaret Sanayi	18.
Finansal Piyasalar	22.
Turizm	30.
Tarım	35.

GİRİŞİMCİLİK İNOVASYON

İnovasyon	8.
Girişimcilik	10.
Yüksek Öğretim	13.
Teknolojik Altyapı	22.

KIRKLARELİ

21.
İller Arası Genel Sıralama

TEMEL GÖSTERGELER

Demografik Yapı	14.
Altyapı	6.
Ulaşım	15.
Sağlık	22.
Eğitim	21.
Sosyal Yaşam	17.

EKONOMİK YAPI

Makro Ekonomi	9.
Dış Ticaret Sanayi	40.
Finansal Piyasalar	19.
Turizm	51.
Tarım	39.

GİRİŞİMCİLİK İNOVASYON

İnovasyon	37.
Girişimcilik	67.
Yüksek Öğretim	36.
Teknolojik Altyapı	28.

KIRŞEHİR

43.
İller Arası Genel Sıralama

TEMEL GÖSTERGELER

Demografik Yapı	32.
Altyapı	30.
Ulaşım	72.
Sağlık	76.
Eğitim	16.
Sosyal Yaşam	19.

EKONOMİK YAPI

Makro Ekonomi	44.
Dış Ticaret Sanayi	60.
Finansal Piyasalar	35.
Turizm	75.
Tarım	31.

GİRİŞİMCİLİK İNOVASYON

İnovasyon	40.
Girişimcilik	57.
Yüksek Öğretim	21.
Teknolojik Altyapı	46.

KOCAELİ

4.
İller Arası Genel Sıralama

TEMEL GÖSTERGELER

Demografik Yapı	7.
Altyapı	9.
Ulaşım	6.
Sağlık	10.
Eğitim	38.
Sosyal Yaşam	4.

EKONOMİK YAPI

Makro Ekonomi	4.
Dış Ticaret Sanayi	4.
Finansal Piyasalar	4.
Turizm	25.
Tarım	75.

GİRİŞİMCİLİK İNOVASYON

İnovasyon	4.
Girişimcilik	5.
Yüksek Öğretim	22.
Teknolojik Altyapı	4.

KONYA

8. İller Arası Genel Sıralama

TEMEL GÖSTERGELER

Demografik Yapı	24.
Altyapı	13.
Ulaşım	26.
Sağlık	13.
Eğitim	44.
Sosyal Yaşam	30.

EKONOMİK YAPI

Makro Ekonomi	13.
Dış Ticaret Sanayi	14.
Finansal Piyasalar	23.
Turizm	19.
Tarım	1.

GİRİŞİMCİLİK İNOVASYON

İnovasyon	7.
Girişimcilik	8.
Yüksek Öğretim	11.
Teknolojik Altyapı	52.

KÜTAHYA

33.
İller Arası Genel Sıralama

TEMEL GÖSTERGELER

Demografik Yapı	40.
Altyapı	65.
Ulaşım	25.
Sağlık	27.
Eğitim	15.
Sosyal Yaşam	8.

EKONOMİK YAPI

Makro Ekonomi	31.
Dış Ticaret Sanayi	35.
Finansal Piyasalar	60.
Turizm	48.
Tarım	50.

GİRİŞİMCİLİK İNOVASYON

İnovasyon	17.
Girişimcilik	35.
Yüksek Öğretim	37.
Teknolojik Altyapı	49.

MALATYA

32.
İller Arası Genel Sıralama

TEMEL GÖSTERGELER

Demografik Yapı	30.
Altyapı	46.
Ulaşım	29.
Sağlık	31.
Eğitim	48.
Sosyal Yaşam	34.

EKONOMİK YAPI

Makro Ekonomi	64.
Dış Ticaret Sanayi	36.
Finansal Piyasalar	59.
Turizm	14.
Tarım	42.

GİRİŞİMCİLİK İNOVASYON

İnovasyon	36.
Girişimcilik	26.
Yüksek Öğretim	20.
Teknolojik Altyapı	33.

MANİSA

26.
İller Arası Genel Sıralama

TEMEL GÖSTERGELER

Demografik Yapı	28.
Altyapı	71.
Ulaşım	59.
Sağlık	49.
Eğitim	51.
Sosyal Yaşam	42.

EKONOMİK YAPI

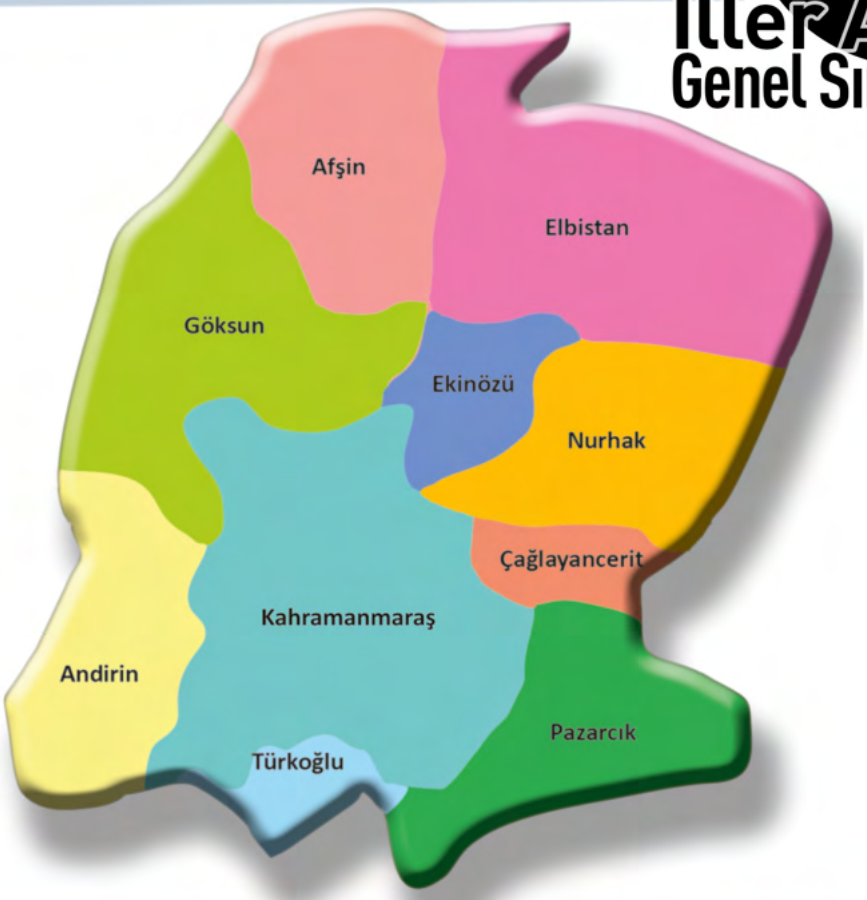
Makro Ekonomi	20.
Dış Ticaret Sanayi	13.
Finansal Piyasalar	27.
Turizm	15.
Tarım	8.

GİRİŞİMCİLİK İNOVASYON

İnovasyon	6.
Girişimcilik	14.
Yüksek Öğretim	68.
Teknolojik Altyapı	37.

KAHRAMANMARAŞ

63.
İller Arası Genel Sıralama

TEMEL GÖSTERGELER

Demografik Yapı	51.
Altyapı	77.
Ulaşım	43.
Sağlık	55.
Eğitim	74.
Sosyal Yaşam	60.

EKONOMİK YAPI

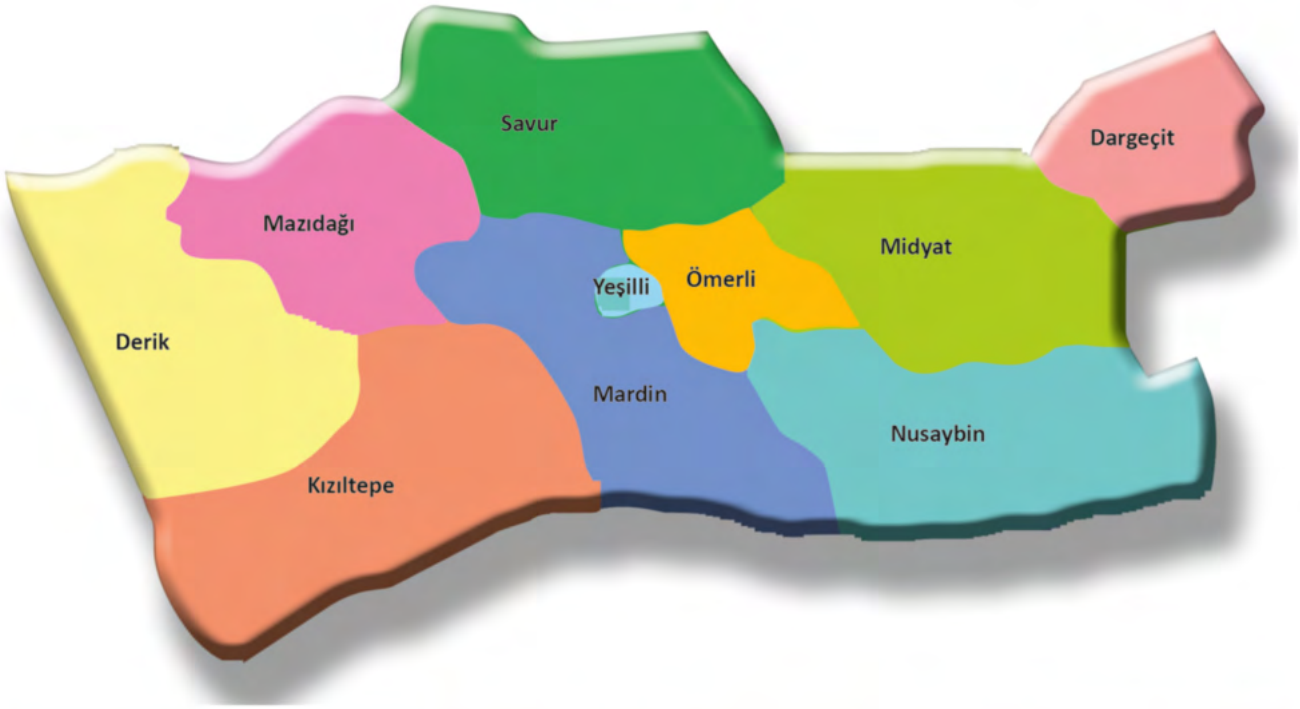
Makro Ekonomi	65.
Dış Ticaret Sanayi	28.
Finansal Piyasalar	38.
Turizm	38.
Tarım	44.

GİRİŞİMCİLİK İNOVASYON

İnovasyon	43.
Girişimcilik	11.
Yüksek Öğretim	60.
Teknolojik Altyapı	77.

MARDİN

75.
İller Arası Genel Sıralama

TEMEL GÖSTERGELER

Demografik Yapı	74.
Altyapı	80.
Ulaşım	45.
Sağlık	73.
Eğitim	77.
Sosyal Yaşam	74.

EKONOMİK YAPI

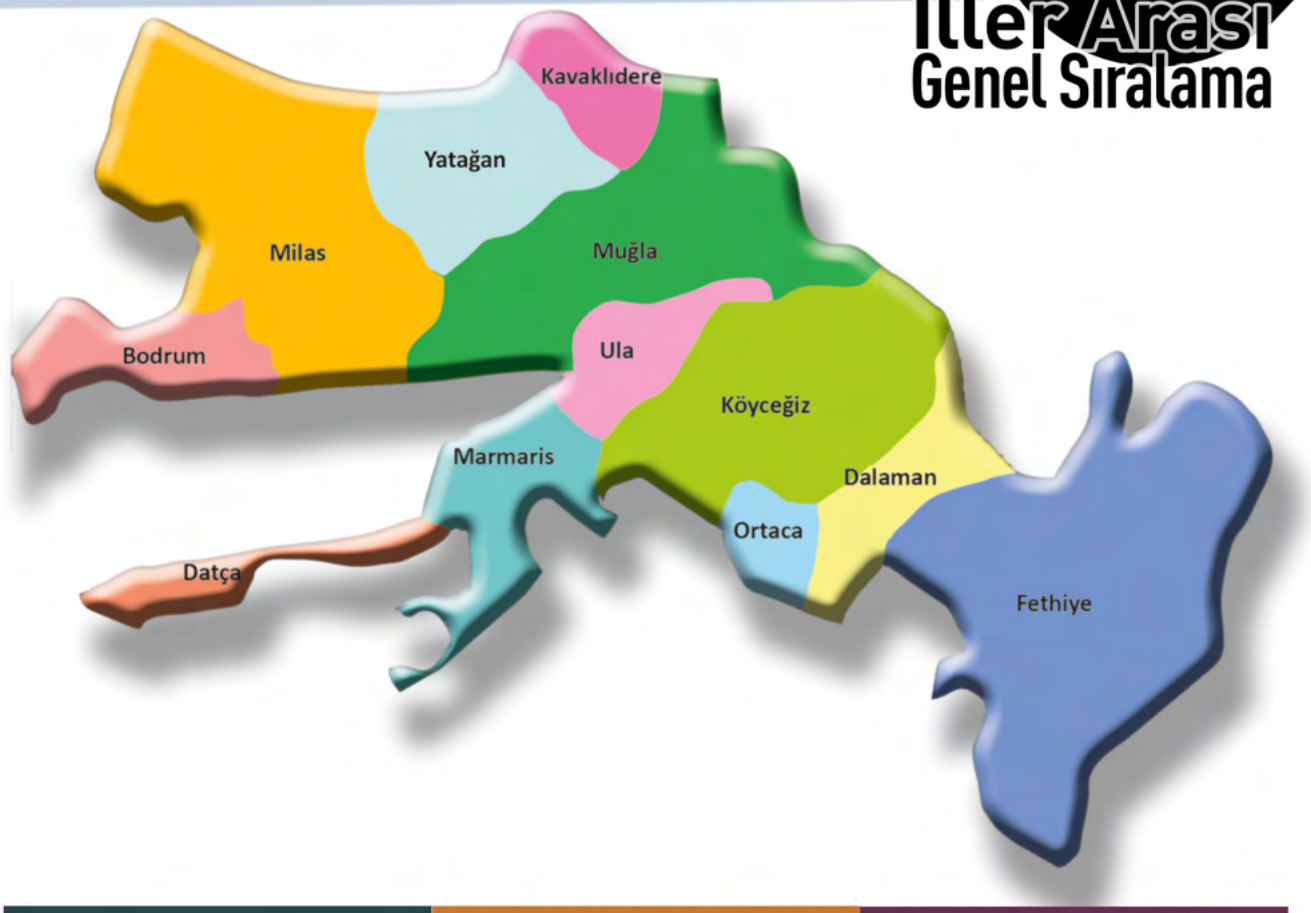
Makro Ekonomi	79.
Dış Ticaret Sanayi	37.
Finansal Piyasalar	78.
Turizm	43.
Tarım	41.

GİRİŞİMCİLİK İNOVASYON

İnovasyon	54.
Girişimcilik	23.
Yüksek Öğretim	76.
Teknolojik Altyapı	59.

MUĞLA

11.
İller Arası Genel Sıralama

TEMEL GÖSTERGELER

Demografik Yapı	6.
Altyapı	74.
Ulaşım	13.
Sağlık	43.
Eğitim	10.
Sosyal Yaşam	11.

EKONOMİK YAPI

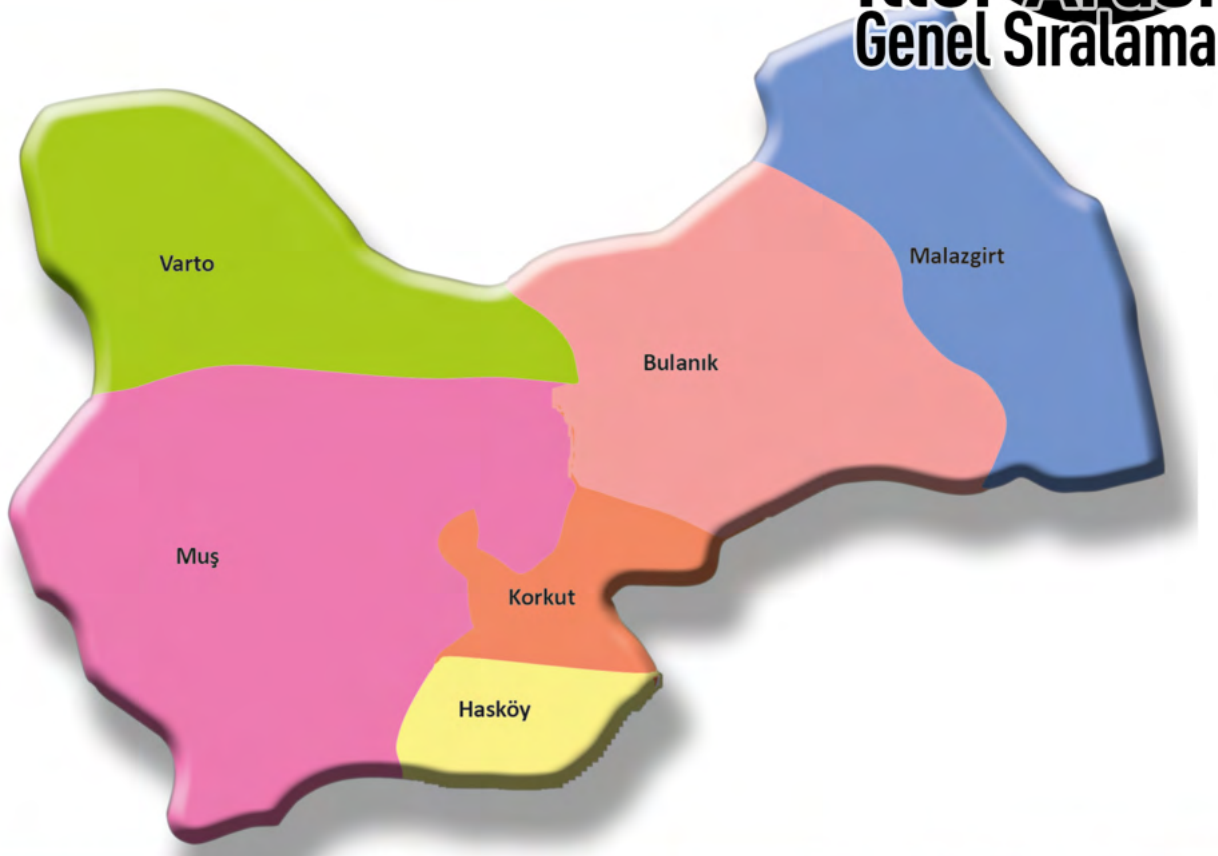
Makro Ekonomi	10.
Dış Ticaret Sanayi	23.
Finansal Piyasalar	8.
Turizm	3.
Tarım	29.

GİRİŞİMCİLİK İNOVASYON

İnovasyon	25.
Girişimcilik	28.
Yüksek Öğretim	16.
Teknolojik Altyapı	14.

MUŞ

79.
İller Arası Genel Sıralama

TEMEL GÖSTERGELER

Demografik Yapı	81.
Altyapı	75.
Ulaşım	42.
Sağlık	75.
Eğitim	69.
Sosyal Yaşam	75.

EKONOMİK YAPI

Makro Ekonomi	77.
Dış Ticaret Sanayi	56.
Finansal Piyasalar	80.
Turizm	59.
Tarım	17.

GİRİŞİMCİLİK İNOVASYON

İnovasyon	81.
Girişimcilik	72.
Yüksek Öğretim	77.
Teknolojik Altyapı	81.

NEVŞEHİR

35.
İller Arası
Genel Sıralama

TEMEL GÖSTERGELER

Demografik Yapı	46.
Altyapı	22.
Ulaşım	55.
Sağlık	54.
Eğitim	4.
Sosyal Yaşam	33.

EKONOMİK YAPI

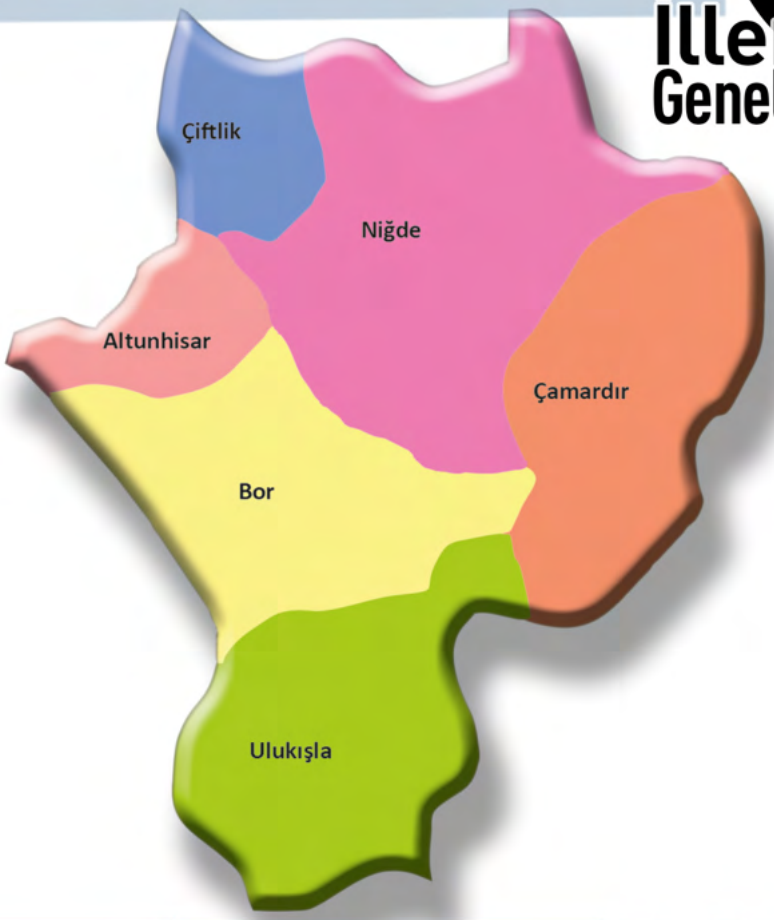
Makro Ekonomi	53.
Dış Ticaret Sanayi	64.
Finansal Piyasalar	41.
Turizm	6.
Tarım	58.

GİRİŞİMCİLİK İNOVASYON

İnovasyon	26.
Girişimcilik	62.
Yüksek Öğretim	40.
Teknolojik Altyapı	36.

NİĞDE

55.
İller Arası Genel Sıralama

TEMEL GÖSTERGELER

Demografik Yapı	54.
Altyapı	53.
Ulaşım	64.
Sağlık	67.
Eğitim	45.
Sosyal Yaşam	63.

EKONOMİK YAPI

Makro Ekonomi	52.
Dış Ticaret Sanayi	67.
Finansal Piyasalar	57.
Turizm	67.
Tarım	10.

GİRİŞİMCİLİK İNOVASYON

İnovasyon	46.
Girişimcilik	54.
Yüksek Öğretim	38.
Teknolojik Altyapı	45.

ORDU

48.
İller Arası Genel Sıralama

TEMEL GÖSTERGELER

Demografik Yapı	49.
Altyapı	68.
Ulaşım	39.
Sağlık	32.
Eğitim	41.
Sosyal Yaşam	44.

EKONOMİK YAPI

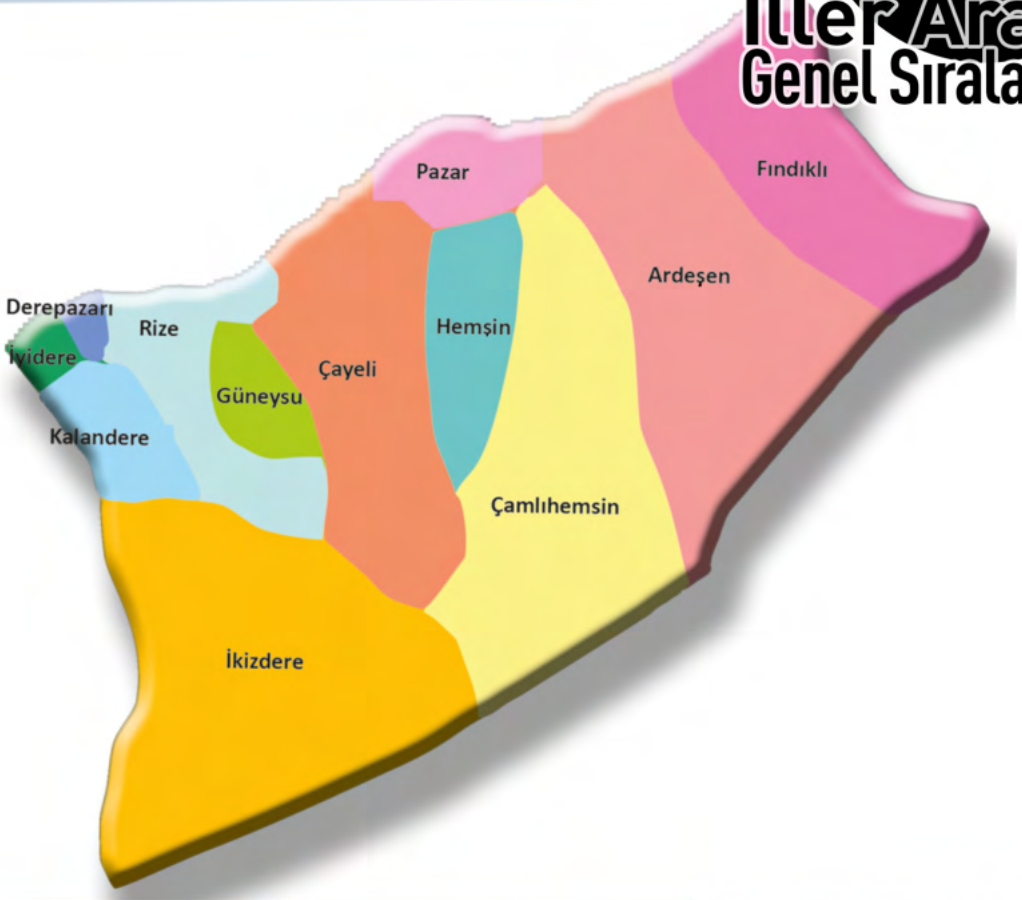
Makro Ekonomi	59.
Dış Ticaret Sanayi	26.
Finansal Piyasalar	50.
Turizm	44.
Tarım	27.

GİRİŞİMCİLİK İNOVASYON

İnovasyon	66.
Girişimcilik	30.
Yüksek Öğretim	66.
Teknolojik Altyapı	39.

RİZE

27.
İller Arası Genel Sıralama

TEMEL GÖSTERGELER

Demografik Yapı	41.
Altyapı	15.
Ulaşım	52.
Sağlık	29.
Eğitim	20.
Sosyal Yaşam	23.

EKONOMİK YAPI

Makro Ekonomi	34.
Dış Ticaret Sanayi	19.
Finansal Piyasalar	36.
Turizm	39.
Tarım	32.

GİRİŞİMCİLİK İNOVASYON

İnovasyon	31.
Girişimcilik	64.
Yüksek Öğretim	34.
Teknolojik Altyapı	19.

SAKARYA

19.
İller Arası Genel Sıralama

TEMEL GÖSTERGELER

Demografik Yapı	20.
Altyapı	37.
Ulaşım	23.
Sağlık	15.
Eğitim	42.
Sosyal Yaşam	12.

EKONOMİK YAPI

Makro Ekonomi	30.
Dış Ticaret Sanayi	12.
Finansal Piyasalar	33.
Turizm	20.
Tarım	47.

GİRİŞİMCİLİK İNOVASYON

İnovasyon	9.
Girişimcilik	21.
Yüksek Öğretim	24.
Teknolojik Altyapı	21.

SAMSUN

20. İller Arası Genel Sıralama

TEMEL GÖSTERGELER

Demografik Yapı	22.
Altyapı	69.
Ulaşım	7.
Sağlık	11.
Eğitim	23.
Sosyal Yaşam	29.

EKONOMİK YAPI

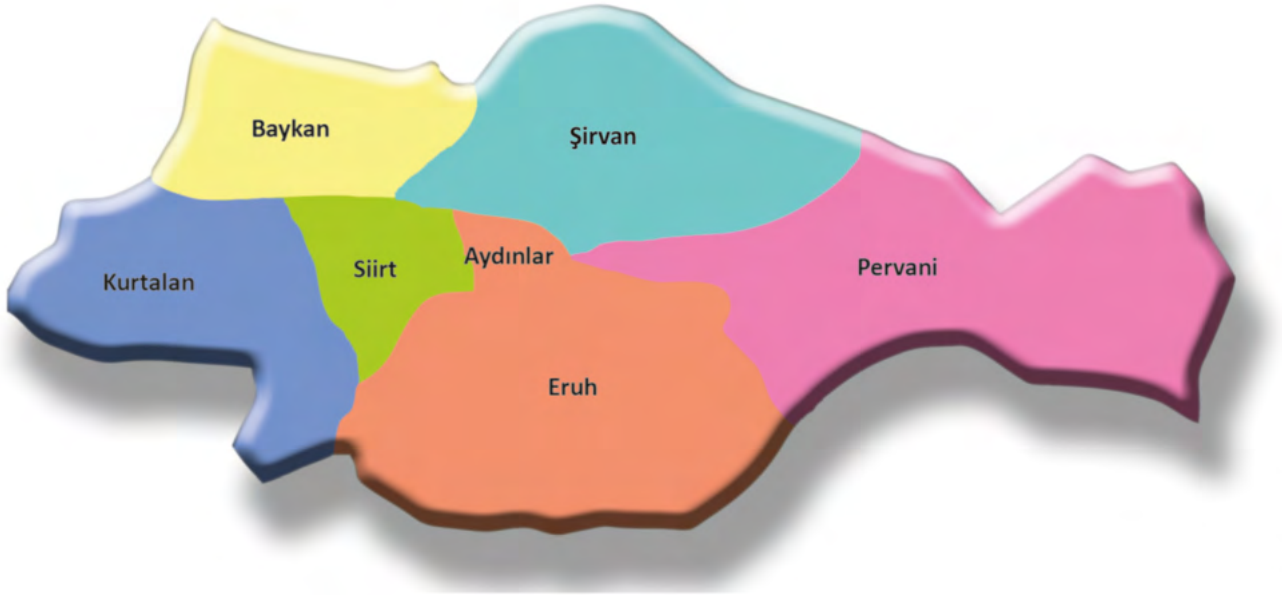
Makro Ekonomi	24.
Dış Ticaret Sanayi	17.
Finansal Piyasalar	47.
Turizm	41.
Tarım	23.

GİRİŞİMCİLİK İNOVASYON

İnovasyon	20.
Girişimcilik	18.
Yüksek Öğretim	26.
Teknolojik Altyapı	9.

SİİRT

73.
İller Arası
Genel Sıralama

TEMEL GÖSTERGELER

Demografik Yapı	75.
Altyapı	49.
Ulaşım	46.
Sağlık	69.
Eğitim	71.
Sosyal Yaşam	76.

EKONOMİK YAPI

Makro Ekonomi	80.
Dış Ticaret Sanayi	81.
Finansal Piyasalar	62.
Turizm	77.
Tarım	62.

GİRİŞİMCİLİK İNOVASYON

İnovasyon	75.
Girişimcilik	50.
Yüksek Öğretim	73.
Teknolojik Altyapı	64.

SİNOP

53.
İller Arası Genel Sıralama

TEMEL GÖSTERGELER

Demografik Yapı	55.
Altyapı	42.
Ulaşım	33.
Sağlık	72.
Eğitim	26.
Sosyal Yaşam	24.

EKONOMİK YAPI

Makro Ekonomi	27.
Dış Ticaret Sanayi	42.
Finansal Piyasalar	54.
Turizm	42.
Tarım	71.

GİRİŞİMCİLİK İNOVASYON

İnovasyon	70.
Girişimcilik	74.
Yüksek Öğretim	54.
Teknolojik Altyapı	69.

SİVAS

39.
İller Arası Genel Sıralama

TEMEL GÖSTERGELER

Demografik Yapı	60.
Altyapı	18.
Ulaşım	30.
Sağlık	20.
Eğitim	49.
Sosyal Yaşam	55.

EKONOMİK YAPI

Makro Ekonomi	54.
Dış Ticaret Sanayi	27.
Finansal Piyasalar	61.
Turizm	57.
Tarım	21.

GİRİŞİMCİLİK İNOVASYON

İnovasyon	32.
Girişimcilik	52.
Yüksek Öğretim	23.
Teknolojik Altyapı	57.

TEKİRDAĞ

10.
İller Arası Genel Sıralama

TEMEL GÖSTERGELER

Demografik Yapı	12.
Altyapı	23.
Ulaşım	5.
Sağlık	24.
Eğitim	55.
Sosyal Yaşam	41.

EKONOMİK YAPI

Makro Ekonomi	5.
Dış Ticaret Sanayi	6.
Finansal Piyasalar	13.
Turizm	36.
Tarım	57.

GİRİŞİMCİLİK İNOVASYON

İnovasyon	12.
Girişimcilik	16.
Yüksek Öğretim	48.
Teknolojik Altyapı	11.

TOKAT

54.
İller Arası Genel Sıralama

TEMEL GÖSTERGELER

Demografik Yapı	53.
Altyapı	47.
Ulaşım	48.
Sağlık	42.
Eğitim	54.
Sosyal Yaşam	53.

EKONOMİK YAPI

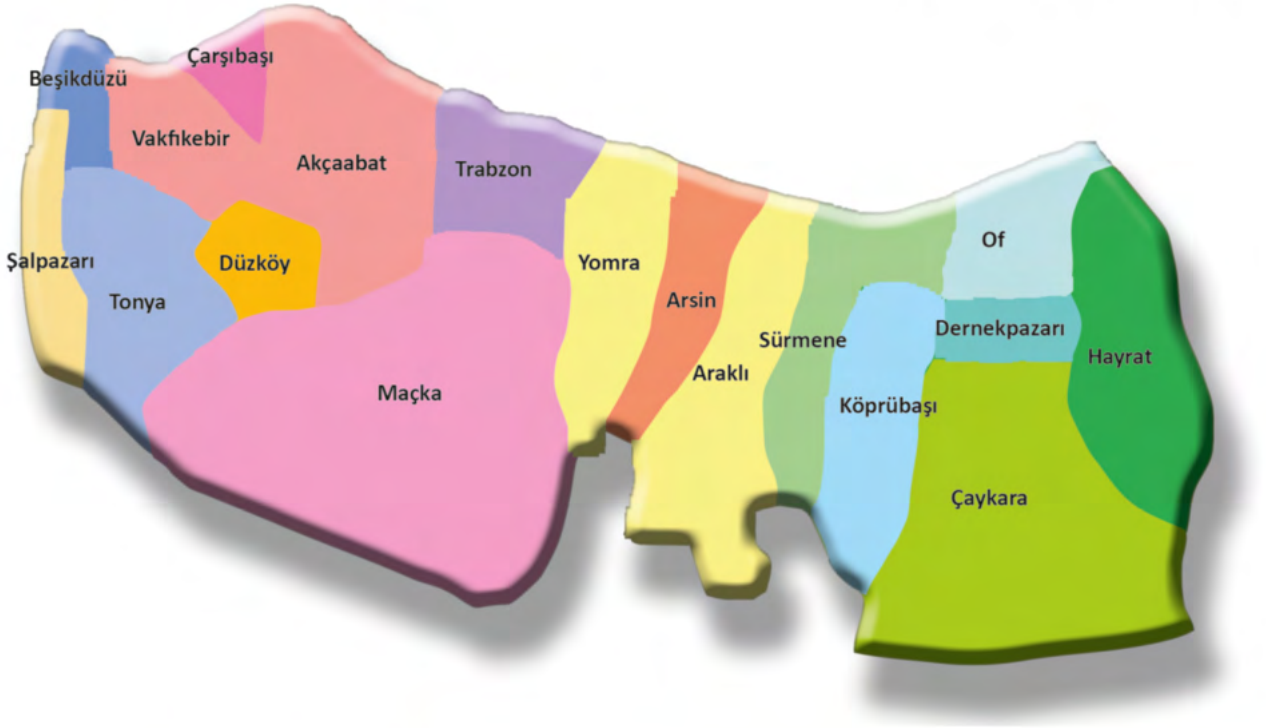
Makro Ekonomi	56.
Dış Ticaret Sanayi	47.
Finansal Piyasalar	66.
Turizm	31.
Tarım	36.

GİRİŞİMCİLİK İNOVASYON

İnovasyon	52.
Girişimcilik	47.
Yüksek Öğretim	44.
Teknolojik Altyapı	62.

TRABZON

16. İller Arası Genel Sıralama

TEMEL GÖSTERGELER

Demografik Yapı	13.
Altyapı	26.
Ulaşım	16.
Sağlık	4.
Eğitim	13.
Sosyal Yaşam	13.

EKONOMİK YAPI

Makro Ekonomi	23.
Dış Ticaret Sanayi	11.
Finansal Piyasalar	28.
Turizm	28.
Tarım	65.

GİRİŞİMCİLİK İNOVASYON

İnovasyon	21.
Girişimcilik	27.
Yüksek Öğretim	8.
Teknolojik Altyapı	8.

TUNCELİ

59.
İller Arası Genel Sıralama

TEMEL GÖSTERGELER

Demografik Yapı	36.
Altyapı	43.
Ulaşım	77.
Sağlık	45.
Eğitim	19.
Sosyal Yaşam	57.

EKONOMİK YAPI

Makro Ekonomi	18.
Dış Ticaret Sanayi	78.
Finansal Piyasalar	45.
Turizm	72.
Tarım	64.

GİRİŞİMCİLİK İNOVASYON

İnovasyon	72.
Girişimcilik	79.
Yüksek Öğretim	25.
Teknolojik Altyapı	73.

ŞANLIURFA

74.
İller Arası Genel Sıralama

TEMEL GÖSTERGELER

Demografik Yapı	80.
Altyapı	78.
Ulaşım	44.
Sağlık	39.
Eğitim	79.
Sosyal Yaşam	80.

EKONOMİK YAPI

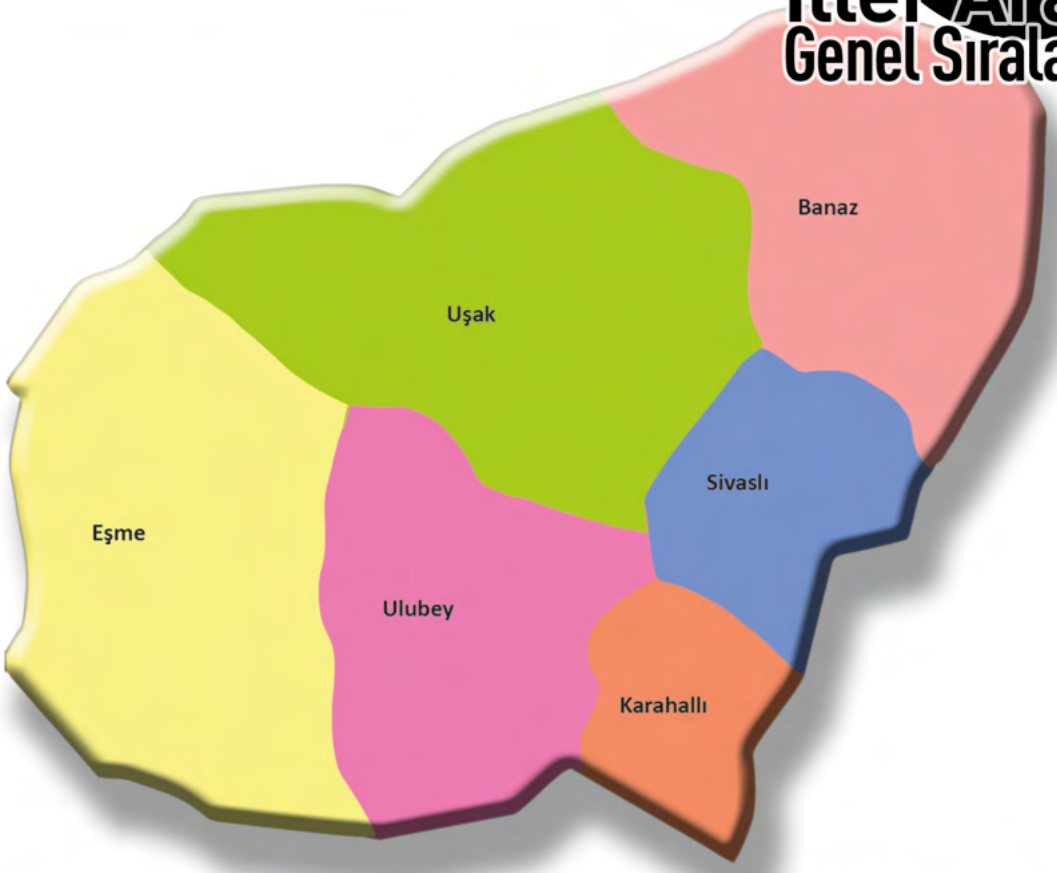
Makro Ekonomi	74.
Dış Ticaret Sanayi	44.
Finansal Piyasalar	79.
Turizm	13.
Tarım	3.

GİRİŞİMCİLİK İNOVASYON

İnovasyon	29.
Girişimcilik	19.
Yüksek Öğretim	78.
Teknolojik Altyapı	75.

UŞAK

34.
İller Arası Genel Sıralama

TEMEL GÖSTERGELER

Demografik Yapı	33.
Altyapı	31.
Ulaşım	24.
Sağlık	53.
Eğitim	35.
Sosyal Yaşam	15.

EKONOMİK YAPI

Makro Ekonomi	43.
Dış Ticaret Sanayi	59.
Finansal Piyasalar	32.
Turizm	68.
Tarım	43.

GİRİŞİMCİLİK İNOVASYON

İnovasyon	56.
Girişimcilik	37.
Yüksek Öğretim	42.
Teknolojik Altyapı	34.

VAN

68.
İller Arası Genel Sıralama

TEMEL GÖSTERGELER

Demografik Yapı	69.
Altyapı	57.
Ulaşım	18.
Sağlık	57.
Eğitim	76.
Sosyal Yaşam	67.

EKONOMİK YAPI

Makro Ekonomi	75.
Dış Ticaret Sanayi	54.
Finansal Piyasalar	76.
Turizm	22.
Tarım	9.

GİRİŞİMCİLİK İNOVASYON

İnovasyon	48.
Girişimcilik	39.
Yüksek Öğretim	70.
Teknolojik Altyapı	74.

YOZGAT

64.
İller Arası Genel Sıralama

TEMEL GÖSTERGELER

Demografik Yapı	61.
Altyapı	67.
Ulaşım	65.
Sağlık	50.
Eğitim	52.
Sosyal Yaşam	64.

EKONOMİK YAPI

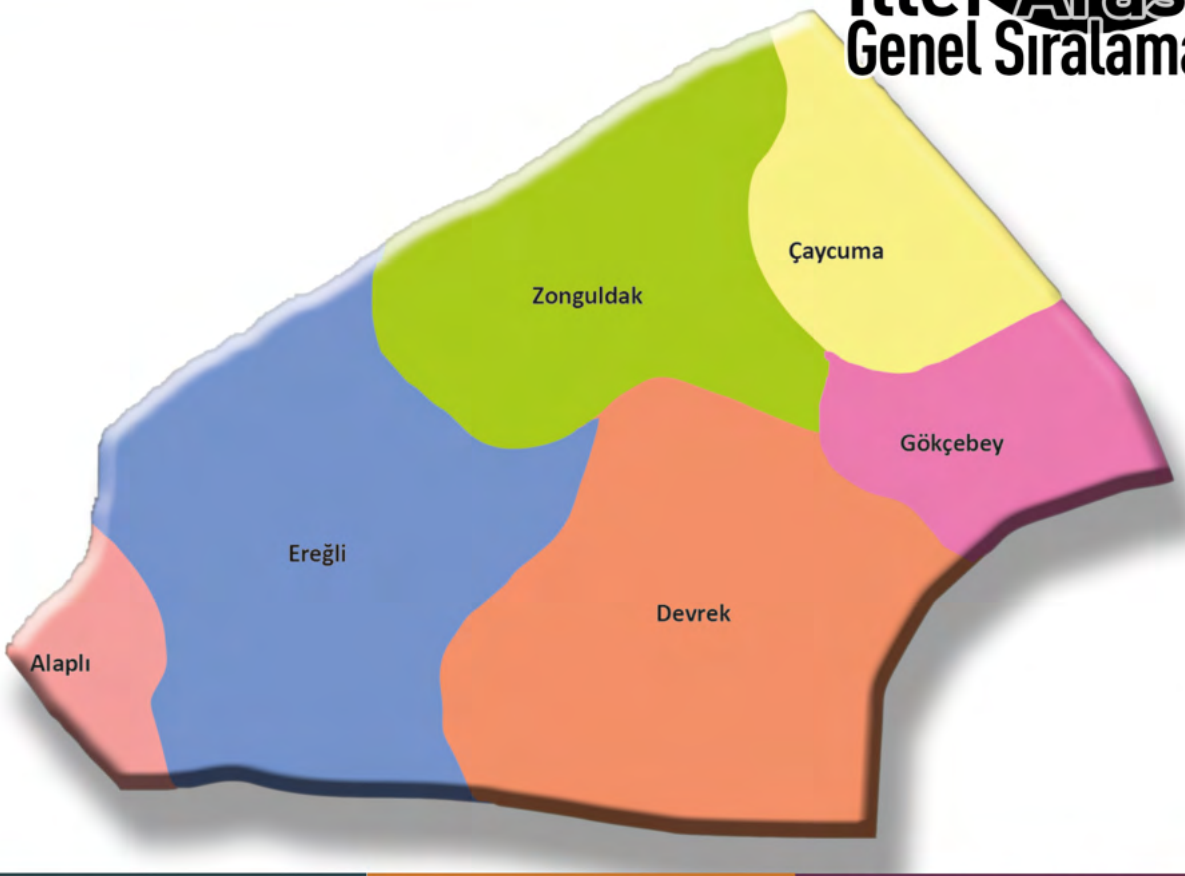
Makro Ekonomi	68.
Dış Ticaret Sanayi	52.
Finansal Piyasalar	65.
Turizm	61.
Tarım	33.

GİRİŞİMCİLİK İNOVASYON

İnovasyon	67.
Girişimcilik	60.
Yüksek Öğretim	65.
Teknolojik Altyapı	56.

ZONGULDAK

31.
İller Arası Genel Sıralama

TEMEL GÖSTERGELER

Demografik Yapı	52.
Altyapı	21.
Ulaşım	11.
Sağlık	28.
Eğitim	53.
Sosyal Yaşam	22.

EKONOMİK YAPI

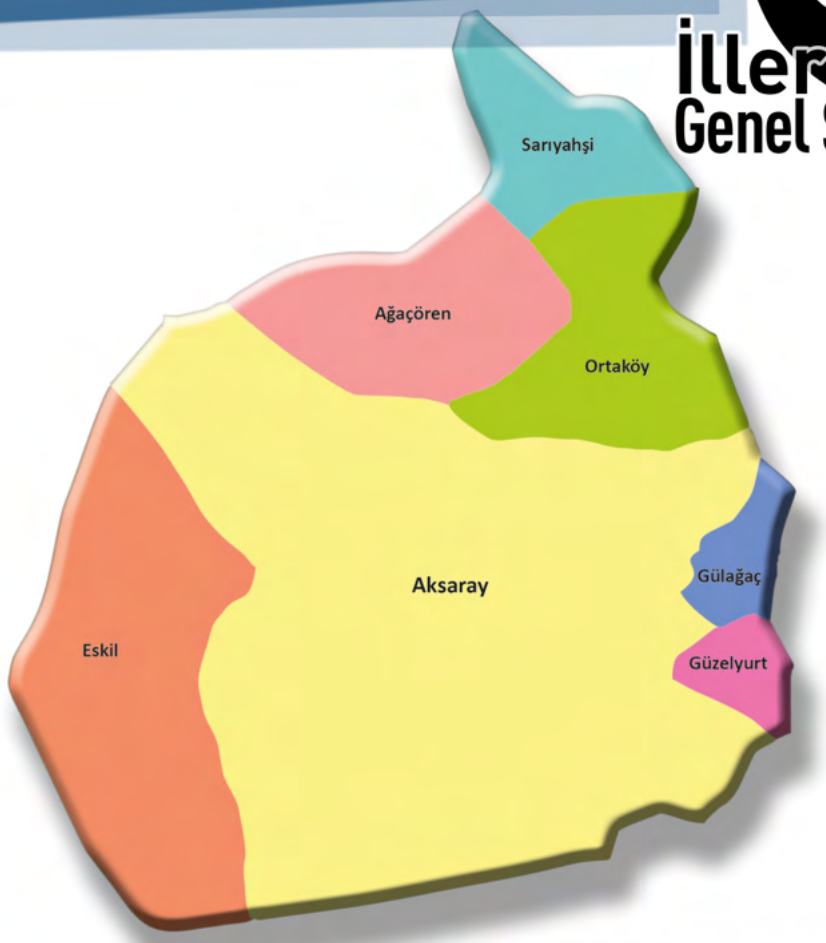
Makro Ekonomi	32.
Dış Ticaret Sanayi	22.
Finansal Piyasalar	46.
Turizm	53.
Tarım	78.

GİRİŞİMCİLİK İNOVASYON

İnovasyon	50.
Girişimcilik	49.
Yüksek Öğretim	49.
Teknolojik Altyapı	20.

AKSARAY

50.
İller Arası Genel Sıralama

TEMEL GÖSTERGELER

Demografik Yapı	62.
Altyapı	19.
Ulaşım	76.
Sağlık	65.
Eğitim	43.
Sosyal Yaşam	62.

EKONOMİK YAPI

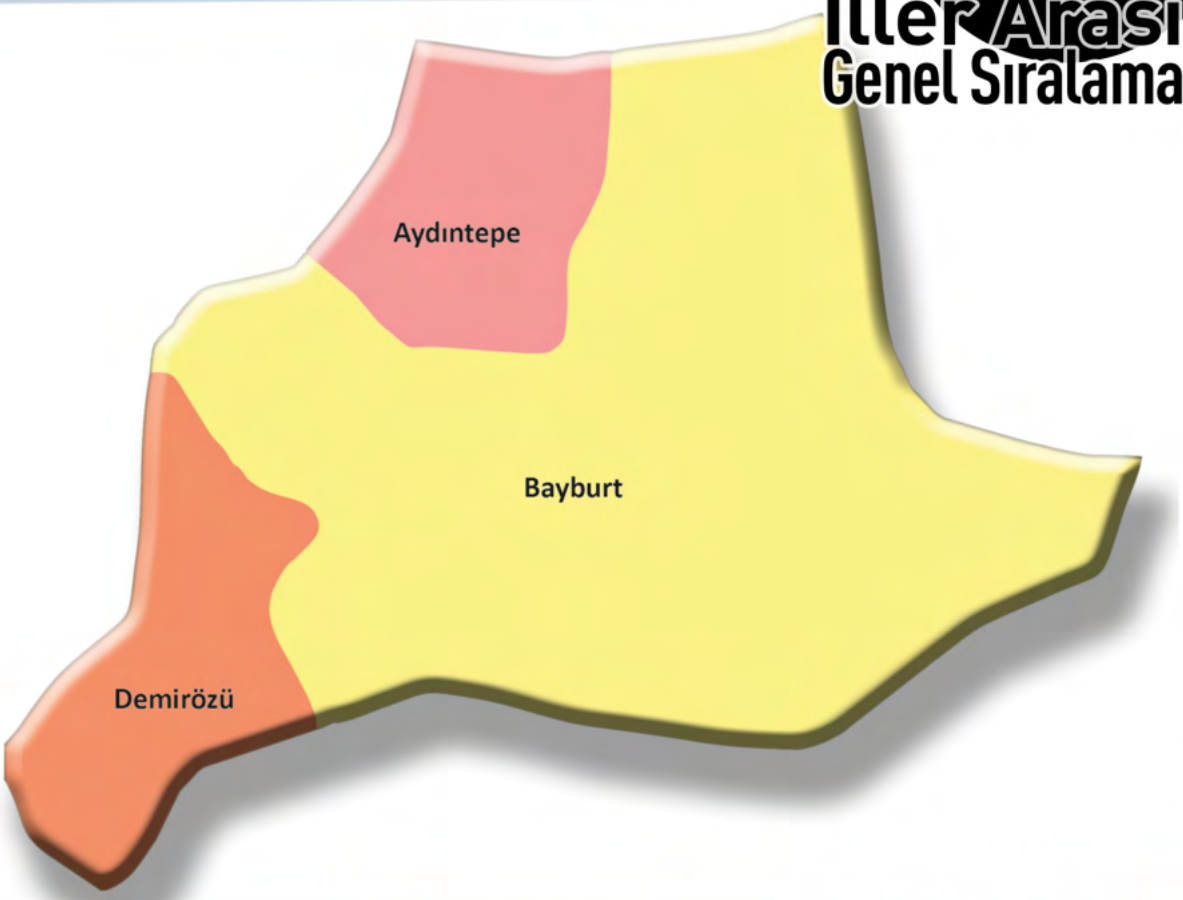
Makro Ekonomi	25.
Dış Ticaret Sanayi	70.
Finansal Piyasalar	21.
Turizm	33.
Tarım	26.

GİRİŞİMCİLİK İNOVASYON

İnovasyon	41.
Girişimcilik	42.
Yüksek Öğretim	58.
Teknolojik Altyapı	16.

BAYBURT

61.
İller Arası Genel Sıralama

TEMEL GÖSTERGELER

Demografik Yapı	63.
Altyapı	16.
Ulaşım	80.
Sağlık	47.
Eğitim	40.
Sosyal Yaşam	37.

EKONOMİK YAPI

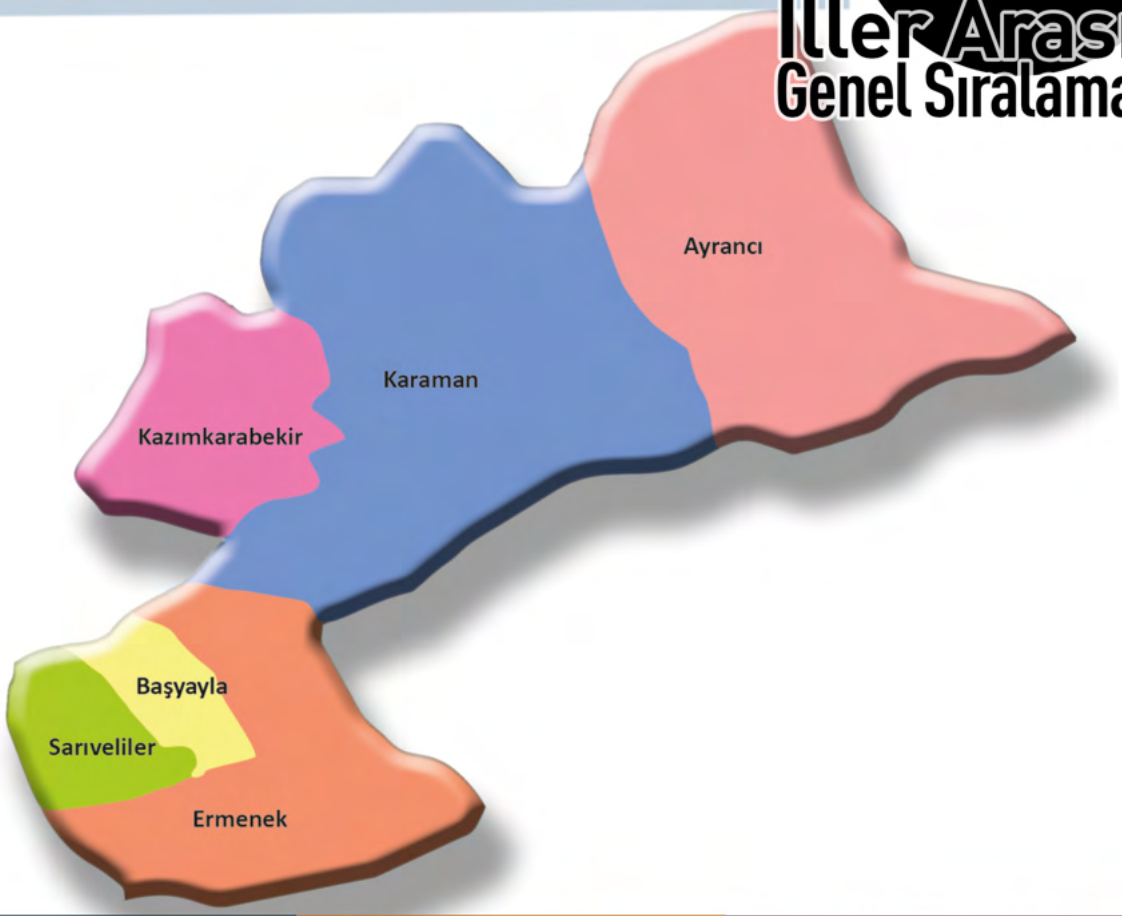
Makro Ekonomi	41.
Dış Ticaret Sanayi	61.
Finansal Piyasalar	70.
Turizm	69.
Tarım	51.

GİRİŞİMCİLİK İNOVASYON

İnovasyon	74.
Girişimcilik	77.
Yüksek Öğretim	28.
Teknolojik Altyapı	47.

KARAMAN

49.
İller Arası Genel Sıralama

TEMEL GÖSTERGELER

Demografik Yapı	39.
Altyapı	10.
Ulaşım	66.
Sağlık	44.
Eğitim	24.
Sosyal Yaşam	52.

EKONOMİK YAPI

Makro Ekonomi	51.
Dış Ticaret Sanayi	66.
Finansal Piyasalar	42.
Turizm	76.
Tarım	25.

GİRİŞİMCİLİK İNOVASYON

İnovasyon	73.
Girişimcilik	40.
Yüksek Öğretim	51.
Teknolojik Altyapı	68.

KIRIKKALE

42.
İller Arası Genel Sıralama

TEMEL GÖSTERGELER

Demografik Yapı	23.
Altyapı	41.
Ulaşım	60.
Sağlık	18.
Eğitim	31.
Sosyal Yaşam	39.

EKONOMİK YAPI

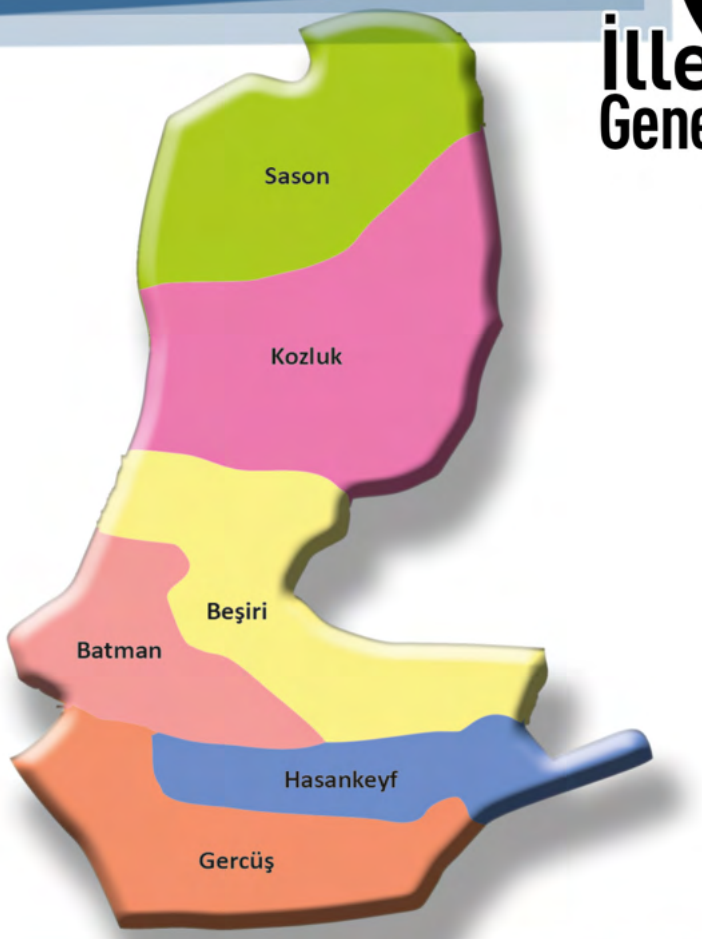
Makro Ekonomi	37.
Dış Ticaret Sanayi	73.
Finansal Piyasalar	49.
Turizm	79.
Tarım	63.

GİRİŞİMCİLİK İNOVASYON

İnovasyon	45.
Girişimcilik	71.
Yüksek Öğretim	39.
Teknolojik Altyapı	38.

BATMAN

72.
İller Arası Genel Sıralama

TEMEL GÖSTERGELER

Demografik Yapı	70.
Altyapı	44.
Ulaşım	50.
Sağlık	34.
Eğitim	75.
Sosyal Yaşam	73.

EKONOMİK YAPI

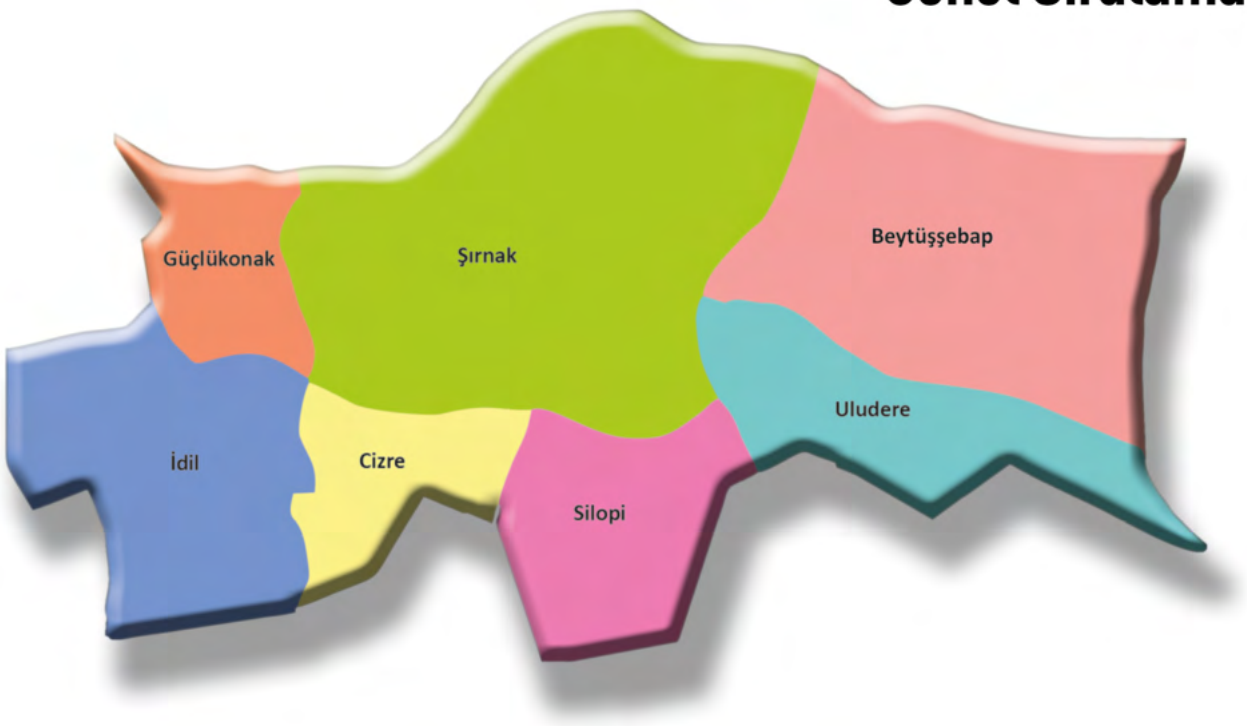
Makro Ekonomi	81.
Dış Ticaret Sanayi	80.
Finansal Piyasalar	71.
Turizm	52.
Tarım	68.

GİRİŞİMCİLİK İNOVASYON

İnovasyon	69.
Girişimcilik	22.
Yüksek Öğretim	75.
Teknolojik Altyapı	58.

ŞIRNAK

81.
İller Arası Genel Sıralama

TEMEL GÖSTERGELER

Demografik Yapı	78.
Altyapı	76.
Ulaşım	68.
Sağlık	81.
Eğitim	80.
Sosyal Yaşam	72.

EKONOMİK YAPI

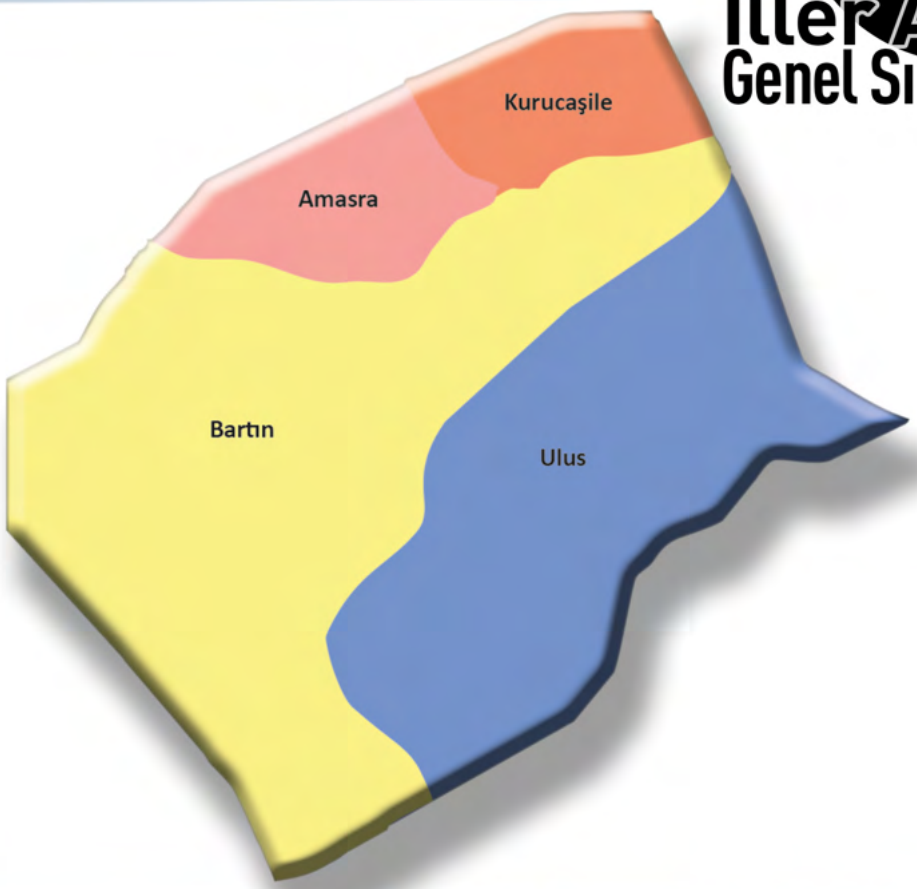
Makro Ekonomi	78.
Dış Ticaret Sanayi	20.
Finansal Piyasalar	81.
Turizm	50.
Tarım	74.

GİRİŞİMCİLİK İNOVASYON

İnovasyon	59.
Girişimcilik	43.
Yüksek Öğretim	81.
Teknolojik Altyapı	79.

BARTIN

58.
İller Arası
Genel Sıralama

TEMEL GÖSTERGELER

Demografik Yapı	68.
Altyapı	24.
Ulaşım	51.
Sağlık	80.
Eğitim	33.
Sosyal Yaşam	46.

EKONOMİK YAPI

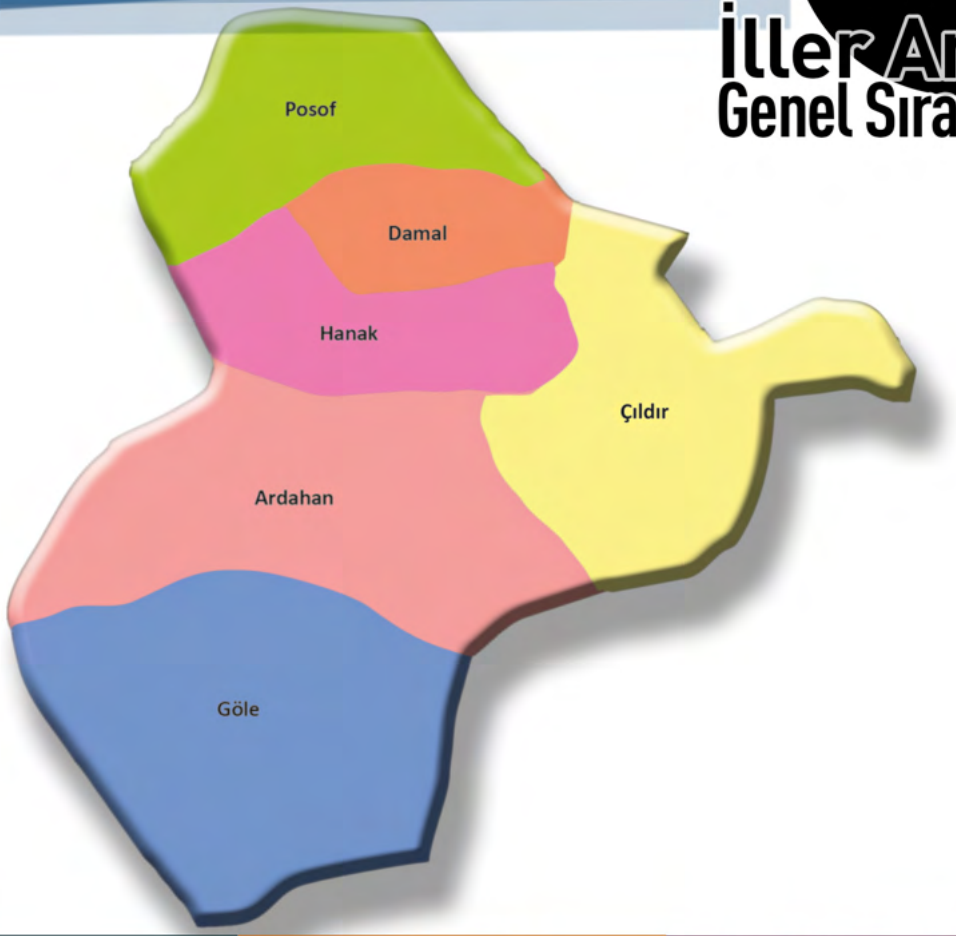
Makro Ekonomi	63.
Dış Ticaret Sanayi	58.
Finansal Piyasalar	26.
Turizm	55.
Tarım	77.

GİRİŞİMCİLİK İNOVASYON

İnovasyon	62.
Girişimcilik	81.
Yüksek Öğretim	57.
Teknolojik Altyapı	18.

ARDAHAN

69.
İller Arası Genel Sıralama

TEMEL GÖSTERGELER

Demografik Yapı	76.
Altyapı	62.
Ulaşım	75.
Sağlık	70.
Eğitim	57.
Sosyal Yaşam	61.

EKONOMİK YAPI

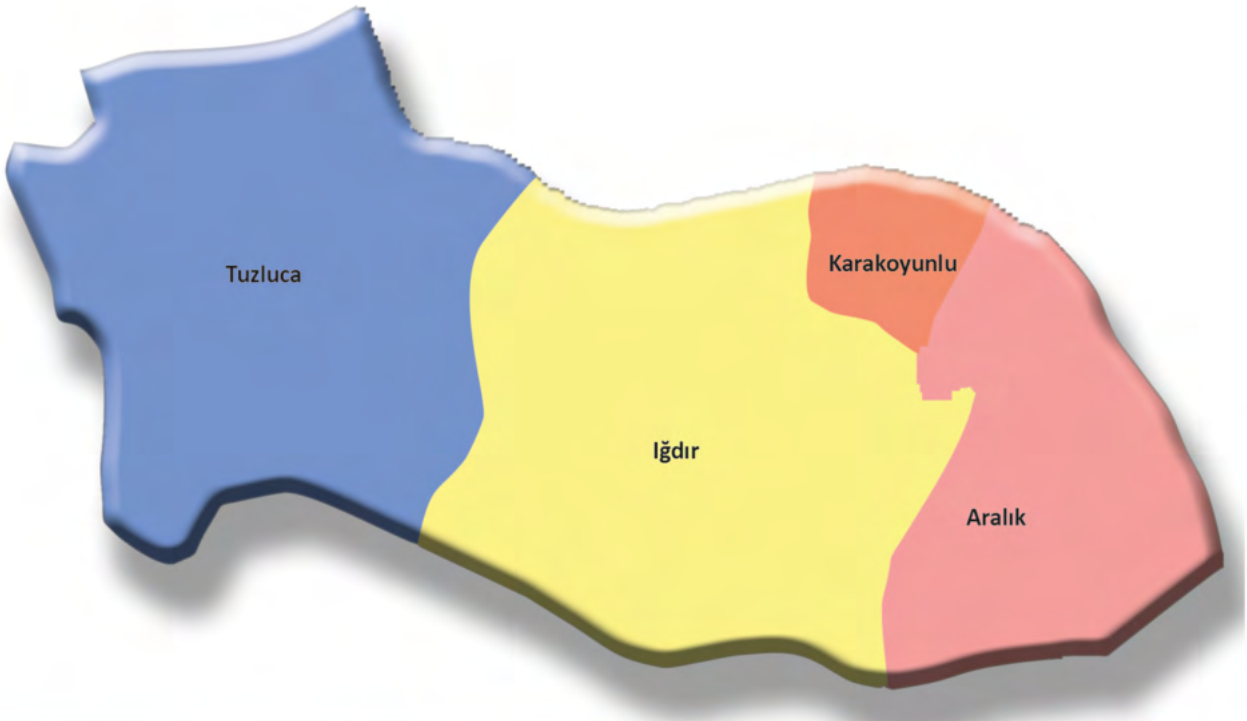
Makro Ekonomi	60.
Dış Ticaret Sanayi	77.
Finansal Piyasalar	55.
Turizm	46.
Tarım	11.

GİRİŞİMCİLİK İNOVASYON

İnovasyon	78.
Girişimcilik	80.
Yüksek Öğretim	56.
Teknolojik Altyapı	41.

IĞDIR

76.
İller Arası Genel Sıralama

150

TEMEL GÖSTERGELER

Demografik Yapı	73.
Altyapı	79.
Ulaşım	71.
Sağlık	68.
Eğitim	68.
Sosyal Yaşam	77.

EKONOMİK YAPI

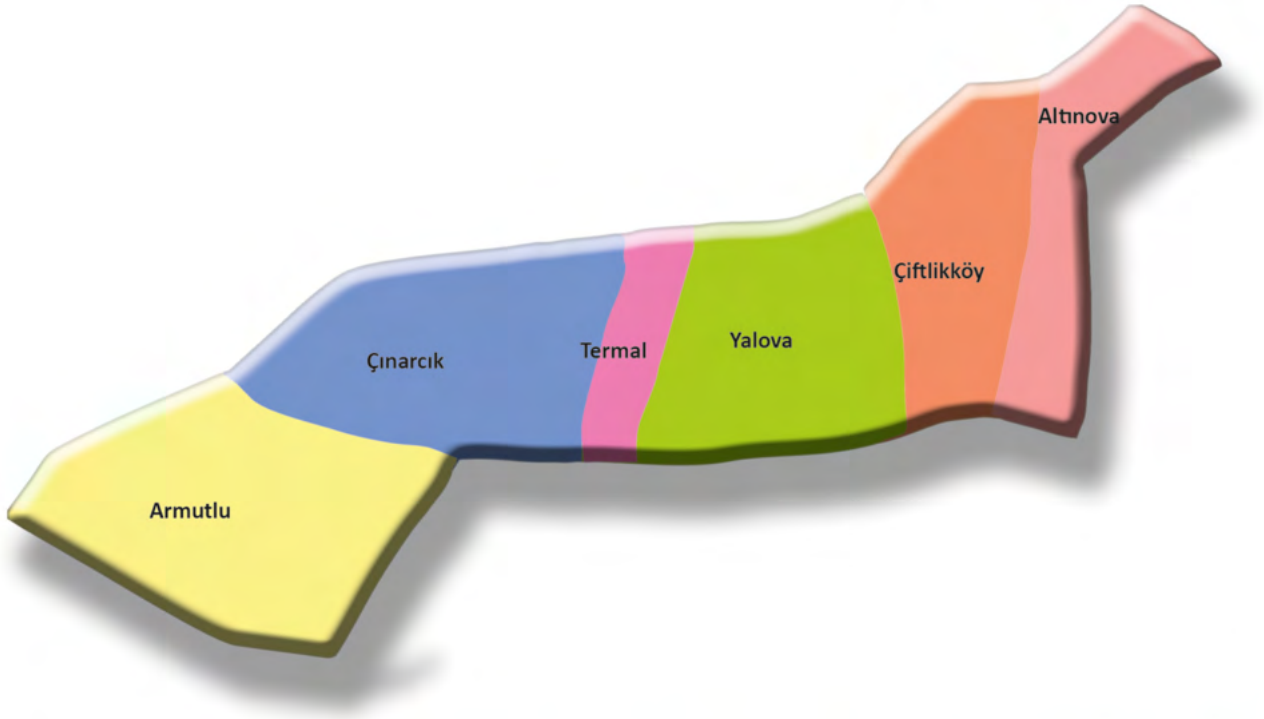
Makro Ekonomi	61.
Dış Ticaret Sanayi	63.
Finansal Piyasalar	77.
Turizm	81.
Tarım	45.

GİRİŞİMCİLİK İNOVASYON

İnovasyon	55.
Girişimcilik	73.
Yüksek Öğretim	71.
Teknolojik Altyapı	63.

YALOVA

23.
İller Arası Genel Sıralama

TEMEL GÖSTERGELER

Demografik Yapı	10.
Altyapı	7.
Ulaşım	49.
Sağlık	33.
Eğitim	22.
Sosyal Yaşam	18.

EKONOMİK YAPI

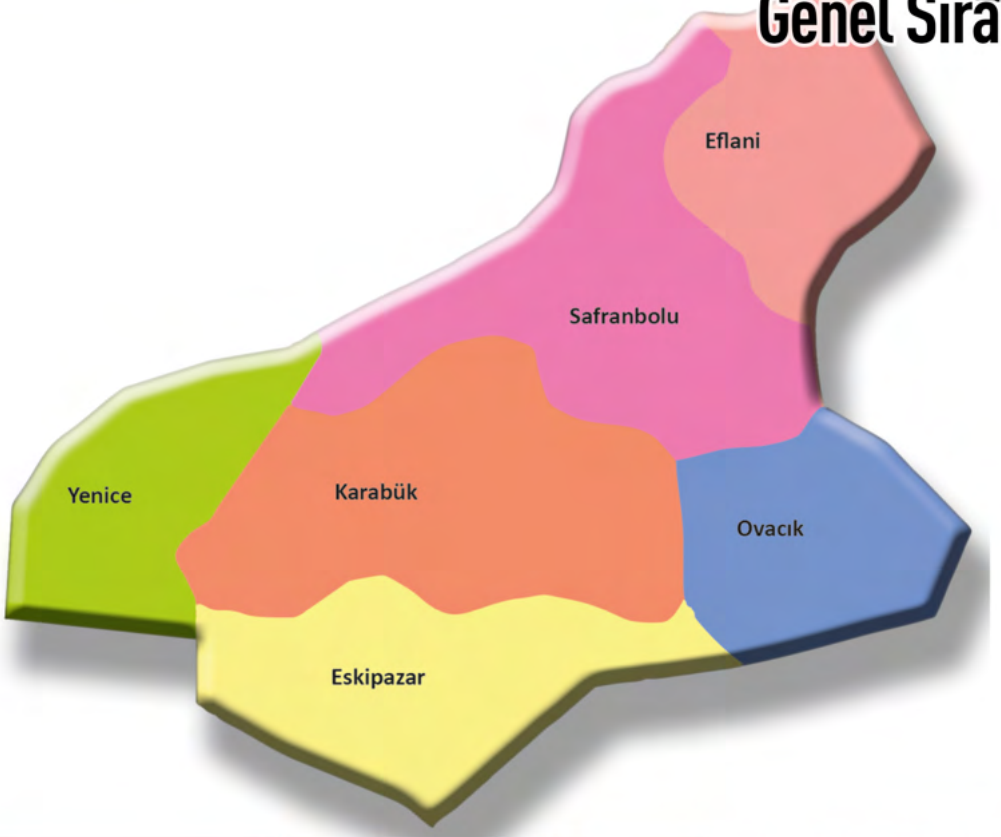
Makro Ekonomi	17.
Dış Ticaret Sanayi	41.
Finansal Piyasalar	15.
Turizm	49.
Tarım	81.

GİRİŞİMCİLİK İNOVASYON

İnovasyon	15.
Girişimcilik	29.
Yüksek Öğretim	18.
Teknolojik Altyapı	12.

KARABÜK

40.
İller Arası Genel Sıralama

TEMEL GÖSTERGELER

Demografik Yapı	31.
Altyapı	35.
Ulaşım	63.
Sağlık	63.
Eğitim	17.
Sosyal Yaşam	25.

EKONOMİK YAPI

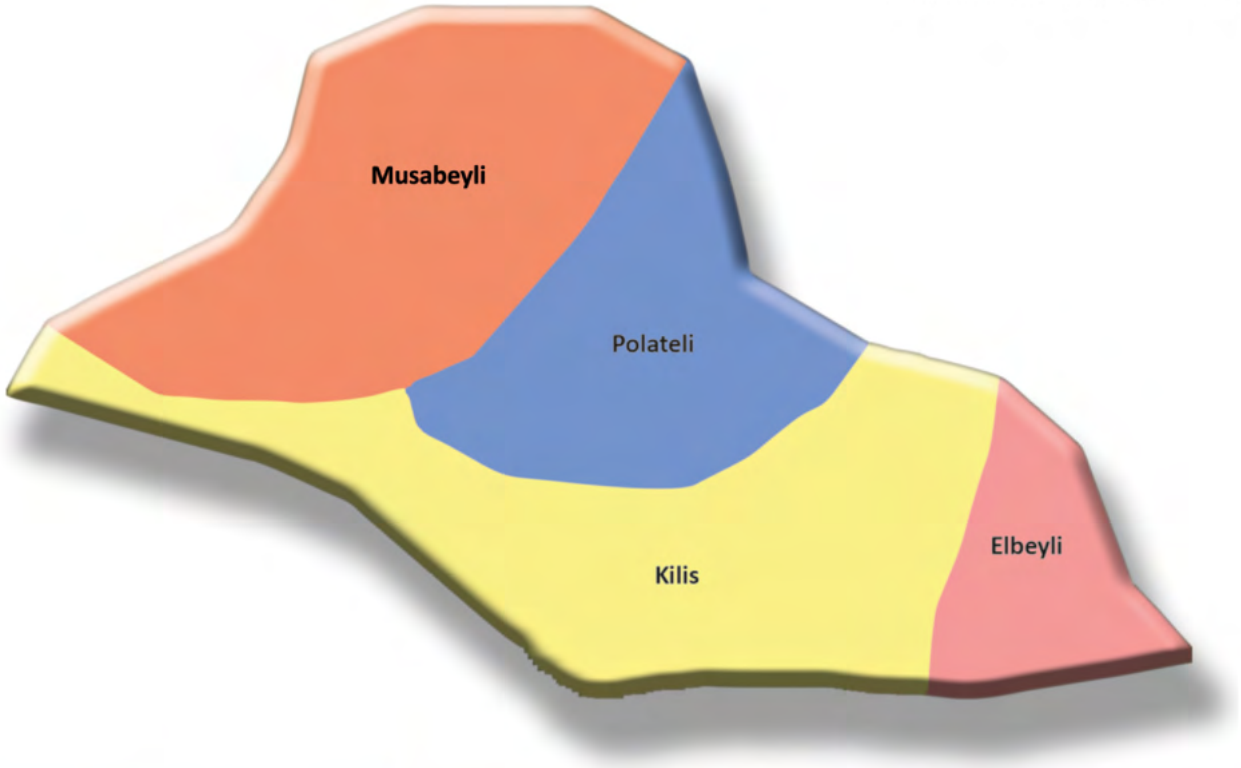
Makro Ekonomi	29.
Dış Ticaret Sanayi	72.
Finansal Piyasalar	29.
Turizm	71.
Tarım	80.

GİRİŞİMCİLİK İNOVASYON

İnovasyon	53.
Girişimcilik	32.
Yüksek Öğretim	17.
Teknolojik Altyapı	29.

KİLİS

62.
İller Arası Genel Sıralama

TEMEL GÖSTERGELER

Demografik Yapı	48.
Altyapı	4.
Ulaşım	73.
Sağlık	77.
Eğitim	72.
Sosyal Yaşam	49.

EKONOMİK YAPI

Makro Ekonomi	67.
Dış Ticaret Sanayi	74.
Finansal Piyasalar	72.
Turizm	18.
Tarım	61.

GİRİŞİMCİLİK İNOVASYON

İnovasyon	57.
Girişimcilik	69.
Yüksek Öğretim	63.
Teknolojik Altyapı	43.

OSMANİYE

65.
İller Arası
Genel Sıralama

154

TEMEL GÖSTERGELER

Demografik Yapı	43.
Altyapı	72.
Ulaşım	58.
Sağlık	62.
Eğitim	67.
Sosyal Yaşam	66.

EKONOMİK YAPI

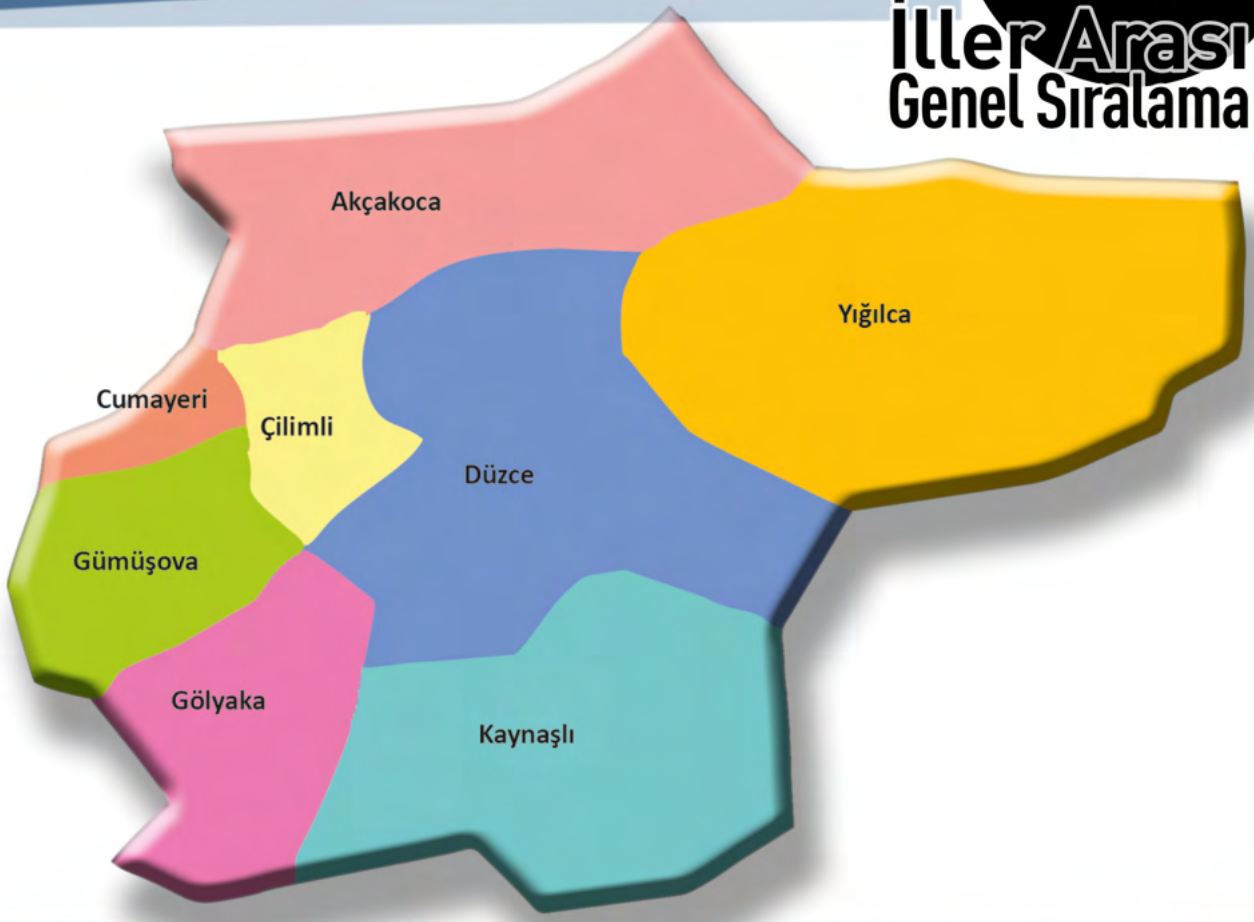
Makro Ekonomi	70.
Dış Ticaret Sanayi	69.
Finansal Piyasalar	63.
Turizm	37.
Tarım	70.

GİRİŞİMCİLİK İNOVASYON

İnovasyon	68.
Girişimcilik	34.
Yüksek Öğretim	72.
Teknolojik Altyapı	50.

DÜZCE

46.
İller Arası Genel Sıralama

TEMEL GÖSTERGELER

Demografik Yapı	37.
Altyapı	34.
Ulaşım	74.
Sağlık	48.
Eğitim	32.
Sosyal Yaşam	14.

EKONOMİK YAPI

Makro Ekonomi	55.
Dış Ticaret Sanayi	43.
Finansal Piyasalar	37.
Turizm	16.
Tarım	76.

GİRİŞİMCİLİK İNOVASYON

İnovasyon	24.
Girişimcilik	36.
Yüksek Öğretim	33.
Teknolojik Altyapı	30.

Ek-1: Metodoloji

Metodoloji

Bu çalışmada ikincil veri kaynaklarından elde edilen 266 değişken kullanılmıştır. Bu değişkenlerin birçoğunun ölçü birimi diğerlerinden farklıdır. Bir değişken kilometrekare cinsinden ölçülmüşken diğeri ton cinsinden ölçülmüş olabilmektedir. Dolayısıyla ham veri setinde ton, kilogram, kilometre, dekar gibi farklı ölçü birimlerine sahip değişkenler ele alındığından analiz neticesinde ulaşılan bulgular yanıltıcı olabilmektedir. Dolayısıyla veri madenciliği ile veri yığınları arasından anlamlı ilişkileri ortaya koyabilmek için veriler ölçü biriminden bağımsız hale getirilmiştir. Bu amaç doğrultusunda, veri matrisinde yer alan değişkenlere ait gözlemlerin, farklı ortalama ve farklı varyansa sahip olmaları nedeniyle veriler z skoruna dönüştürülmüştür. Verilerin transformasyonu ile orijinal veriler, ortalaması 0, varyansı 1 olan skorlara dönüştürülmüştür. Böylelikle ölçü biriminden bağımsız ve ölçeklendirilmiş veri seti elde edilmiştir.

Tüm verilerin standardize edilmesi sonucunda, her değişken için belirlenmiş ağırlıklar ile endeks hesaplanmıştır.

Yapılan analizler sonucunda rekabet endeksi bileşenlerinden temel göstergeler % 35, ekonomik yapı % 35 ve girişimcilik-inovasyon göstergeleri % 30 ağırlığa sahip olduğu saptanmıştır. Bu süreçte 70'i aşkın uzman ile yapılan derinlemesine mülakatlardan elde edilen tecrübeler ve literatürde yer alan çalışmalar incelenerek uygun ağırlıklar tespit edilmiştir.

Çalışmada belirlenen değişkenlerden hareketle incelenen illerin birbirine benzerliklerinin ortaya konulması amacıyla çok değişkenli istatistiksel tekniklerden biri olan kümeleme analizi kullanılmıştır. Kümeleme analizi, analitik bir teknik olup öncelikli amacı grup sayısı bilinmeyen birimleri sahip oldukları özelliklere göre anlamlı gruplara ayırmaktadır. Doğal gruplamaları bilinmeyen bir kitleden birimlerin karakteristik özelliklerini dikkate alarak benzerliklerine ya da farklılıklarına göre alt gruplara ayırırken grupların kendi içlerinde homojen, diğer gruplar ile heterojen bir yapı sergilemesini sağlayan yöntemleri kapsamaktadır[1].

Kümeleme analizinin etkinliği için uygun kümeleme algoritması seçimi önemlidir. Hiyerarşik ve hiyerarşik olmayan olmak üzere iki temel algoritma mevcuttur[2]. Hiyerarşik kümeleme analizi, birimleri ve/veya nesneleri uzaklık ölçü birimleri ile benzerlikleri derecesine göre belirli aşamalarda birtakım tekniklerle[3] birleştirilmesini amaçlamaktadır. Çalışmada ise hiyerarşik olmayan kümeleme yöntemlerinden k-ortalamalar tekniği kullanılmıştır. K-ortalamalar tekniği birimleri grup içi değişkenliği minimum, gruplararası değişkenliği maksimum yapacak şekilde k gruba ayırmayı amaçlayan iteratif bir kümeleme algoritmasıdır[4]. K-ortalamalar tekniğinde önsel bilgi ile k küme

[1] Hair, Anderson, Tatham, Black, **Multivariate Data Analysis**, Fifth Edition, Prentice-Hall International Inc., 1998, s.474.
[2] David J. Ketchen, Jr. And Christopher L. Shook, "The Application Of Cluster Analysis In Strategic Management Research: An Analysis and Critique", **Strategic Management Journal**, Vol.17, pp.441-458, 1996, s.444.
[3] Tek Bağlantı Kümeleme Yöntemi, Ortalama Bağlantı Kümeleme Yöntemi, Tam Bağlantı Kümele Yöntemi, Medyan Bağlantı Kümeleme Yöntemi, Küresel Ortalama Bağlantı Yöntemi ve Wald Bağlantı Kümeleme Yöntemi.
[4] David J. Ketchen, Jr. And Christopher L. Shook, a.g.e, s.448.

sayısı belirlenmektedir. Bu çalışmada k değeri 7 olarak belirlenmiştir. Dolayısıyla incelenen iller, benzerliklerine göre 7 kümeye ayrıştırılmıştır.

Ek-2: Yıllara Göre İller Arası Rekabet Endeksi (2010 – 2019)

İller	2010 Sıra	2015 Sıra	2018 Sıra
Adana	8	9	11
Adıyaman	68	67	62
Afyonkarahisar	50	46	40
Ağrı	78	78	78
Aksaray	45	58	52
Amasya	60	44	38
Ankara	2	2	2
Antalya	6	5	5
Ardahan	75	74	68
Artvin	44	47	41
Aydın	21	17	12
Balıkesir	26	12	13
Bartın	59	61	58
Batman	72	69	72
Bayburt	66	65	59
Bilecik	32	37	43
Bingol	76	72	71
Bitlis	77	79	75
Bolu	27	27	31
Burdur	41	42	49
Bursa	5	6	6
Çanakkale	30	18	16
Çankırı	55	59	63
Çorum	51	56	55
Denizli	28	19	19
Diyarbakır	40	55	60
Düzce	42	39	45
Edirne	14	20	21
Elazığ	43	31	28
Erzincan	53	43	44
Erzurum	31	32	35
Eskişehir	7	7	7
Gaziantep	18	24	25
Giresun	49	50	50
Gümüşhane	71	63	69
Hakkari	81	81	79
Hatay	33	33	29
Iğdır	73	73	73
Isparta	19	23	24
İstanbul	1	1	1
İzmir	3	3	3
Kahramanmaraş	62	60	67

Karabük	38	▲	36	▼	42
Karaman	46	▲	45	▼	48
Kars	65	▲	64	▼	65
Kastamonu	52	▬	52	▼	53
Kayseri	16	▲	11	▼	22
Kırıkkale	57	▲	41	▲	36
Kırklareli	23	▼	26	▲	18
Kırşehir	48	▬	48	▲	46
Kilis	61	▼	68	▲	61
Kocaeli	4	▬	4	▬	4
Konya	9	▲	8	▼	10
Kütayha	36	▲	29	▼	32
Malatya	39	▲	35	▲	33
Manisa	25	▬	25	▼	26
Mardin	70	▼	75	▼	76
Mersin	10	▼	16	▲	15
Muğla	12	▲	10	▲	9
Muş	80	▬	80	▬	80
Nevşehir	35	▼	38	▲	37
Niğde	37	▼	53	▼	57
Ordu	58	▲	57	▲	47
Osmaniye	64	▲	62	▼	64
Rize	22	▼	28	▲	27
Sakarya	17	▼	21	▲	20
Samsun	15	▬	15	▼	17
Siirt	74	▼	76	▼	77
Sinop	34	▼	49	▼	51
Sivas	29	▼	30	▼	39
Şanlıurfa	56	▼	70	▼	74
Şırnak	79	▲	77	▼	81
Tekirdağ	11	▼	13	▲	8
Tokat	54	▲	51	▼	54
Trabzon	13	▼	14	▬	14
Tunceli	67	▲	54	▼	56
Uşak	47	▲	40	▲	34
Van	69	▼	71	▲	70
Yalova	20	▼	22	▼	23
Yozgat	63	▼	66	▬	66
Zonguldak	24	▼	34	▲	30

Ek-3: Gösterge Tablosu

TEMEL GÖSTERGELER				
ANA KATEGORİ	**ALT KATEGORİ**	**VERİ**	**Kaynak**	**Yıl**
Demografik	**Nüfus ve Yoğunluk**	Toplam Nüfus	TÜİK	2018
		Yüzölçümü (km2)	Harita Genel Komutanlığı	2018
		Hanehalkı Ortalama Büyüklüğü	TÜİK	2018
		Nüfus Yoğunluğu	TÜİK	2018
		Nüfus Artış Hızı	TÜİK	2018
		0-14 Yaş Grubu/Nüfus	TÜİK	2018
		15-64 Yaş Grubu/Nüfus	TÜİK	2018
		65 Yaş ve Üzeri/Nüfus	TÜİK	2018
	Göç ve Şehirleşme	Şehirleşme Oranı	TÜİK	2018
		Net Göç Hızı (2014-2018 Ortalaması)	TÜİK	2018
	Eğitim Demografisi	Okur-Yazar Oranı	TÜİK	2018
		Okur-Yazar Kadın Oranı	TÜİK	2018
		Lise Mezunu Oranı	TÜİK	2018
		Lise Mezunu Kadın Oranı	TÜİK	2018
		Üniversite Mezunu Oranı	TÜİK	2018
		Üniversite Mezunu Kadın Oranı	TÜİK	2018
Altyapı	**Altyapı**	Kanalizasyon Hizmeti / Belediye Nüfusu	TÜİK	2018
		Arıtma Tesisi Hizmeti / Belediye Nüfus	TÜİK	2018
		Atık Hizmeti Verilen Nüfus	TÜİK	2018
		Atık Hizmeti / Belediye Nüfusu	TÜİK	2018
		İçme- Kullanma Suyu Hizmeti / Belediye Nüfus	TÜİK	2018
		İçmesuyu- Arıtma Tesisi Hizmeti Verilen Nüfusun	TÜİK	2018
	Hava Kirliliği	Kükürt Dioksit Ortalamaları	TÜİK	2018
		Partiküller Madde Konsantrasyonları	TÜİK	2018
	Deprem Riski	Deprem Riski	AFAD	2018
Ulaşım	**Kara**	Asfalt Yol/Toplam Yol	KARAYOLLARI G.M.	2019
		Bölünmüş Yol/Toplam Yol	KARAYOLLARI G.M.	2019
		Otomobil Sayısı/Nüfus (bin kişi)	TÜİK	2018
		Toplam Motorlu Kara Taşıtları/Alan	TÜİK	2018
	Hava	Havaalanı Varlığı	DHMİ	2018
		Toplam Uçak Trafiği İçindeki Pay	DHMİ	2018
		Toplam Yolcu Trafiği İçindeki Pay	DHMİ	2018
		Toplam Yük Trafiği İçindeki Pay	DHMİ	2018
		Dış Hat Uçak Trafiği/Toplam	DHMİ	2018
		Dış Hat Yolcu Trafiği/Toplam	DHMİ	2018
		Dış Hat Uçak Seferinin Varlığı	DHMİ	2018
		İç Hat Uçak Trafiği/Toplam	DHMİ	2018
		İç Hat Yolcu Trafiği/Toplam	DHMİ	2018
		Ticari Uçak Trafiği/Toplam	DHMİ	2018
	Demir	Demiryolu Hat Varlığı	TCDD	2019
		Demiryolu Hat Uzunluğu	TCDD	2018
		Demiryolu-Birden Fazla Hat Varlığı	TCDD	2019
		Demiryolu/Alan 1000 KM 2 ye düşen	TCDD	2018
	Deniz	Liman Varlığı	Ulaştırma Bakanlığı	2019
	Ulaşım Çeşitliliği	Ulaşım Çeşitliliği	İl Kültür ve Turizm B.	2019
	Trafik Olayları	10 Bin Kişiye Düşen Kaza Sayısı	EGM	2018
		100 Bin Kişide Ölü Sayısı	EGM	2018
		100 Bin Kişide Yaralı Sayısı	EGM	2018
Sağlık	**Sağlık Altyapı**	Hastane Sayısı	TÜİK-SAĞLIK BAK.	2018
		10.000 Kişiye Düşen Yatak Sayısı	TÜİK-SAĞLIK BAK.	2018
		10.000 Kişiye Düşen Nitelikli Yatak Sayısı	TÜİK-SAĞLIK BAK.	2018
		Özel Kurum Sayısı	TÜİK-SAĞLIK BAK.	2018
		10.000 Kişiye Düşen Özel Hastane Yatak Sayısı	TÜİK-SAĞLIK BAK.	2018
		Aile Hekimi Başına Düşen Nüfus	TÜİK-SAĞLIK BAK.	2018
		112 Ambulans Başına Düşen Nüfus	TÜİK-SAĞLIK BAK.	2018
		Kişi Başı Hekime Başvuru	TÜİK-SAĞLIK BAK.	2018
		Yatak Doluluk Oranı	TÜİK-SAĞLIK BAK.	2018
		Ortalama Kalış Günü	TÜİK-SAĞLIK BAK.	2018
		10.000 Kişiye Düşen Toplam Hekim Sayısı	TÜİK-SAĞLIK BAK.	2018
		10.000 Kişiye Düşen Diş Hekimi Sayısı	TÜİK-SAĞLIK BAK.	2018

		10.000 Kişiye Düşen Yardımcı Sağlık Personeli	TÜİK-SAĞLIK BAK.	2017
		10.000 Kişiye Düşen Eczacı Sayısı	TÜİK-SAĞLIK BAK.	2017
		Üniversite Hastane Kurum Sayısı	TÜİK-SAĞLIK BAK.	2017
	Sağlık Durumu	Kaba İntihar Hızı (100 binde)	TÜİK	2018
		Kaba Doğum Hızı (1.000 kişide)	TÜİK	2018
		Genel Doğurganlık Hızı (1.000 kişide)	TÜİK	2018
		Bebek Ölüm Hızı	TÜİK	2018
Eğitim	**Okul Öncesi Eğitim**	Net okullaşma oranı	MEB	2018-2019
		Net okullaşma oranı-Kız	MEB	2018-2019
		Eğitimde Özel Okul Oranı	ERG	2017-2018
	İlköğretim	Net okullaşma oranı	MEB	2018-2019
		Okullaşma oranı-Erkek	MEB	2018-2019
		Okullaşma oranı-Kız	MEB	2018-2019
		Okul Başına Düşen Öğrenci Sayısı	MEB	2018-2019
		Şube Başına Düşen Öğrenci Sayısı	MEB	2018-2019
		Öğretmen Başına Düşen Öğrenci Sayısı	MEB	2018-2019
		Derslik Başına Düşen Öğrenci Sayısı	MEB	2018-2019
		Özel okullarda okuyan öğrencilerin oranı	MEB	2018-2019
	Ortaokul	Net okullaşma oranı	MEB	2018-2019
		Okullaşma oranı Erkek	MEB	2018-2019
		Okullaşma oranı Kız	MEB	2018-2019
		Okul Başına Düşen Öğrenci Sayısı	MEB	2018-2019
		Şube Başına Düşen Öğrenci Sayısı	MEB	2018-2019
		Öğretmen Başına Düşen Öğrenci Sayısı	MEB	2018-2019
		Derslik Başına Düşen Öğrenci Sayısı	MEB	2018-2019
		Özel okullarda okuyan öğrencilerin oranı	MEB	2018-2019
	Ortaöğretim	Net Okullaşma Oranı	MEB	2018-2019
		Okullaşma oranı Erkek	MEB	2018-2019
		Okullaşma oranı Kız	MEB	2018-2019
		Okul Başına Düşen Öğrenci Sayısı	MEB	2018-2019
		Şube Başına Düşen Öğrenci Sayısı	MEB	2018-2019
		Öğretmen Başına Düşen Öğrenci Sayısı	MEB	2018-2019
		Derslik Başına Düşen Öğrenci Sayısı	MEB	2018-2019
	Mesleki Ortaöğretim	Okul Başına Düşen Öğrenci Sayısı	MEB	2018-2019
		Şube Başına Düşen Öğrenci Sayısı	MEB	2018-2019
		Öğretmen Başına Düşen Öğrenci Sayısı	MEB	2018-2019
		Derslik Başına Düşen Öğrenci Sayısı	MEB	2018-2019
	Başarı Seviyesi	Lisans Kazanan (Açıköğretim Hariç) / Sınava Giren	YÖK	2018
		Başarı Sıralaması Ortalaması	YÖK	2018
	Yüksek Eğitimli	Yüksek Eğitimli Nüfusu Oranı	TÜİK	2018
	Yüksek Eğitimli Nüfusu Kadın Nüfusu	Yüksek Eğitimli Kadın Nüfusu Oranı	TÜİK	2018
Sosyal Yaşam	**Kültür İstatistikleri**	Sinema Koltuk Sayısı/Toplam	TÜİK	2018
		Sinema Toplam Film Sayısı/Toplam	TÜİK	2018
		Sinema Toplam Seyirci Sayısı/Toplam	TÜİK	2018
		Sinema Toplam Seyirci Sayısı/Nüfus	TÜİK	2018
		Tiyatro Koltuk Sayısı/Toplam	TÜİK	2018-2019
		Tiyatro Toplam Eser Sayısı/Toplam	TÜİK	2018-2019
		Tiyatro Toplam Seyirci Sayısı/Toplam	TÜİK	2018-2019
		Tiyatro Toplam Seyirci Sayısı/Nüfus	TÜİK	2018
	Spor İstatistikleri	Sporcu Sayısı/Toplam	SPOR GENEL MD.	2018
		Spor Kulübü Sayıları/Toplam	SPOR GENEL MD.	2018
		Sporcu Sayısı/Nüfus (bin kişi) (Faal)	SPOR GENEL MD.	2018
		Spor Kulübü Sayıları/Nüfus (bin kişi)	SPOR GENEL MD.	2018
	Sosyal Yaşam	Faal Dernek Sayısı/Toplam	İÇİŞLERİ BAK.	2018
		Vakıf Sayısı/Toplam	VAKIFLAR GEN. MÜD.	2018
		Gazete Sayısı/Toplam	BİK	2018
		Faal Dernek Sayısı/Nüfus (bin kişi)	TÜİK	2018
		Vakıf Sayısı/Nüfus (bin kişi)	VAKIFLAR GEN. MÜD.	2018
		Genel Seçim Katılma Oranı (C.Başkanlığı)	TÜİK	2018
		Yerel Seçim Katılma Oranı	TÜİK	2019

EKONOMİK GÖSTERGELER				
ANA KATEGORİ	**ALT KATEGORİ**	**VERİ**	**Kaynak**	**Yıl**
Makro Ekonomi	**Makro Büyüklükler**	Talep Potansiyeli	TÜİK	2018
		Enflasyon Oranı	TÜİK	2018
		İşgücüne Katılma Oranı	TÜİK	2018
		İşsizlik Oranı	TÜİK	2018
		İstihdam oranı	TÜİK	2018
		GSYH/Toplam GSYH	TÜİK	2018
		Kişi başına GSYH	TÜİK	2018
	Kamu Harcamaları ve Gelirleri	Vergi Gelirleri/Toplam	GİB-MUHASEBAT	2018
		Kişi Başına Ödenen Vergi	GİB-MUHASEBAT	2018
		Gelir ve Kazanç Üzerinden Alınan	GİB-MUHASEBAT	2018
		Kurumlar Vergisi/Toplam	GİB-MUHASEBAT	2018
		Merkezi Yönetim Bütçe Gelirleri/Toplam	GİB-MUHASEBAT	2018
		Kişi Başına Merkezi Yönetim Bütçe Geliri	GİB-MUHASEBAT	2018
		Merkezi Yönetim Bütçe Giderleri/Toplam	GİB-MUHASEBAT	2018
		Kişi Başına Merkezi Yönetim Bütçe Gideri	GİB-MUHASEBAT	2018
		Merkezi Yönetim Bütçe Gelir/ Gider Karşılama Oranı	GİB-MUHASEBAT	2018
		Mahalli İdareler Bütçe Gelirleri/Toplam	GİB-MUHASEBAT	2018
		Mahalli İdareler Bütçe Giderleri/Toplam	GİB-MUHASEBAT	2018
		Kişi Başına Merkezi Yönetim Bütçe Geliri	GİB-MUHASEBAT	2018
		Kişi Başına Merkezi Yönetim Bütçe Gideri	GİB-MUHASEBAT	2018
		Mahalli İdareler Bütçe Dengesi (bin TL)	GİB-MUHASEBAT	2018
		Toplam Kamu Yatırımı/Toplam	GİB-MUHASEBAT	2018
		Toplam Kamu Yatırımı/Nüfus	GİB-MUHASEBAT	2018
	Vergi Mükellefleri	Gelir Vergisi Faal Mükellef Sayısı/Toplam	GİB-MUHASEBAT	2018
		Basit Usul Faal Mükellef sayısı/Toplam	GİB-MUHASEBAT	2018
		Gelir Stopaj Vergisi Faal Mükellef	GİB-MUHASEBAT	2018
		GMSİ Faal Mükellef Sayısı/Toplam	GİB-MUHASEBAT	2018
		KDV Faal Mükellef Sayısı/toplam	GİB-MUHASEBAT	2018
		Kurumlar Vergisi Faal Mükellef Sayısı/Toplam	GİB-MUHASEBAT	2018
	Elektrik Tüketimi	Toplam Elektrik Tüketimi/Nüfus	TÜİK	2017
	Konut	Konut İlk Satış	TÜİK	2018
		Konut İkinci El Satış	TÜİK	2018
		AVM Sayısı	GYO	2019
Dış Ticaret Sanayi	**İhracat- İthalat Hacmi**	İhracat/Top. İhracat	TÜİK	2018
		İthalat/Top. İthalat	TÜİK	2018
		İhracat/İthalat Oranı	TÜİK	2018
	Dış Ticaret- Sanayi Altyapısı	Serbest Bölge Sayısı	EKONOMİ BAK.	2018
		OSB Sayısı	SANAYİ BAK.	2018
		Gümrük Sayısı	GÜMRÜK BAK.	2018
		Limanlarda Toplam Gemi Sayısı/Toplam	ATLANTİS	2018
		Liman Sayısı	Ulaştırma Bakanlığı	2018
		Fuar Sayısı	TOBB	2018
		Küçük Sanayi Sitesi Sayısı	SANAYİ BAK.	2018
		Serbest Bölge Ticaret Hacmi	EKONOMİ BAK.	2018
		Sanayi İşletmesi Sayısı/Top.	SANAYİ BAK.	2018
		Sanayi Çalışanı/Top.	SANAYİ BAK.	2018
	Firma Büyüklükleri	İlde İlk 500 İhracatçı Firma Sayısı	TİM	2018
		İlde İlk 1.000 İhracatçı Firma Sayısı	TİM	2018
		Yabancı Sermayeli Firma/Top.	EKONOMİ BAKANLIĞI	2018
		100 Milyon $'ı Aşan İhracat-Firma	TİM	2018
Finansal Piyasalar	**Krediler**	Nakdi Krediler/Toplam	BDDK	2018
		Nakdi Krediler/Nüfus	BDDK	2018
		Tüketici Kredileri/Toplam	BDDK	2018
		Tüketici Kredileri/Nüfus	BDDK	2018
		Taşıt Kredileri/Toplam	BDDK	2018
		Taşıt Kredileri/Nüfus	BDDK	2018
		Konut Kredileri/Toplam	BDDK	2018
		Konut Kredileri/Nüfus	BDDK	2018
		Bireysel Kredi Kartı/Toplam	BDDK	2018
		Bireysel Kredi Kartı/Nüfus	BDDK	2018

		Nüfus/Bireysel Kredi Kartı	BDDK	2018
		Nakdi Krediler/Mevduatlar	BDDK	2018
		Takipteki Alacaklar/Nakdi Krediler	BDDK	2018
	Mevduat ve Yatırımlar	Mevduatlar/Toplam	BDDK	2018
		Mevduatlar/Nüfus	BDDK	2018
		Tasarruf Mevduatları/Toplam	BDDK	2018
		Tasarruf Mevduatları/Nüfus	BDDK	2018
	Finansal Altyapı	ATM Başına Düşen Nüfus	TBB-BDDK	2018
		Şube Başına Düşen Nüfus	TBB-BDDK	2018
		Şube Başına Ortalama Mevduat (bin TL)	TBB-BDDK	2018
		Şube Başına Ortalama Kredi (bin TL)	TBB-BDDK	2018
Turizm	**Turizm Altyapısı**	Tesis Sayısı/Toplam	KÜLTÜR BAK.	2018
		Oda Sayısı/Toplam	KÜLTÜR BAK.	2018
		Yatak Sayısı/Toplam	KÜLTÜR BAK.	2018
	Doluluk Oranı	Tesise Geliş Sayısı-Yabancı	KÜLTÜR BAK.	2018
		Tesise Geliş Sayısı-Yerli	KÜLTÜR BAK.	2018
		Toplam Tesise Geliş Sayısı	KÜLTÜR BAK.	2018
		Ortalama Kalış Süresi-Yabancı	KÜLTÜR BAK.	2018
		Ortalama Kalış Süresi-Yerli	KÜLTÜR BAK.	2018
		Ortalama Kalış Süresi-Toplam	KÜLTÜR BAK.	2018
		Doluluk Oranı-Yabancı	KÜLTÜR BAK.	2018
		Doluluk Oranı-Yerli	KÜLTÜR BAK.	2018
		Toplam Doluluk Oranı	KÜLTÜR BAK.	2018
	Beş Yıldızlı Oteller	Beş Yıldızlı Otel Sayısı/Toplam	KÜLTÜR BAK.	2018
		Beş Yıldızlı-Yabancı Konuk/Toplam	KÜLTÜR BAK.	2018
		Beş Yıldızlı-Yerli Konuk/Toplam	KÜLTÜR BAK.	2018
		Beş Yıldızlı-Toplam Konuk/Toplam	KÜLTÜR BAK.	2018
		Beş Yıldızlı-Yabancı-Ort. Süre	KÜLTÜR BAK.	2018
		Beş Yıldızlı-Yerli-Ort. Süre	KÜLTÜR BAK.	2018
		Beş Yıldızlı-Toplam-Ort. Süre	KÜLTÜR BAK.	2018
		Beş Yıldızlı-Yabancı-Doluluk	KÜLTÜR BAK.	2018
		Beş Yıldızlı-Yerli-Doluluk	KÜLTÜR BAK.	2018
		Beş Yıldızlı-Toplam-Doluluk	KÜLTÜR BAK.	2018
	Kültür Varlığı	Kültür Varlığı Sayısı/Toplam	KÜLTÜR BAK.	2018
		Müze ve Ören Yeri Sayısı/Toplam	KÜLTÜR BAK.	2018
Tarım	**Tarım Verileri**	İşlenen Tarım Alanı/Toplam İşlenen Tarım	TÜİK	2018
		Bitkisel Üretim Değeri/Toplam	TÜİK	2018
		Canlı Hayvanlar Değeri/Toplam	TÜİK	2018
		Hayvansal Ürünler Değeri/Toplam	TÜİK	2018
		Kişi Başına Bitkisel Üretim Değeri	TÜİK	2018
		Kişi Başına Canlı Hayvanlar Değeri	TÜİK	2018
		Kişi Başına Hayvansal Ürünler Değeri	TÜİK	2018
	Organik Tarım	Organik Çiftçi Sayısı/Toplam	TARIM VE ORM. BAK.	2018
		Organik Üretim Alanı/Toplam	TARIM VE ORM. BAK.	2018
		Organik Üretim/Toplam	TARIM VE ORM. BAK.	2018
		Çiftçi Sayısı/Toplam	TARIM VE ORM. BAK.	2018
		Hayvan Sayısı/Toplam	TARIM VE ORM. BAK.	2018
		Hayvansal Üretim/Toplam	TARIM VE ORM. BAK.	2018

İNOVASYON VE GİRİŞİMCİLİK GÖSTERGELERİ				
ANA KATEGORİ	**ALT KATEGORİ**	**VERİ**	**Kaynak**	**Yıl**
İnovasyon	**Patent, Marka, Model Sayıları**	Patent Tescil Ortalaması	TPE	2016-2018
		Marka Tescil Ortalaması	TPE	2016-2018
		Faydalı Model Tescil Ortalaması	TPE	2016-2018
		Endüstriyel Tasarım Tescil Ortalaması	TPE	2016-2018
		Patent Başvuru Sayısı/Toplam	TPE	2018
		Patent Başvuru Sayısı/Nüfus (100 bin kişi)	TPE	2018
		Marka Başvuru Sayısı/Toplam	TPE	2018
		Marka Başvuru Sayısı/Nüfus	TPE	2018
		Faydalı Model Başvuru Sayısı/Toplam	TPE	2018
		Faydalı Model Başvuru Sayısı/Nüfus	TPE	2018
		Endüstriyel Tasarım Başvuru Sayısı/Toplam	TPE	2018
		Endüstriyel Tasarım Başvuru Sayısı/Nüfus (100 bin kişi)	TPE	2018
	İnovasyon Altyapısı	AR-GE Merkezleri	SANAYİ BAK.	2018
		Teknokent Sayısı	SANAYİ BAK.	2018
		Ar-Ge Birimi Olan Firma Sayısı/Toplam	SANAYİ BAK.	2018
	Yüksek Teknolojili İhracat	İhracatta Çeşitlilik Oranı	TİM-TÜİK	2018
		Yüksek Teknoloji İhracat/ TR Toplam	TİM-TÜİK	2018
		Yüksek Teknoloji İhracat/İlin Toplam İhracatı	TİM-TÜİK	2018
		Orta-Yüksek Teknoloji İhracat/ TR Toplam	TİM-TÜİK	2018
		Orta-Yüksek Teknoloji İhracat/İlin Toplam İhracatı	TİM-TÜİK	2018
	Proje Sayıları	TÜBİTAK Projeleri-Üniversite/Toplam	TÜBİTAK	2017
Girişimcilik	**Firma Sayıları**	Kurulan Firma Oranı (Kurulan Firma/ Toplam Kurulan Firma)*100	TOBB	2018
		Kapanan Firma Oranı	TOBB	2018
		Yatırım Teşvik Belge Sayısı/Toplam	EKONOMİ BAK.	2018
	Firma Büyüklükleri	Fortune 500'e Giren Firma Sayısı	FORTUNE	2018
		İSO 1000 Listesine Giren Firma Sayısı	İSO	2018
		Borsada İşlem Gören Şirket/Toplam	SPK	2018
Yükseköğretim	**Lisansüstü Mezun Sayısı**	Yüksek Lisans Mezunu/Nüfus (bin kişi)	TÜİK	2018
		Doktora Mezunu/Nüfus (bin kişi)	TÜİK	2018
		Yüksek Lisans ve Doktora Mezunu/Nüfus (bin kişi)	TÜİK	2018
	Yükseköğretim Altyapısı	Profesör/Top. Akademisyen	YÖK	2018-2019
		Doçent/Top. Akademisyen	YÖK	2018-2019
		Doktor Öğretim Üyesi/Top. Akademisyen	YÖK	2018-2019
		Diğer Öğretim Elemanı/Top. Akademisyen	YÖK	2018-2019
		Akademisyen Sayısı/Top.	YÖK	2018-2019
		Akademisyen Başına Düşen Öğrenci Sayısı	YÖK	2018-2019
		Öğrenci Sayısı/Toplam	YÖK	2018-2019
Teknolojik Altyapı	**Telefon**	Nüfus / Sabit Telefon Erişim Hat Sayısı	BTK	2018
		Nüfus /Mobil Telefon Abone Sayısı- Toplam	BTK	2018
	İnternet	Nüfus / Genişbant İnternet Abone Sayısı- Toplam	BTK	2018
		Nüfus / Fiber Abone Sayısı	BTK	2018
		Yüzölçümü Km2 /Fiber-Optik Kablo Uzunluğu-km	BTK	2018
		Nüfus / Mobil Genişbant İnternet Abone Sayısı- Toplam	BTK	2018

Kaynaklar

Kaynaklar

Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurulu (BDDK), *İstatistikler,*

https://www.bddk.org.tr/

Basın İlan Kurumu (BİK), *Yerel Gazeteler,*

https://www.bik.gov.tr/yerel-gazeteler/

Bilgi Teknolojileri ve İletişim Kurumu (BTK), *Yıllık İl İstatistikleri*,

https://www.btk.gov.tr/yillik-il-istatistikleri

Çevre ve Şehirlik Bakanlığı, *Hava Kalitesi Bülteni,*

https://webdosya.csb.gov.tr/db/ced/icerikler/bulten-2018-yillik_13052019-20190513154231.pdf

David J. Ketchen, Jr. And Christopher L. Shook, "The Application Of Cluster Analysis In Strategic Management Research: An Analysis and Critique", Strategic Management Journal, Vol.17, 1996.

Devlet Hava Meydanları İşletmesi Genel Müdürlüğü (DHMİ), *İstatistikler,*
https://www.dhmi.gov.tr/sayfalar/istatistik.aspx

Emniyet Genel Müdürlüğü (EGM), *Trafik İstatistik Bülteni,*

http://www.trafik.gov.tr/kurumlar/trafik.gov.tr/04-Istatistik/Aylik/ocak19.pdf

Fortune Turkey, *Fortune 500'e Giren Firma Listesi,*

https://www.fortuneturkey.com/Fortune500

Gayrimenkul ve Gayrimenkul Yatırım Ortakları Derneği, *AVM İstatistikleri,*
http://gyodergosterge.com/detay/avm

Gelir İdaresi Başkanlığı, *İstatistikler,*
https://www.gib.gov.tr/sites/default/files/fileadmin/user_upload/VI/GBG1.htm

Gençlik ve Spor Bakanlığı, *İstatistikler,*

http://sgm.gsb.gov.tr/Sayfalar/175/105/Istatistikler

Hair, Anderson, Tatham, Black, Multivariate Data Analysis, Fifth Edition, Prentice-Hall International Inc., 1998

Harita Genel Komutanlığı, *İl ve İlçe Yüzölçümleri,*

https://www.harita.gov.tr/images/urun/il_ilce_alanlari.pdf

İçişleri Bakanlığı, *İllere ve Faaliyet Alanlarına Göre Dernekler,*

https://www.siviltoplum.gov.tr/illere-ve-faaliyet-alanlarina-gore-dernekler

İl Kültür ve Turizm Bakanlıkları, *İstatistikler,*

https://www.ktb.gov.tr/TR-96683/il-kultur-turizm-mudurlukleri-internet-siteleri.html

İstanbul Sanayi Odası (KAP), İSO 1000 Listesine Giren Firma Listesi,

http://www.iso500.org.tr/

Karayolları Genel Müdürlüğü (KGM), *İllere Göre Devlet ve İl Yollarının Satıh Cinslerine Göre Uzunlukları,*

https://www.kgm.gov.tr/SiteCollectionDocuments/KGMdocuments/Istatistikler/DevletIlYolEnvanter/IllereGoreDevletVeIlYollari.pdf

Kültür ve Turizm Bakanlığı, *İstatistikler,*

https://yigm.ktb.gov.tr/TR-9851/turizm-istatistikleri.html

Milli Eğitim Bakanlığı (MEB), *İstatistikler,*

http://www.meb.gov.tr/

Sağlık Bakanlığı, *Sağlık İstatistikleri Yıllığı,*

https://dosyasb.saglik.gov.tr/Eklenti/31096,turkcesiydijiv1pdf.pdf?6

Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı, *İstatistikler,*

https://www.sanayi.gov.tr/?lang=tr

Şeker, M., vd.; Kayseri Rekabet Endeksi 2013-2014, Kayseri Ticaret Odası-ORAN Projesi, Kayseri, 2015.

Şeker, M. vd; Küresel Rekabet Endeksi 2012 – 81 İl 26 Bölge, İstanbul Kalkınma Ajansı Projesi, İstanbul, 2012.

T.C. Cumhurbaşkanlığı Resmi Gazete, *Yatırım Teşvik Belge Sayıları,*

https://www.resmigazete.gov.tr/

Tarım ve Orman Bakanlığı, *İstatistikler,*

https://tarimorman.gov.tr/

Ticaret Bakanlığı, *İstatistikler,*

https://ticaret.gov.tr/

Türk Patent ve Marka Kurumu, *İstatistikler,*

https://www.turkpatent.gov.tr/TURKPATENT/statistics/

Türkiye Bankalar Birliği (TBB), *İstatistikler,*

https://www.tbb.org.tr/tr/bankacilik/banka-ve-sektor-bilgileri/istatistiki-raporlar/59

Türkiye Bilimsel ve Teknolojik Araştırma Kurumu (TÜBİTAK), *Üniversiteler Bazında ARDEB Destek İstatistikleri,*

https://www.tubitak.gov.tr/sites/default/files/281/ardeb_stat_2018_11.pdf

Türkiye Cumhuriyeti Devlet Demiryolları (TCDD), *İstatistikler,*

http://www.tcddtasimacilik.gov.tr

Türkiye İhracatçılar Meclisi (TİM), *İstatistikler,*

https://tim.org.tr/

Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK), *Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi (ADNKS) Sonuçları,*

https://biruni.tuik.gov.tr/medas/?kn=95&locale=tr

Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK), *Bölgesel İstatistikleri,*

https://biruni.tuik.gov.tr/bolgeselistatistik/

Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK), *İl İstatistikleri,*

https://biruni.tuik.gov.tr/ilgosterge/?locale=tr

Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK), *İstatistik Yayınları,*

http://tuik.gov.tr/Start.do

Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği (TOBB), *İstatistikler,*

https://www.tobb.org.tr

Ulaştırma Bakanlığı, *İstatistikler,*

http://www.ubak.gov.tr/

Vakıflar Genel Müdürlüğü, *İstatistikler,*

https://www.vgm.gov.tr/

Yükseköğretim Kurumu, *YKS İl Karnesi,*

https://www.yok.gov.tr/Documents/Yayinlar/Yayinlarimiz/2018_YKS_il_karnesi.pdf

şehir

politikaları uygulama
ve araştırma merkezi

İstanbul Üniversitesi Şehir Politikaları Uygulama ve Araştırma Merkezi

Kalenderhane Mh. 16 Mart Şehitleri Cd. Bozdoğan Kemeri Sırası Vezneciler Fatih-İSTANBUL
+90 212 440 18 18
sehir.istanbul.edu.tr